

Kaisu Fränti

SYSMÄN KESKUSRAITIN KEHITTÄMINEN

Diplomityö

Tarkastaja: professori Olli-Paavo Koponen
Tarkastaja ja aihe hyväksytty
Tuotantotalouden ja rakentamisen tiedekun-
taneuvoston kokouksessa 3. huhtikuuta 2013

Tiivistelmä

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO

Arkkitehtuurin koulutusohjelma

KAISU FRÄNTI: Sysmän keskusraitin kehittäminen

Diplomityö, 97 sivua, 11 liitesivua

Kesäkuu 2013

Pääaine: Arkkitehtuurin historia

Tarkastaja: professori Olli-Paavo Koponen

Avainsanat: Sysmä, keskusraitti, analyysikartta, kehittämissuunnitelma

Diplomityön lähtökohtana on Sysmän kunnalle vuonna 2011 tekemäni projektityö ”Idealuonnoksia Sysmän keskustan satama-alueen ja sen ympäristön kehittämiseksi”. Työ on osa Sysmän rannikkoalueen ja miljööön kehittämissuunnitelma EAKR -hanketta (EAKR= Euroopan aluekehitysrahasto). Diplomityön tutkimusalueeksi on rajattu Sysmän päätien (Sysmäntien) loppuosa, sen lähiympäristö ja sen varrella olevat rakennukset. Sysmäntien loppuosasta käytetään työssä nimeä keskusraitti. Tutkimusalue sisältää myös aiemmin Sysmän kunnalle tehdyn työn tarkastelualueen.

Sysmä on noin 4200 asukkaan kunta Pääjärven rannalla. Vuosikymmenten ajan suurin osa Sysmän palveluista on sijainnut keskusraitin varrella. Monista muutoksista huolimatta monimuotoinen kyläraitti on säilynyt. Nykyään sitä voi jo pitää harvinaisuutena. Muutoksia raitin hiljenemisen suuntaan on kuitenkin havaittavissa. Tässä työssä etsitään tekijöitä, jotka vaikuttavat raitin hiipumiseen. Havaittujen ongelmien pohjalta esitetään ajatuksia ja ideoita, joiden avulla keskusraitti säilymistä ja virkistymistä voitaisiin edesauttaa.

Tutkimusalueella on tutkittu analyysikarttojen avulla. Kartoissa on kuvattu Sysmän keskusraitin rakennusten ikää, kuntoa, kerrokorkeutta ja arvoa. Lisäksi tarkastellaan tutkimusalueen liikennettä, kadun rajautumista, pinnanmuotoja, ympäröivää maisemaa ja näkymiä. Analyysien pohjalta tutkimusalueen ongelmiksi todettiin tyhjillään olevat rakennukset, epäselkeät risteysalueet, rakennusten huono sijoittuminen suhteessa katuun, lähes kauttaaltaan asfaltoidut pihat, rakennusten huono kunto ja liian harvat näkymät järvelle. Lisäksi havaittiin, että tutkimusalueella on useampia kiinteistöjä, jotka kaipaavat kokonaisuudessaan kehittämistä. Todettiin myös, että kadun rajautumista voisi parantaa täydennysrakennuksilla ja kasvillisuuden lisäämisellä. Ongelmakohtat on esitetty analyysien kokoomakartassa.

Suunnitelmaosuudessa esitetään ideoita erityyppisten analyyseissä havaittujen ongelmien poistamiseen ja keskusraitin hyvien puolien korostamiseen. Suunnitelmat eivät ole yksityiskohtaisia, vaan niissä tuodaan esiin lähtökohtia, joiden pohjalta tarkempi suunnittelu voitaisiin aloittaa. Suunnitelmaosuuteen on valittu vähintään yksi tapaus kustakin havaitusta ongelmatyypistä. Tapaukset on esitetty suunnitelmien kokoomakartassa.

Suunnitelmissa keskusraitin eteläpään esitetään rakennettavaksi raitin aloittavaa porttia. Eteläpäässä on myös tyhjäksi jäänyt rakennus, joka olisi mielekkäintä purkaa. Täydennysrakentamista ehdotetaan keskusraitin omakotitalo-osuudelle. Tutkimusalueella olevan entisen meijerin arvo esitetään palautettavaksi uudempia laajennuksia purkamalla. Meijerin viereiselle tontille venesataman läheisyyteen ehdotetaan virkistysaluetta. Suunnitelmissa esitetään myös uusien näkymien raivaamista järvelle puita kaatamalla. Tutkimusalueen ulkopuolella järven rannalla olevaa ulkoilureittiä ehdotetaan jatkettavaksi kulkemaan myös tutkimusalueella. Vajaalla käytöllä olevaa kiinteistöä ehdotetaan jaettavaksi selkeästi yksityiseen ja julkiseen osaan. Tyhjäksi jäänyt rakennus ehdotetaan liitettäväksi osaksi viereisen rakennuksen liiketoimintaa. Suunnitelmissa esitetään myös torin ja kirjaston siirtämistä keskeisellä paikalla sijaitsevan entisen vähittäistavarakaupan kiinteistöön. Uuden torialueen rakentamisen yhteydessä olisi mielekkästä muokata katua, jotta keskusta-alue korostuisi selvemmin. Lisäksi suunnitelmissa esitetään ajatuksia rakennusten kunnostuksesta, asfalttipihojen viihtyistämistä ja risteysalueiden selkeyttämisestä. Rakennusten huonoa sijaintia ehdotetaan häivyttäväksi puuston avulla, ja raitin historiaa esitetään tuotavaksi esille raitin varrella sijoitettavalla kartalla. Suunnitelmat toteuttamalla raitin ilme kohenee, mutta sen ainutlaatuisuutta tunnelmaa ei menetä.

Abstract

TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Master's Degree Programme in Architecture

KAISU FRÄNTI: Development of Sysmä main street

Master of Science Thesis, 97 pages, 11 Appendix pages

June 2013

Major: History and theory of Architecture

Examiner: Professor Olli-Paavo Koponen

Keywords: Sysmä, the central village road, the analysis map, developing plan

The starting point for this master's thesis is a project made for Sysmä municipality called "Drafts of the ideas for developing the harbour area of Sysmä and its surroundings" in 2011. The project is part of the ERDF -operational programme of developing the coast area and milieu of Sysmä (ERDF= the European Regional Development Fund). The restricted research area is the end part of the main road of Sysmä (Sysmäntie), its surroundings and the buildings by it. The end part of Sysmäntie is called the central village road in this thesis. The research area includes also examination of the previous work made for Sysmä municipality.

The preserved village road in Sysmä is a rarity. Its significance seems to be decreasing, though. The factors that affect this phenomenon are being examined in this thesis. The purpose is to present ideas and thoughts on the basis of the identified problems. With the help of these ideas we can contribute to the preservation and refreshing of the central village road.

The research area has been examined with the help of analysis maps. The maps represent the age, condition, storey height and value of the buildings along the central village road in Sysmä. Other subjects of experiment are the traffic in the area, the way the road is bordered, the road's surface and its surroundings. The problems of the research area are, on the basis of the analyses, the deserted buildings, the vague inter-sections, the bad location of the buildings with respect to the road, the fact that the yards are nearly thoroughly paved with asphalt, the poor condition of the buildings and the inadequate view of Majutvesi. Furthermore, the areas of the old fire station and those of the former dairy in Sysmä, Mäki's bakery and S-market need improvement. The amount of vegetation and buildings could be increased to make the boundaries of the road clearer. The problematic issues are presented in a map focusing on the analyses.

Ideas for eliminating the divergent problems discovered in the analyses and for emphasising the good sides of the central village road are presented in the scheme section. At least one case of each detected problem type is discussed in this section. The cases are presented in a map that deals with the schemes.

An idea to build a gate to the southern top of the central village road is suggested in the scheme section. At the southern top of the road there is a deserted building that could be demolished. More buildings could be built in the district of detached houses. Newer extensions could be pulled down in order to revive the value of the dairy. A recreation area is suggested to be established on the lot next to the dairy, behind the boat harbour. It is also presented that trees should be cut so as to have a better view of the lake. The outdoor recreation area by the lakeside could be extended to the camping area. It would be sensible to divide the lot of the former bakery into two parts: a private and a public one. The former Säästöpankki can be joined with the hotel, and the market place and the library moved to the area of the former S-market. To emphasise the centre of Sysmä, the streets could be reworked in pursuance of building the new market place area. In addition, ideas for reconditioning the buildings, making the yards paved with asphalt more appealing and the intersections more explicit are presented in this section. The issue concerning the poor location of the building of Osuuspankki can be resolved with a tree stand and the significance of the history of the village road highlighted by situating a map by the road. By putting these plans into practice will the image of the village road be improved without ruining its unique atmosphere.

Alkusanat

Enpä arvannutkaan, kun ensimmäisen kerran 21.4.2011 ajoin Sysmään tutustumaan entiseen meijeriin ja sen ympäristöön, mitä siitä lopulta seuraisi. Kuvittelin tekeväni diplomityön vanhan meijerirakennuksen kunnostamisesta. Toisinpa kävi. Hämmästykseni ajauduin tutkimaan meijerin lisäksi Sysmän keskustan venesatamaa, vanhaa paloasemaa ja entistä leipomoa. Niiden kehittämistä tein kevyen projektityön Sysmän kunnalle. Kuvittelin jalostavani projektityön diplomityöksi, mutta jälleen huomasin erehtyneeni. Viikkojen ja kuukausien päästä huomasin tutkivani Sysmän keskusraittia monine rakennuksineen. Välillä jouduin nikottelemaan aika tavalla aihevalintani vuoksi, mutta loppujen lopuksi olen siihen varsin tyytyväinen.

Kauan siinä meni, mutta lopulta tuli valmista. Aivan yksin en olisi tästäkään selvinnyt. Haluan esittää kiitokset diplomityöni ohjaajalle Olli-Paavo Kuposelle kannustavasta ja asiantuntevasta ohjauksesta. Kiitokset myös Maija Latvalle työn tekstiosion oikoluomisesta, Raija Latvalle yhteisestä kuvausmatkasta maaliskuiseen Sysmään ja Raine Latvalle varustamisestani sopivalla valokuvauskalustolla. Suurkiitokset Hanna Sivulalle vertaistuesta työn syntyprosessin aikana ja Hanna Lyytiselle ylimääräisistä vapaapäivistä. Erityiskiitokset haluan osoittaa Markus Fräntille, joka jaksoi tukea, kannustaa, kommentoida ja laittaa ruokaa välillä hyvin kärtyisälle diplomityöntekijälle.

”Diplomityömatkani” varrella minusta tuli täti ja rouva. Nyt kai sitten pitäisi totutella olemaan myös arkkitehti.

Tampereella 29.4.2013

Kaisu Fränti

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	11
1.1 Työn lähtökohdat	11
1.2 Sysmä lyhyesti	11
1.3 Keskusraitin vaiheet lyhyesti	13
1.4 Tutkimusalueen rajaus ja työn tavoitteet	15
2 ANALYYSIT	17
2.1 Rakennusten ikä	19
2.2 Rakennusten käyttö	23
2.3 Liikenne ja paikoitus	29
2.4 Kadun rajautuminen ja pinnanmuodot	35
2.5 Maisema ja näkymät	41
2.6 Rakennusten arvo	45
2.7 Rakennusten kunto	49
3 JOHTOPÄÄTÖKSET	53
3.1 Rakennusten käyttö ja täydennysrakentaminen tai purkaminen	53
3.2 Liikenne ja paikoitus	53
3.3 Katutila ja ympäristö	53
4 KEHITTÄMISSUUNNITELMAT	57
4.1 Saapuminen: Huittilanjoen portti	61
4.2 Purkaminen: entinen huoltoasema	63
4.3 Näkymien lisääminen	65
4.4 Arvon palauttaminen: entinen meijeri	67
4.5 Virkistysalue: vanhan paloaseman ympäristö ja rantareitti	71
4.6 Täydennysrakentaminen	75
4.7 Yksityisen ja julkisen erottaminen: entinen leipomo	77
4.8 Uusi toiminta: entinen Säästöpankki	79
4.9 Tori, kirjasto ja kadun muokkaaminen	81
4.10 Risteysalueen parantaminen ja rakennuksen huonon sijainnin häivyttäminen	85
4.11 Asfalttialueiden ”viihtyistäminen”	87
4.12 Julkisivujen kunnostaminen	89
4.13 Rakennusten historia näkyviin	91
5 LOPPUSANAT	93
LÄHDELUETTELO	95
LIITTEET	97

1.1 Työn lähtökohdat

Diplomityön lähtökohtana on Sysmän kunnalle vuonna 2011 tekemäni projektityö ”Idealuonnoksia Sysmän keskustan satama-alueen ja sen ympäristön kehittämiseksi”. Työ on osa Sysmän rannikkoalueen ja miljööön kehittämissuunnitelmaa EAKR -hanketta (EAKR= Euroopan aluekehitysrahasto). Työssä tutkin Sysmän kunnan keskustan pienvenesatama-alueen ja sataman lähiympäristön rakennuksia sekä niiden käytön kehittämistä. Lopputuloksena syntyi idealuonnoksia erilaisista käyttö- ja kehitysvaihtoehdoista.

Alkuperäinen ajatus oli jalostaa edellä mainittu työ diplomityöksi. Prosessin edetessä päätin kuitenkin laajentaa diplomityön tutkimus-alueen sisältämään Sysmän päätien (Sysmäntien) loppuosan, sen lähiympäristö ja tien varrella olevat rakennukset. Sysmäntien loppuosasta käytetään työssä nimeä keskustaraitti. Tutkimusalue sisältää myös aiemmin Sysmän kunnalle tehdyssä työssä tarkastellun alueen.

1.2 Sysmä lyhyesti

Sysmä on noin 4200 asukkaan kunta Päijänteen itärannalla, 70 km Lahdesta pohjoiseen. Ensimmäisen kerran Sysmä mainitaan kirkkopitäjänä vuonna 1442, mutta asutus sinne on vakiintunut jo paljon aiemmin. Sysmä oli alun perin hämäläistä eräaluetta. [1] Asutus vakiintui vesistöjen läheisyyteen, tiheimmin Majutvettä ympäröiville savikkoalueille [2]. Nykyään noin puolet Sysmälaisistä asuu Majutveden lähellä kirkonkylän alueella [3].

Sysmä on ollut suurpitäjä, johon kuuluivat melkein kaikki Itä-Hämeen nykyiset kunnat [2]. Sysmässä oli vielä 1800-luvulla noin 30 kartanoa, joiden ansiosta se on tunnettu kartanokulttuuristaan. Kartanot ovat edistäneet maatalouden kehittymistä. Maatalous onkin edelleen merkittävä elinkeino kunnassa. [1] Noin 20 % työssä käyvistä sysmälaisistä toimii maa- ja metsätalouden parissa ja yli puolet työskentelee palvelualalla. Eläkeläisiä Sysmän väestöstä on noin 40 %. Yritystoimipaikkoja kunnassa oli kaikkiaan 428 vuonna 2008. [4]

Sysmän kehittymistä on edistänyt sen oivallinen sijainti lännen ja idän vesireittien yhtymäkohdassa. Ensimmäiset merkittävät kulkuväylät olivatkin nimenomaan vesireittejä. [1] Sysmän pinta-alasta noin 30 prosenttia on vettä. [5] Vaikka autotiet ovat vieneet voiton vesiliikenteeltä, vesitse kulkemisen mahdollisuus hyödyttää edelleen Sysmää muun muassa veneilevien turistien muodossa.

Huvila-asutusta Sysmään muodostui jo varhain. Edustava esimerkki huvila-asutuksesta on Suopellon huvila-alue 1800-luvun lopulta. [2] Kunnassa on noin 1100 km rantaviivaa [3], mikä selittää vapaa-ajanasuntojen suuren määrän (31.12.2011 3 773 kpl [6]). Vuonna 2011

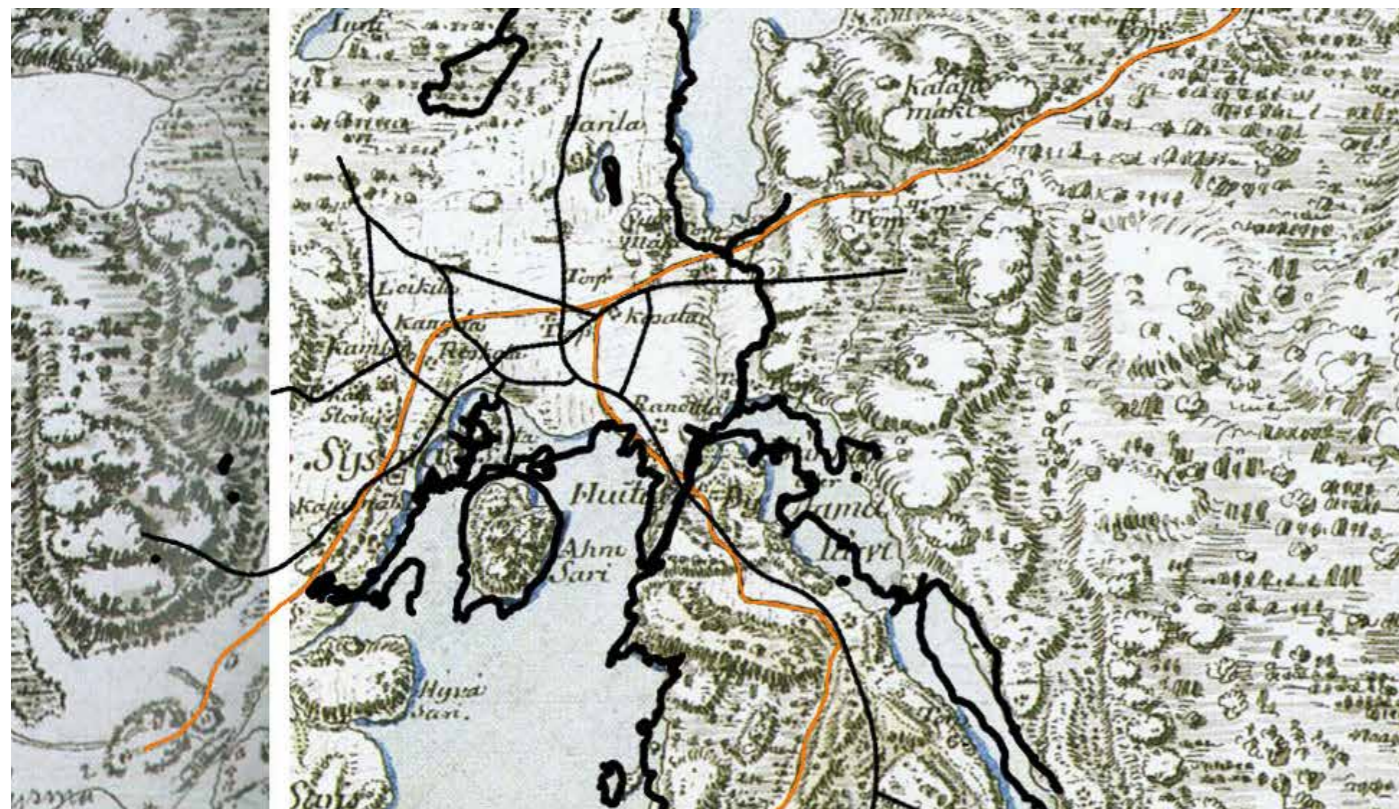

Näkymä Sysmän pienvenesatamasta talvella 2013. Taustalla Sysmän entinen osuusmeijeri.

Sysmän keskustan kartta [20].

Ote Kuninkaankartastosta karttalehdiltä 262 ja 263 [11]. Karttaan on mustalla merkitty nykyinen rantaviiva ja Sysmän päätiet.

Sysmään tehtiin 69 000 matkaa omalle mökille, mikä tekee Sysmästä Suomen kolmanneksitoista vilkkaimman mökkikunnan [7]. Kesäisin Sysmän väkiluku kasvaa huomattavasti kesäasukkaiden myötä.[8] Mökkeily ja muu matkailu edesauttavat työpaikkojen säilymistä paikkakunnalla.

Sysmässä on erittäin aktiivista kulttuuritoimintaa varsinkin kesäaikaan. Kesällä 2013 luvassa on muun muassa musiikkitaapahtumat Sysmän Suvisoitto ja Kirkko soi 2013 sekä Sysmän Kirjakyläpäivät ja Sysmän kirjojen yö. [9] Sysmä on julistautunut Suomen kirjakyläksi. Kunnassa järjestetään myös monia taidenäyttelyitä ja siellä on aktiivista harrastajateatteritoimintaa. [3]

Kaiken kaikkiaan Sysmä on moniin muihin väkiluvultaan vastaaviin kuntiin verrattuna aktiivinen ja monipuolisilla palveluilla varustettu kunta. Tilastokeskuksen vuoteen 2040 ulottuvan väestöennusteen mukaan väki-luku tulee kuitenkin Sysmässä pienemään. [10] Vireyden ja palvelujen säilyttämiseksi tarvittaisiin siis keinoja nykyisten sysmälaisten paikkakunnalle jäämisen varmistamiseksi myös tulevaisuudessa. Myös uusia paikkakuntalaisia kaivataan entisten seuraksi.

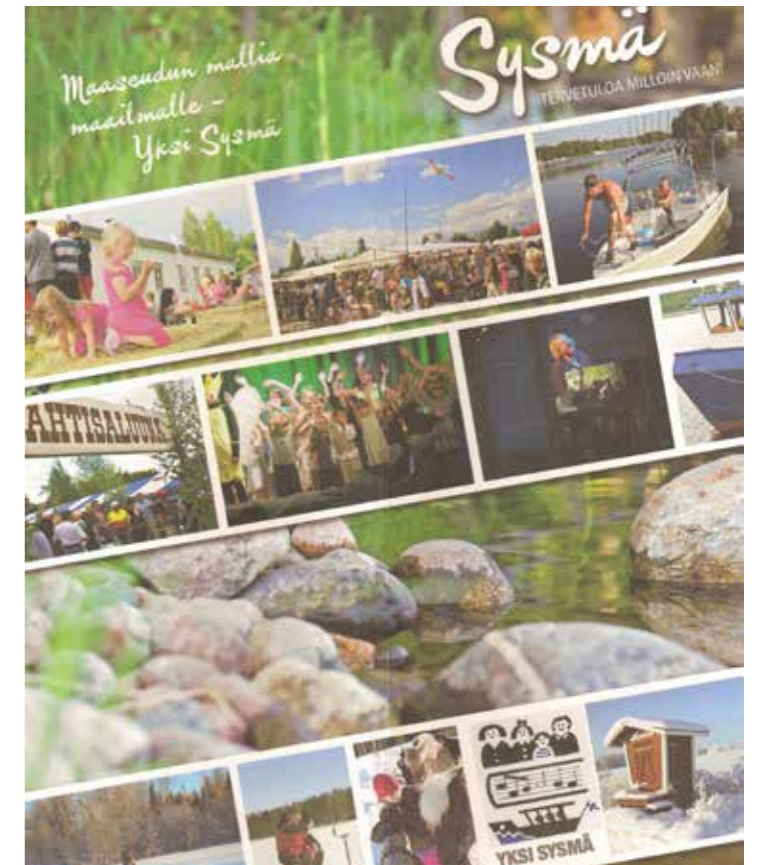
1.3 Keskusrainin vaiheet lyhyesti

Kuten viereisellä sivulla olevasta Kuninkaankartan otteesta voi nähdä, ovat Sysmän päätiet kulkeneet suurin piirtein samoja reittejä vuosisatojen ajan. Tiiviimpi kirkonkylän keskusta alkoi muodostua kuitenkin vasta kansalaissodan jälkeen 1920-luvulla, jolloin sinne perustettiin useita liikkeitä. Sysmän kylänraitti on rakentunut pääasiassa Rantalan kartanon viljelyalueille. [1] Rantalan kartano palstoitettiin ja 24 itsenäistä tilaa myytiin vuonna 1896 [2]. Rantalan talo ja sen pihapiiri sijaitsevat edelleen keskusrainin läheisyydessä, sen pohjoispuolella.

Vuosien saatossa Sysmäntien taajamaosuuden leveyttä on kasvatettu ja ydinkeskustaan on sen kummallekin puolelle lisätty erillinen kevyenliikenteen kaista. Särkilahdentie, jonka varteen suurimmat kaupat ovat siirtyneet, rakennettiin 1980-luvulla. Uusi tie on muuttanut liikenteen kulkua Sysmän keskustassa siten, että siitä on tullut ikään kuin Sysmäntien jatke, joka johtaa kirkon suuntaan.

Sysmän tori sijaitsi vuosikymmeniä Sysmäntien päässä edelleen toimivan Salmisen vaateliikkeen edustalla olevalla aukiolla. 1990-luvun puolivälissä tori siirrettiin lähelle Sysmäntien ja Särkilahdentien risteystä Särkilahdentien varrelle. [3] Entistä torialuetta muokattiin ja Sysmäntien päätteeseen tehtiin kiertoliittymä.

Monia rakennuksia Sysmäntien varrelta on purettu uusien tieltä. Joitakin raitin alkuperäisiä rakennuksia on kuitenkin edelleen jäljellä. [3] Vanhoista valokuvista näkyy, miten erilainen tien ilme on ennen ollut.

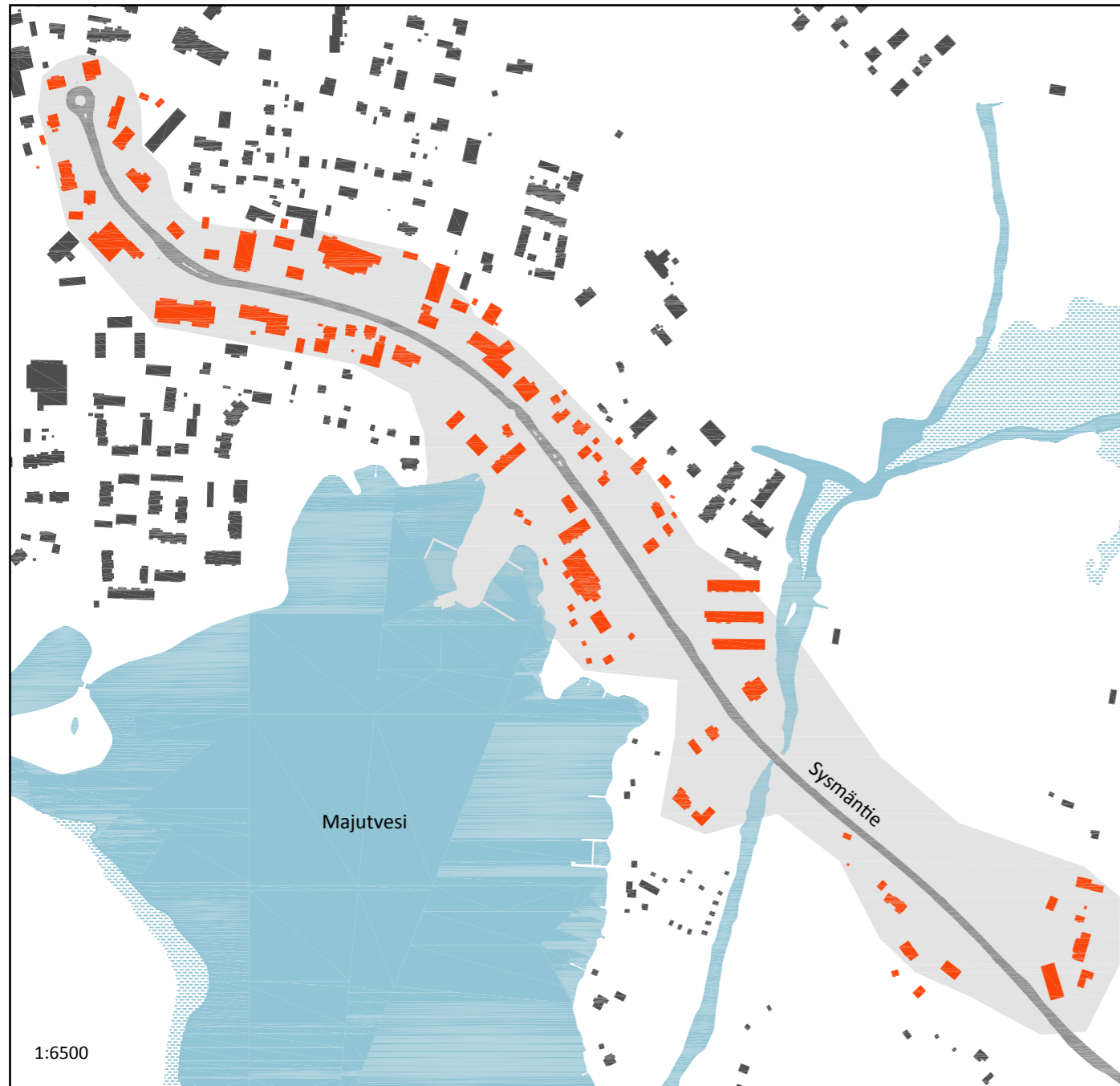
Sysmä 2011-lehden kannet [21].

Yläpuolella Sysmän keskustaa sotien jälkeen [15].

Alla Sysmän keskustaa keväällä 2012.

Tutkimusalueen raja on esitetty vaalean harmaalla ja tutkimusalueen rakennukset oranssilla.

1.4 Tutkimusalueen raja ja työn tavoitteet

Taajama-alueen aloittaa etelästä Sysmäntietä tullessa Mäentalo. Tähän kohtaan on asetettu tutkimusalueen kaakkoisreuna. Vastakkaiseksi reunaksi luoteessa valittiin Sysmäntein päättävä kiertoliittymä. Muutoin alue on rajattu koskemaan vain keskusraitin varrella olevia tontteja ja niiden rakennuksia. Sysmäntielle näkyy monia muitakin rakennuksia, mutta niitä ei työssä tarkemmin käsitellä. Aluetta tarkastellaan ikään kuin keskusraitilla kulkevan silmin, joten esimerkiksi raitin varren rakennusten yksityiset takapihat, jotka eivät näy tielle, on jätetty vaille suurempaa huomiota.

Sysmän keskusraitti muodostuu monista hyvin erilaisista osista. Raitin nykyinen ilme vaikuttaisi olevan vuosien suunnitteleamattomuuden tulosta. Selkeitä linjoja rakennusten sijoittelun ja massoittelemisen suhteen ei luultavasti ole ollut. Katulinja on muotoutunut vuosien saatossa siihen kohtaan, missä se nyt kulkee. Ajotie ja jalkakäytävät on muokattu nykyiseen muotoonsa vasta vuosikymmeniä monien raitinvarren rakennusten valmistumisen jälkeen. Tästä johtuen rakennusten etäisyys kadusta on saattanut muuttua niiden valmistumisen aikaisesta tilanteesta. Keskusraitin varren rakennusten arkkitehtuuri on hyvin kirjavaa, mikä omalta osaltaan lisää tutkimusalueen moninaisuutta. Osa rakennuksista on tyhjillään, kun taas osassa liiketoiminta on hyvin vilkasta. Raitin tunnelma on toisaalta autio ja vuosikymmenten taakse kuljettava. Toisaalta se on elämäntäyteinen ja eteenpäin suuntautunut. Sekava kokonaisuus on joistakin tunnelmaa latistavista tekijöistä huolimatta omalla tavallaan hyvin viehättävä.

Sysmässä on säilynyt jotakin sellaista, mikä monesta muusta pienestä maaseudun kunnasta on hävinnyt. Perinteinen kylänraitti monine palveluineen alkaa olla harvinaisuus. Sysmässäkin muutoksia raitin hiipumisen suuntaan on havaittavissa. Liian moni rakennus raitin varrella on vailla käyttöä, suuret päivittäistavarakaupat ovat siirtyneet Sysmäntieltä haarautuvan Särkilahdentien varrelle ja osa rakennuksista on päästetty rapistumaan. Tässä työssä etsitään keskusraittiin liittyviä ongelmia, niitä asioita, jotka vaikuttavat raitin hiljenemiseen. Sysmän keskusraittia ei ole havaintojen pohjalta tarkoitus uudistaa perinpohjaisesti. Sen sijaan työssä esitetään ajatuksia ja ideoita, joiden avulla myös pieniä muutoksia tekemällä ja hyväksi havaittuja asioita kehittämällä keskusraitin säilymistä ja virkistymistä voitaisiin edesauttaa.

Näkymä Sysmäntietä pitkin kohti Mäentalon pihapiiriä.

Tutkimusalueen loppuosa huhtikuussa 2013.

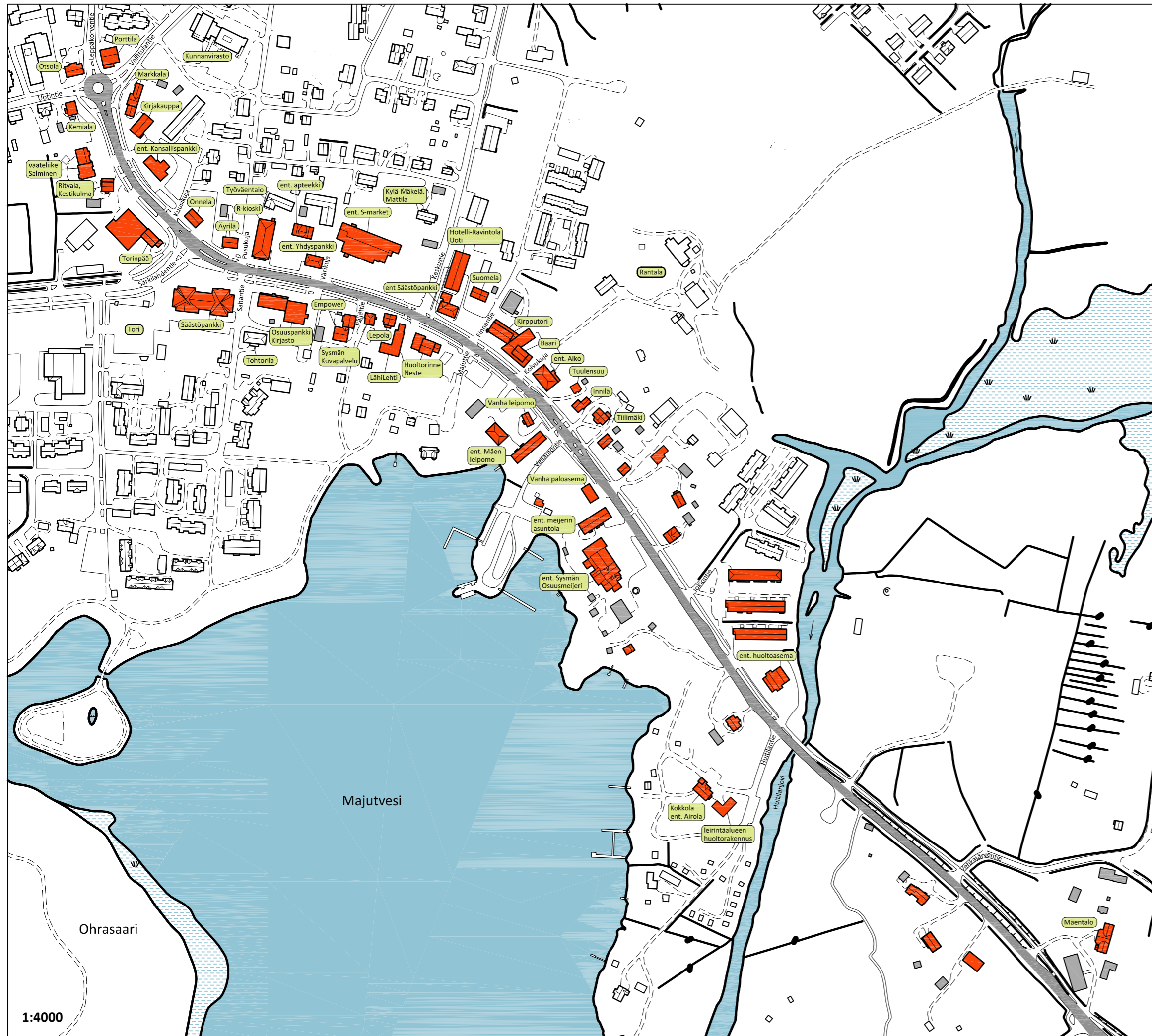

Onnela-niminen rakennus keskusraitin varrella. Rakennuksessa toimivat Matkahuolto ja Matka-Baari.

2 ANALYYSIT

Seuraavilla sivuilla on analyysikarttoja, joissa käsitellään Sysmän keskustaraitin eri ominaisuuksia. Kartoissa tutkitaan rakennusten ikää, kuntoa, kerroskorkeutta ja arvoa. Lisäksi käsitellään liikennettä, kadun rajautumista, pinnanmuotoja, ympäröivää maisemaa ja näkymiä.

Viereisellä sivulla on kartta, johon on merkitty harmaalla tutkimusalue sekä kunkin rakennuksen nimi tai yritys, joka siinä toimii. Joissakin tapauksissa nimenä käytetään alkuperäistä käyttötarkoitusta, kuten esi-merkiksi entinen Säästöpankki.

Yläpuolella olevassa kuvasarjassa ovat tutkimusalueen rakennukset keskustaraitin pohjoispuolella. Ensimmäisenä vasemmassa yläkulmassa on Porttilla ja viimeisenä oikeassa alakulmassa Mäentalo piharakennuksineen.

Alapuolella olevassa kuvasarjassa ovat tutkimusalueen rakennukset Sysmäntien eteläpuolella. Ensimmäisenä ylhäällä vasemmalla omakotitaloja tutkimusalueen kaakkoispästä ja viimeisenä alhaalla oikealla Otsola tutkimusalueen päättävän kiertoliittymän reunalta.

Rakennusaika

- 1800-loppu
- 1900-1909
- 1910-1919
- 1920-1929
- 1930-1939
- 1940-1949
- 1950-1959
- 1960-1969
- 1970-1979
- 1980-1989
- 1990-1999
- 2000-
- piharakennus

2.1 Rakennusten ikä

Viereisen sivun kartassa on esitetty rakennusten valmistusvuodet vuosikymmenen tarkkuudella. Harmaa alue osoittaa tutkimusalueen.

Sysmän keskusraitin varren rakennukset muodostavat sekalaisen eri ikäisten ja eri näköisten rakennusten kokonaisuuden. Tutkimusalueen vanhimmat rakennukset on rakennettu 1800-luvulla. Vanhin rakennus, tai paremmin sen osa, on Markkala-nimeä kantavan, kiertoliittymän reunalla olevan talon keskimassa ja luoteissiipi. Ne on rakennettu vuonna 1864 [12]. Ennen keskusraitin päättävän kiertoliittymän rakentamista Markkala ja sen aivan tien varressa sijainnut makasiini olivat tärkeällä paikalla Sysmäntien, Uotintien ja Valittulantien risteyksessä. Teiden muutostöiden yhteydessä makasiini purettiin. Tutkimusalueen kaakkois-päädystä, mäellä taajamaa lähestyttäessä, sijaitsee toinen alueen vanhimpiin kuuluva talo, Mäentalo. Sen runko on todennäköisesti peräisin 1800-luvulta, poikkipäädty ja kuisti on rakennettu 1914 [12].

Yllä vanha kuva Markkalasta ja sen makasiinista. Taustalla näkyy entisen kunnanvirasto [22]. Alemmassa kuvassa Markkala huhtikuussa 2013. Taustalle on rakennettu kerotalo, jonka takana "piilossa" on 1980-luvulla valmistunut kunnanvirasto.

Vasemalla Mäentalo ja Sysmäntien varressa olevan navetan päty.

2000-luvulla rakennettu omakotitalo vastapäätä vanhaa paloasemaa.

Alla kuvan vasemmassa reunassa vaateliike Salmisen rakennus. Oikealla kirjakauppa.

Suurin osa raitin rakennuksista on peräisin 1950- ja 1970-luvuilta. 2000-luvun rakennuksia on kaksi, vaalea vanhaa paloasemaa vastapäätä sijaitseva omakotitalo raitin keskivaiheilla, sekä hirsirunkoinen kirjakauppa luoteispäädystä Markkalan vieressä. Kirjakaupan ilme on uusvanha, joten sitä voi erehtyä pitämään vanhana rakennuksena. Se on rakennettu puretun Sysmän kunnalliskodin hirsistä vuonna 2004 [13]. Vaikka raitinvarren rakennusten arkkitehtuuri on hyvin moni-ilmeistä, kirjakauppa ei tyylinsä puolesta istu erityisen luontevasti muiden rakennusten joukkoon.

Vasemmalla vaateliike Salmisen rakennus 1960-luvulta, keskellä Kemiala 1940-luvulta ja oikealla Otsola 1950-luvulta.

Kuvan keskellä ja oikeassa reunassa neljä eri ikäistä omakotitaloa. Ne on rakennettu 1900-1980-lukujen aikana.

Ylemmässä ilmakuvassa Sysmän keskustan rakennuksia ja satamaa 1960-luvulta. Alemmassa ilmakuvassa sama näkymä vuodelta 2006. [23]

Viereisen kuvan keskelle rantaan on kuvan ottamisen jälkeen valmistunut piparkakku-talomainen omakotitalo.

Monet raitin varren rakennuksista ovat säilyttäneet alkuperäisen ilmeensä. Rakennusten koko, muoto, julkisivumateriaalit ja sijoittuminen suhteessa katuun antavat hyvät eväät rakennusajan määrittelyyn ilman tarkempaa tietoakin. Pienemmät, lähempänä katua sijaitsevat rapatut rakennukset on rakennettu 1920–50-luvuilla. Suurin osa niistä sijaitsee keskusraitin luoteisosassa. 1960–80-lukujen rakennukset ovat jo selvästi suurempia ja niiden julkisivut ovat tiilipintaisia. Kattomuodotkin poikkeavat aiempien vuosikymmenten harjakatoista. Toki 1920–50-luvun rakennuksista löytyy poikkeuksia tässä suhteessa. Kemiala liikenneympyrän reunalla ja vanha paloasema lähellä Majutveden rantaa ovat kumpainkin pulpettikattoisia funkkis-rakennuksia, jotka on korotetuilla julkisivuilla saatu näyttämään tasakattoisilta. Puuvuoratut talot keskusraitin varrella ovat joko peräisin 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä tai omakotitaloja.

Monet rakennukset raitin varrelta on purettu uusien tieltä. Tämä kertoo omaa tarinaansa Sysmän historiasta. Rakentamisessa on ajateltu kulloisiakin tarpeita, eikä sitä millä rakennuksilla saattaisi olla esimerkiksi historiallista tai maisemakuvallista arvoa, tai minkä rakennuksen purkamista saatettaisiin myöhemmin harmitella. Monen rakennuksen ja rakennuspaikan kohdalla rakennusprojektin johtoajatus on ollut tuottava liiketoiminta. Hyvä esimerkki tästä on entinen Sysmän osuusmeijeri Majutveden rannalla lähellä vanhaa paloasemaa. Meijerin ensimmäinen osa valmistui 1907 [12]. Liiketoiminnan kasvaessa rakennusta laajennettiin useaan otteeseen molemmista päädyistä, sekä järven suuntaan. Viimeisimmät laajennukset ovat vuodelta 1978. [14] Ne meijerirakennuksen alkuvuosikymmenien osat, joita nykyään moni mieluusti ihastelisi Sysmäntietä ohi ajaessaan, on onnistuttu piilottamaan laajennusten alle. Varsinkin Majutveden puolella alkuvaiheiden rapatut julkisivut on paketoitu perusteellisesti myöhäisimpien rakennusmassojen peittoon. Laajennuksia rakennettaessa ei varmaankaan ole ajateltu rakennuskokonaisuuden yhtenäisyyttä ja arkkitehtuuria, vaan tarvittavia tiloja ja niiden toiminnallisuutta. Ensimmäisten laajennusten tapaan myöhemmätkin olisi ollut mahdollista toteuttaa olemassa olevaan rakennukseen sopiviksi. Onneksi meijerirakennuksen vanhimmatkin osat ovat kuitenkin suurelta osin säilyneet. Olisihan vanha meijeri voitu monien muiden raitin varren rakennusten tapaan purkaa ja rakentaa tilalle uusi. Nyt meijerin vanhimmat osat on mahdollista tuoda uudelleen esiin laajennuksia purkamalla.

Entisen meijerin kerroksellisuutta ei kenties juurikaan arvosteta, mutta keskusraitin yleinen kerroksellinen ilme saattaa monia kuitenkin miellyttää. Kukin rakennus kertoo oman aikansa historiaa. Rakennuksia on niin monilta eri vuosikymmeniltä, että niiden välittämä historia onkin melko kattavaa. Rakennusten joukkoon mahtuu toki niitäkin, joiden olemassaolo on syytä harkita. Aihetta käsitellään tarkemmin omana kappaleenaan alaluvussa 2.7 Rakennusten arvo.

Yläpuolella Meijeri 1950-luvulla [24].

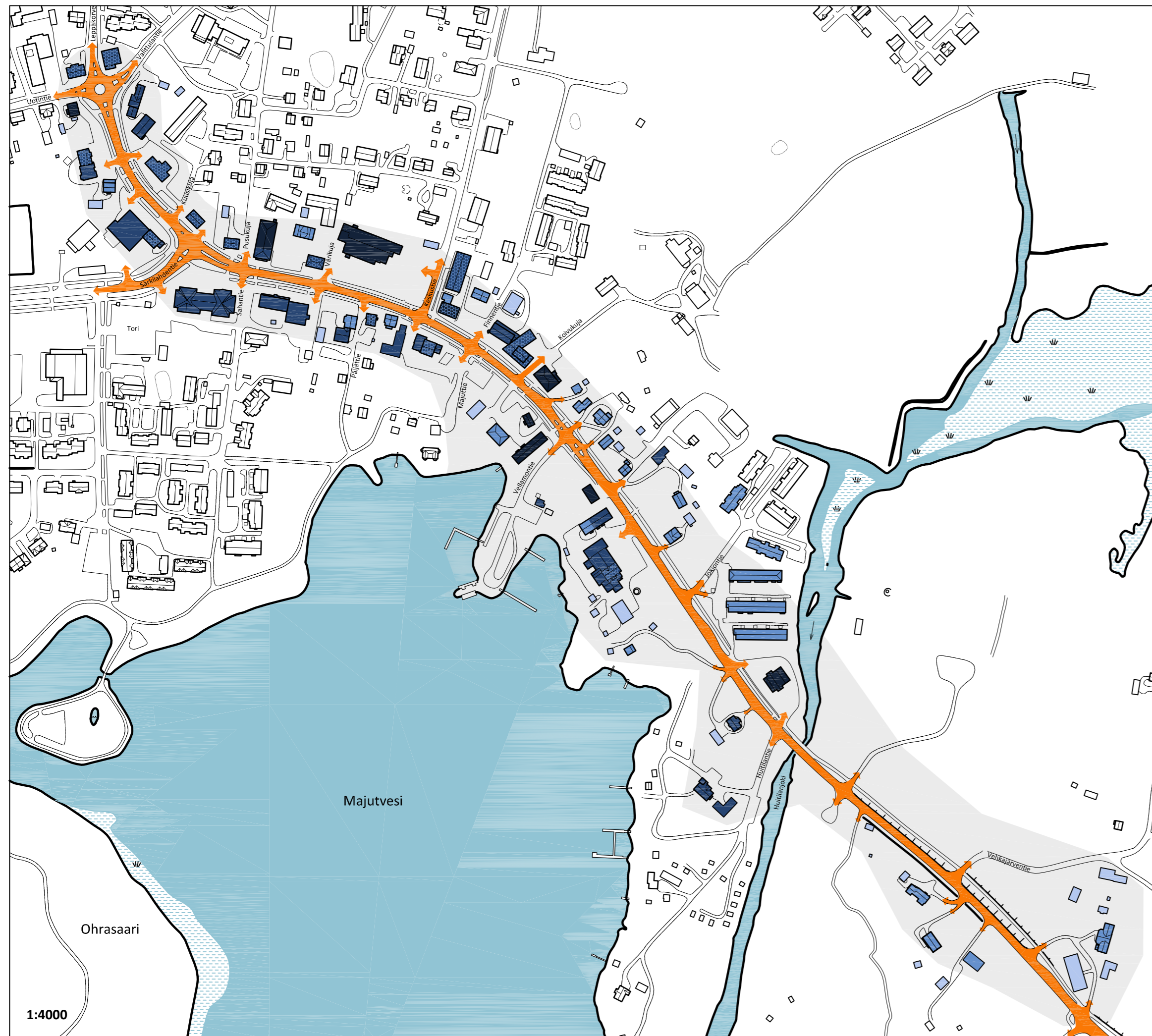
Alla entinen Sysmän osuusmeijeri maaliskuussa 2013.

Yläpuolella meijeri järveltä kuvattuna huhtikuussa 2013.

Alla meijeri järveltä kuvattuna 1950-luvulla [24].

Rakennusten käyttö
(tilanne maaliskuussa 2013)

- tyhjiillään
- liikerakennus
- asuin- ja liikerakennus
- asuinrakennus
- piharakennus

2.2 Rakennusten käyttö

Viereisen sivun kartassa rakennukset on jaettu viiteen ryhmään niiden käyttötarkoituksen mukaan. Toisistaan on eri sinisen sävyin erotettu asuinrakennukset, niin sanottu julkiset rakennukset, joissa on joko liiketoimintaa, tai muuta kaikille avointa toimintaa, edellisten yhdistelmät, tyhjiillään olevat rakennukset sekä ulkorakennukset.

Sysmäntien loppupäässä on sijainnut merkittävä osa Sysmän palveluista vuosikymmenten ajan. Koska Sysmä sijaitsee etäällä suurista kaupungeista, on palveluita nykyään enemmän kuin monen muun vastaavankokoisen kunnan keskustassa. Päivittäistavarakaupat ovat siirtyneet Sysmäntien varresta Särkilahdentielle, mutta keskusraitin varrelta löytyy edelleen muun muassa kukkakauppa ja hautausmisto, kaksi pankkia, terveyspalveluja tarjoavia yrityksiä, kahviloita ja ravintoloita, kirjakauppa, kirpputoreja, kampaamoja, urheilukauppa, rautakauppa, apteekki, käsityöliike, vaate-liike, kenkäkauppa, kellosepanliike, optikko, Matkahuolto, tili-toimisto, kiinteistövälitystoimisto, verotoimisto, Kela ja kirjasto.

1920–1950-luvuilla rakennettiin Sysmäntien varteen pienimittakaavaisia liikerakennuksia. Liiketilat ovat niiden ensimmäisessä kerroksessa. Toiseen kerrokseen tehtiin asuintiloja. Harva näistä rakennuksista on enää alkuperäisessä käytössään, mutta liiketoiminnan ja asumisen yhdistäminen samassa rakennuksessa toteutuu edelleen. Esimerkiksi entisessä Säästöpankissa Sysmäntien ja Keskustien risteyksessä on viimeksi toiminut ravintola. Rakennuksen asunnot olivat tuolloin, ja ovat edelleen, asuinkäytössä. Nyt liiketila on tyhjiillään.

Yläpuolella Äyrilä Sysmäntien ja Pusukujan risteyksessä. Rakennuksessa toimii Siltasen kukkakauppa ja hautausmisto. Alla rakennuksen pihanpuoli.

Vasemmalla Osuuspankin talo, jossa on myös muun muassa kirjasto. Oikealla entinen Yhdyspankki. Rakennuksessa toimii nykyään Sysmän kello ja kulta, sekä Fantasia-pizzeria.

Vasemmalla entisen Säästöpankin julkisivu Keskustien varrella. Keskellä rakennuksen pääjulkisivu ja oikealla pihan puolen julkisivut.

1980-luvulla otetussa ilmakuvassa näkyy entisen S-marketin tontilla aiemmin olleita rakennuksia [24].

Tyhjillään oleva huoltoasema.

Vasemmalla on yksi entisistä pankeista, kansallisuuspankki, kuvattuna maaliskuussa 2013. Oikealla valokuva samasta rakennuksesta vuodelta 1958 [25].

Päivittäistavarakauppojen siirtyminen Särkilahdentien varrelle on heikentävä asia keskusraitin kannalta. Vuodesta 1996 asti myös Sysmän keskustan torialue on sijainnut Särkilahdentien varressa. Tämä vähentää Sysmäntien arvoa ja elävyyttä. Aiemmin tori oli Kemialan ja vaateliike Salmisen edessä, mutta alue kävi ah-taaksi. Torialueelle olisi hyvä löytää uusi paikka keskusraitin varrelta.

Viimeksi myös S-marketille rakennettiin uudet tilat Särkilahdentielle, minkä seurauksena 1990-luvulla rakennettu liiketila on jäänyt tyhjilleen. Se sijaitsee erittäin keskeisellä paikalla keskusraitin varrella Keskustien ja Värikujan välissä. Tontilla on aiemmin ollut useita rakennuksia, mutta liiketoiminnan tarpeiden muuttuessa ne on joko purettu tai korvattu uusilla. On ikävää, että aiemmin hyvin vilkkaassa käytössä ollut alue on jäänyt vaille käyttöä. Tällaisessa tilanteessa ei myöskään voi olla harmittelematta, että hienoja vanhoja rakennuksia on purettu nyt tyhjäksi jääneen arkkitehtuuriltaan heikon rakennuksen tieltä. Keskeisen sijainnin vuoksi uuden käyttötarkoituksen löytäminen entiselle S-marketille, tai rakennuspaikan vapauttaminen muulle toiminnalle, on hyvin tärkeää raitin elävyyden kannalta.

Vähittäistavarakauppojen mainokset Särkilahdentien varrella.

Torin info-piste

Tyhjilleen jäänyt S-market.

Etelästä tulla, Huitilanjoen jälkeen, on tien pohjoispuolella huoltoasema, joka on jäänyt tyhjilleen. Tankkauspiste on käytössä vielä toistaiseksi, mutta sekin tulee siirtymään uuden S-marketin pihaan Särkilahdentien varrelle. Entisen huoltoaseman jälkeen kadun pohjoispuolella on rivitaloryhmä ja useita omakotitaloja eri vuosikymmeniltä. Omakotitalojen jatkeena on entinen Alkon rakennus, joka kuuluu tyhjilleen jääneiden liikerakennusten harmilliseen joukkoon. Loput pohjoispuolen rakennukset ovat Sysmäntien päättävään kiertoliittymään saakka joko liike tai liike- ja asuinrakennuksia. Tien eteläpuolella Lähes kaikki rakennukset ovat liikerakennuksia. Kuten aiemmin mainittiin, raitin varrella on kaksi pankkia. Lisäksi kuusi nykyisin muussa käytössä olevaa rakennusta on ennen toiminut pankkina. Tämä osoittaa, että pankkitoiminnalla on merkittävä rooli raitin rakentamisen historiassa.

Entinen Alko on nykyään vaila käyttöä.

Yläpuolella pienvenesataman nykyinen ravintola ja wc-rakennus. Taustalla näkyy vanhan paloaseman torni.

Alla nurmikenttä vanhan paloaseman ja nykyisen rantaravintolan välillä.

Vasemmalla tyhjilleen jäänyt leipomorakennus sataman parkkipaikalta kuvattuna. Oikealla leipomon pihapiirin vanhimman rakennuksen pihajulkisivu. Myös tämä rakennus on tyhjiillään.

Entisen Säästöpankin liiketilassa on väliaikaista näyttelytoimintaa, mutta muutoin se on tyhjiillään.

Entinen Alko näyttää olevan varastokäytössä.

Tyhjiillään olevia rakennuksia ovat myös muun muassa entisen Mäen leipomon rakennukset ja vanha palo-asema. Molemmat sijaitsevat Majutveden rannalla keskustan venesataman välittömässä läheisyydessä. Venesatamassa on pieni kesäravintola. Lähemmäs vettä, aivan niemen kärkeen on suunniteltu uusi ravintola, joka tarjoaa parempia palveluita veneilijöille. Vanhan paloaseman ja uuden ravintolan väliin jää runsaasti tilaa, jota voisi hyödyntää nykyistä paremmin keskustan virkistysalueena. Tällä hetkellä alueella on beachvolley-kenttä, mutta muuten se on nurmen ja puiden peitossa. Alueelle voisi rakentaa esimerkiksi leikkipuiston.

Entisen Mäen leipomon rakennukset ovat aivan venesataman vieressä Majutveden rannalla. Pihapiirissä on uudempi leipomo 1960-luvulta lopulta, vanha leipomo vuodelta 1936, asuinrakennus 1970-luvulta ja auto-talli. Tontin rakennukset ovat arkkitehtuuriltaan hyvin erilaisia, eivätkä muodosta yhtenäistä pihapiiriä. Rakennukset ovat keskeisellä paikalla ja niille olisi tärkeää löytää uusi käyttötarkoitus. Hankalaksi asian tekee edelleen käytössä oleva asuinrakennus. Tässä tapauksessa voisi harkita jonkinlaista tontin jakoa, mikäli asuinrakennus halutaan säilyttää yksityisessä käytössä. Kovin luontevasti jako ei onnistu, mutta sen avulla leipomon tuotantorakennukset voitaisiin kuitenkin saada julkiseen käyttöön.

Vanha paloasema keskusraitin varrella. Oikealla näkyy entisen Mäen leipomon punatiilinen rakennus.

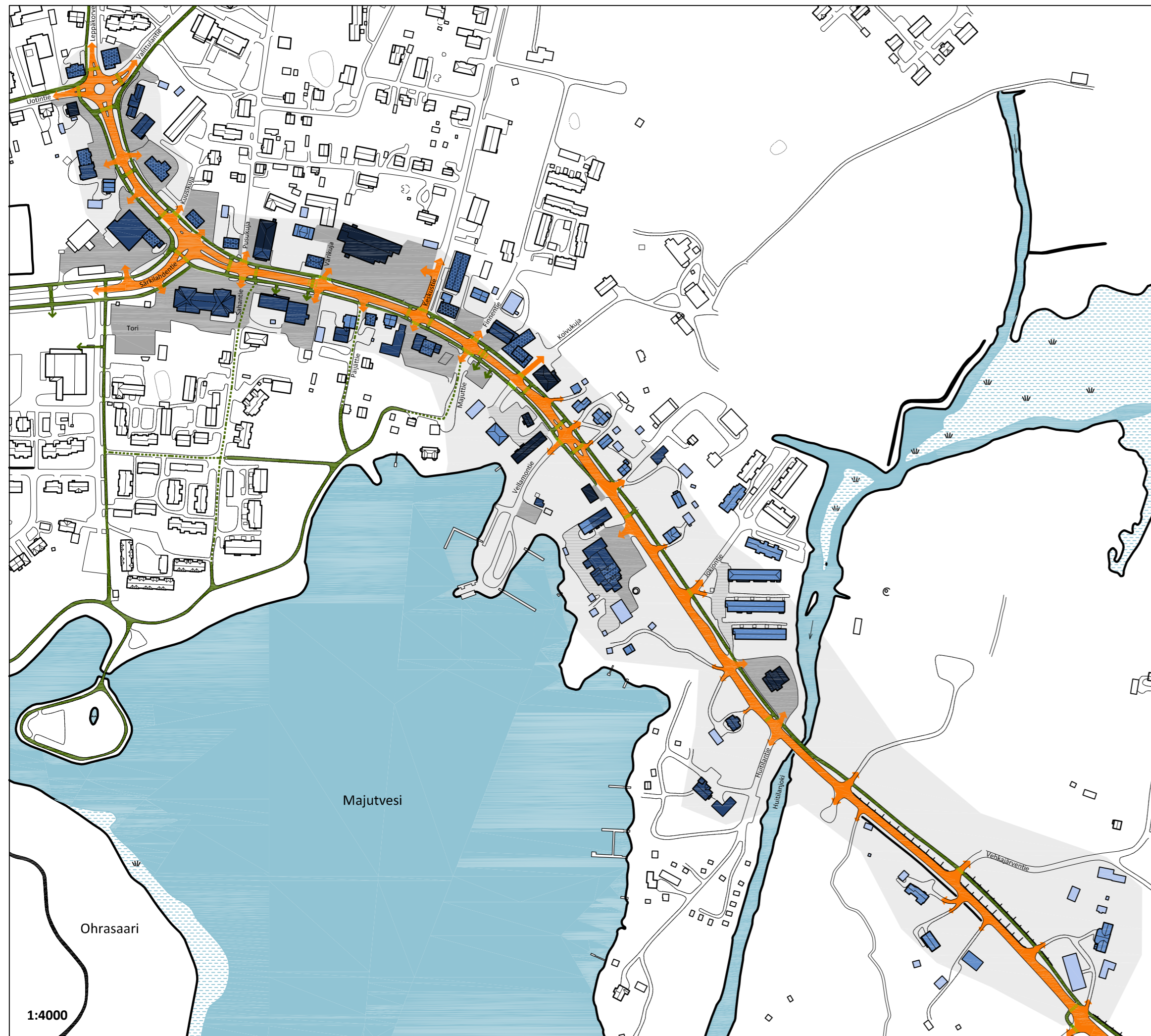
Leipomon pihapiiri on hyvin avoin keskusraitille. Yksityiset ulko-oleskelutilat ovat asuinrakennuksen takana järven rannalla.

Sysmän keskusraitin suurimpia ongelmia ovat nimenomaan tyhjiillään olevat rakennukset ja palvelujen siirtyminen suuremmille tonteille hieman sivuun keskusraitilta. Sysmä on pieni reilun 4000 asukkaan kunta, jonka keskusta on talviaikaan hiljainen. Siellä on kuitenkin runsaasti vapaa-ajan asuntoja, mistä johtuen Sysmän väkiluku kasvaa merkittävästi kesäaikana.[8] Asiakaskunnan vaihtelu eri vuodenaikoina on suuri haaste yrittäjille. Monella yrityksellä, jotka kesäajan voisivat menestyä erinomaisesti, ei välttämättä ole mahdollisuuksia selvitä hiljaisesta talvi ajasta. Tyhjt ja vajaalla käytöllä olevat rakennukset luovat vaikutelman hiipuvasta keskustasta, mikä ei houkuttele asiakkaita, eikä luultavasti yrittäjiäkään.

Vuokrataan-ilmoitukset Kemialan ja tyhjäksi jääneen huoltoaseman ikkunoissa.

Liikenne

- moottoriliikenteen reitti
- ← palvelurakennuksen liittymä
- ← asuinrakennuksen liittymä
- kevyen liikenteen reitti
- - - yhteys kevyen liikenteen reittien välillä
- ← vain kevyen liikenteen kulku tontille
- ||| suojatie
- paikoitusalue

Rakennusten käyttö (tilanne maaliskuussa 2013)

- tyhjiillään
- liikerakennus
- asuin- ja liikerakennus
- asuinrakennus
- piharakennus

2.3 Liikenne ja paikoitus

Viereisen sivun kartassa on rakennusten käyttötarkoitusten lisäksi esitetty moottoriliikenteen liittymät pihoihin ja risteykset muille teille, kevyen liikenteen reitit suojateiden sekä paikoitusalueet. Karttaan merkityjä alueita ei välttämättä ole virallisesti tarkoitettu pysäköimiseen. Ne on merkitty sen perusteella, miltä piha-alueet vierailijan silmin näyttävät.

Sysmäntie on pääreitti Sysmän keskustaan etelästä tulevalle liikenteelle. Se kulkee metsien ja peltojen poikki ja vasta aivan lähellä keskustaa rakennuskanta tihenee. Sysmäntien pohjoispuolella kevyen liikenteen reitti alkaa tutkimusalueen ulkopuolella ennen Mäentaloa. Kevyen liikenteen kaista kulkee Sysmäntien vierellä aina tien päättävälle kiertoliittymälle saakka. Koko matkan, Huitilanjoen ylitystä lukuun ottamatta, auto- ja kävelykaistaa erottavat toisistaan viherkaistaleet. Niihin on istutettu lehtipuita, pensaita ja nurmikkoa. Sysmäntien eteläpuolella jalkakäytävä alkaa vanhan paloaseman kohdalla ja jatkuu niin ikään kiertoliittymälle saakka. Ajouradan risteyskohdissa on liikenteenjakajia, jotka on kivetty mukalakivillä. Joihinkin niistä on istutettu pensaita.

Ajourataa ja jalkakäytävää erottava alue on talven jäljiltä epäsiistin näköinen.

Ajouradan molemmin puolin kulkevat kasvillisuuskaistaleet. Kuvassa kaistale erottaa myös jalkakäytävän ja pankin pihan toisistaan.

Liikennereitit on asfaltoitu yhtä entisen S-marketin tienoilla olevaa risteysaluetta lukuun ottamatta. Tuon alueen katu ja suojatiet on päällystetty kiveyksellä. Keskusraitin varrella on lukuisia liittymiä kadunvarren rakennusten pihoihin. Lähes kaikissa liikerakennuksiin vievissä liittymissä on suojatie. Muutama pihoihin on kaksi liittymää Sysmäntieltä. Toisen liittymän tarpeellisuus on mahdollista kyseenalaistaa. Siitä luopumalla päästäisiin eroon myös sen ylittävästä suojatiestä. Piha-liittymien lisäksi suojateitä on kadun ylittämistä varten melko tiheässä. Kilometrin matkalla Huitilanjoelta kiertoliittymälle on 28 suojatietä. Kaksi niistä on korotettu hidastamaan autoilijoita. Korotetut suojatiet sijaitsevat etelästä tultaessa hieman ennen Nesteen huoltoasemaa sekä heti entisen S-marketin jälkeen. Raitin varrella liikennejärjestelyt ovat monista suojateistä huolimatta niin yksinkertaiset, että liikennevaloille ei ole tarvetta.

Kuvassa näkyy kivetty katualue entisen S-marketin läheisyydessä.

Alla taajama-alueen alku hieman ennen Mäentaloa tutkimusalueen rajalla.

Taajama-alueen merkki on sijoitettu tutkimusalueen reunalle siten, että se sijaitsee etelästä tultaessa hieman ennen Mäentaloa. Tässä kohti moottoriliikenteen nopeuksien pitäisi siis tippua 80 kilometristä tunnissa 50 kilometriin tunnissa. Vanhan paloaseman kohdalla, missä toinen jalkakäytävä alkaa, nopeus rajoitus vaihtuu 40 kilometriin tunnissa jo ennen Huitilanjokea, sillä siitä tiiviimpi keskusta alkaa.

Entisellä S-marketin tontilla on keskusraitin suurin pysäköintialue.

Sysmäntien ja Pusukujan risteyksellä pysäköintialueiden ja kadun rajat eivät ilmene selvästi.

Sysmäntien ja Särkilahdentien risteys Torinpään pihalta kuvattuna.

Lähes kaikkien liikerakennusten pihassa on tilaa pysäköinnille. Uudempien rakennusten tonteilla pysäköintialue on rakennuksen edessä. Vanhempien rakennusten eteen ja sivulle saattaa mahtua muutamia autoja, mutta kaikilla tonteilla ei varsinaisia asiakaspysäköintipaikkoja ole. Monien pihojen pintamateriaali on lähes kauttaaltaan asfaltti, omakotitaloja lukuun ottamatta. Liiketilojen pihoihin ei ole juurikaan panostettu viheralueisiin, vaan lähes kaikki liikenevä tila on omistettu pysäköinnille. Hiljaisempaan talviaikaan pysäköintipaikkoja on yllin kyllin kaikille niistä tarvitseville, mutta kesällä pysäköintipaikkoja kaivataan aika ajoin enemmän väkimäärän kasvessa lomalaisten myötä. Kunta on rakentanut Nesteen huoltoaseman viereen pienen pysäköintialueen, joka on useimmiten tyhjillään.

Monet keskusraitilta kääntyvien teiden risteykset ovat melko loivia. Autoilijoille helppojen käännösten vuoksi jalankulkijoiden suojatiet ovat pitkiä risteysalueilla. Risteyskäsiä jyrkentämällä parannettaisiin jalankulkijoiden asemaa ja turvallisuutta heikentämättä kuitenkaan liikaa autoliikenteen sujuvuutta. Paikoitellen keskusraitilta lähtevien teiden risteykset ovat myös epäselkeitä. Aina ei selvästi erotu, onko talojen välissä parkkialuetta, liiketilan piha-alue, vai kulkeeko siinä tie. Tämänkaltaisia paikkoja raitin pohjoispuolella ovat Koivukujan, Finnetien, Pusukujan ja Kuusikujan risteykset. Katualueen ja pihojen erottaminen toisistaan pienilläkin asioilla, kuten kiveyksellä, selkeyttäisi risteysten ilmettä.

Yksi keskeinen ongelma keskusraitin kannalta on 1980-luvulla rakennettu Särkilahdentie. Se risteää keskusraitilta Säästöpankin ja Torinpään välistä. Risteysalue ei millään tavoin tue Sysmäntien asemaa Sysmän keskustan päätiellä. Se on muotoiltu siten, että Sysmäntie tuntuu jatkuvan Särkilahdentielle. On totta, että Särkilahdentien varrella sijaitsevat nykyisin suurimmat liiketoimijat. Tämän tosiasian ei kuitenkaan tarvitse vähentää Sysmäntien asemaa. Jos mahdollista, Särkilahdentien tulisi olla sivujoonne, ei uusi päätie. Risteysaluetta olisikin mahdollisesti syytä muokata Sysmäntien aseman parantamiseksi.

Majutveden pohjoisrannalla, keskustan läheisyydessä on viihtyisä kevyenliikenteen reitti. Ulkoilureitti kulkee sekä rannalla että Ohrasaareissa. Ihanteellista olisi, jos reittiä voitaisiin jatkaa niin, että Majutveden rantaa pitkin voisi kulkea aina leirintäalueelle ja sen yleiselle uimarannalle saakka. Tämän kuitenkin estävät muutamat yksityisessä omistuksessa olevat rantakiinteistöt. Yhtenäinen rantareitti olisi oiva lisä sysmääläisten ulkoilureitistöön. Omalta osaltaan se vahvistaisi myös keskusraitin ja Majutveden yhteyttä. Rantareitin rakentaminen ei välttämättä kuitenkaan ole mahdollista pitkään aikaan. Toinen vaihtoehto voisi olla palo-asemalle loppuvan rannanpuoleisen kevyenliikenteen kaistan jatkaminen leirintäalueelle johtavan Huitilan-tien risteykseen saakka. Jatketun kaistan voisi myös yhdistää leirintäalueen tieverkostoon yksityisessä omistuksessa olevien kiinteistöjen jälkeen. Näin kevyen liikenteen ei tarvitsisi kulkea aivan koko matkaa ajoradan vieressä.

Onnelan piha on lähes kauttaaltaan asfaltoitu.

Kunnan rakentama parkkialue

Korotettu suojatie kirpputorin edessä.

Kuva nykyiseltä rantareitiltä kohti keskustan pienvenesatamaa ja vanhaa meijeriä.

Kuvassa pienvenesataman vierasvenelaituri. Taustalla rannan omakotitaloja joiden takana näkyy keskustan rakennuksia.

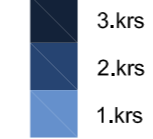
Maalla kulkevan liikenteen lisäksi Sysmään saapuu myös veneilijöitä. Sysmän keskustassa on pienvenesatama ja läheiselle leirintäalueelle voi myös mennä veneellä. Venesatamassa on toiminut vuosia pieni kesäravintola. Satamaan on suunniteltu uusi, suurempi ravintolarakennus, jonka yhteyteen tehdään huoltotiloja veneilijöille. Ravintolan myötä keskustan venesatamasta tulee todennäköisesti entistä houkuttelevampi vaihtoehto Ilolan ja rakenteilla olevan Suopellon venesataman rinnalle.

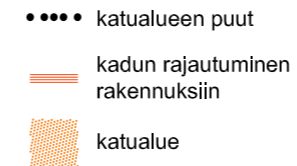
Pienvenesataman laitureita veneineen.

Rakennusten kerroskorkeudet

Kadun rajautuminen

2.4 Kadun rajautuminen ja pinnanmuodot

Viereisen sivun kartassa on esitetty rakennusten kerroskorkeudet, sekä se miten rakennukset ja kasvillisuus rajaavat katutilaa. Lisäksi kartassa esitetään pinnanmuodot.

Keskusraitin varressa olevat rakennukset ovat vaihtelevasti yksi-, puolitoista- tai kaksikerroksisia. Tien luoteispäädyssä on muutama osittain kolmikerroksinen rakennus. Joissakin rakennuksissa on erikorkuisia massoja, jotka ovat useimmiten seurausta laajennuksista. Omakotitalot ovat pääsääntöisesti puolitoistakerroksisia. Vanhemmat liikerakennukset ovat kaksi- ja uudemmat yksikerroksisia. Vaikka rakennukset ovat erikorkuisia, ne muodostavat sopivan yhtenäisen ryhmän, josta mikään massa ei nouse häiritsevän korkeana muiden yläpuolelle.

Puolitoista kerroksinen omakotitalo vastapäätä vanhaa meijeriä.

Alokuvassa on erikorkuisia liikerakennuksia tutkimusalueen luoteispäädyssä.

Etelästä Sysmän keskustaan saavuttaessa ylitetään mäki, jolla Mäentalo sijaitsee. Muutoin maaston korkeuserot eivät tutkimusalueella ole suuria. Keskusraitti on viitisen metriä rantaviivan yläpuolella, mikä mahdollistaa hienot näkymät niistä raitin varren rakennuksista, jotka sijaitsevat näköyhteyden päässä Majutvedestä. Maasto alkaa nousta selvemmin vasta Sysmäntien päättävän kiertoliittymän jälkeen.

Suhteessa kadun pintaan rakennusten korkeusasemat vaihtelevat jonkin verran. Majutveden rannan rakennukset ovat selkeästi katua matalammalla. Osa pohjoispuolen rakennuksista on puolestaan sen yläpuolella. Tiiveimmässä liikekeskuksessa, etelästä tullessa Koivukujan jälkeen, rakennukset ovat suurimmaksi osaksi samalla korkeudella kadun kanssa. Säästöpankin ja Osuuspankin rakennukset ovat jonkin verran katua korkeammalla. Vanhimpien rakennusten pihan ja kadun korkeusaseman ero johtuu monessa tapauksessa kadun muutoksista.

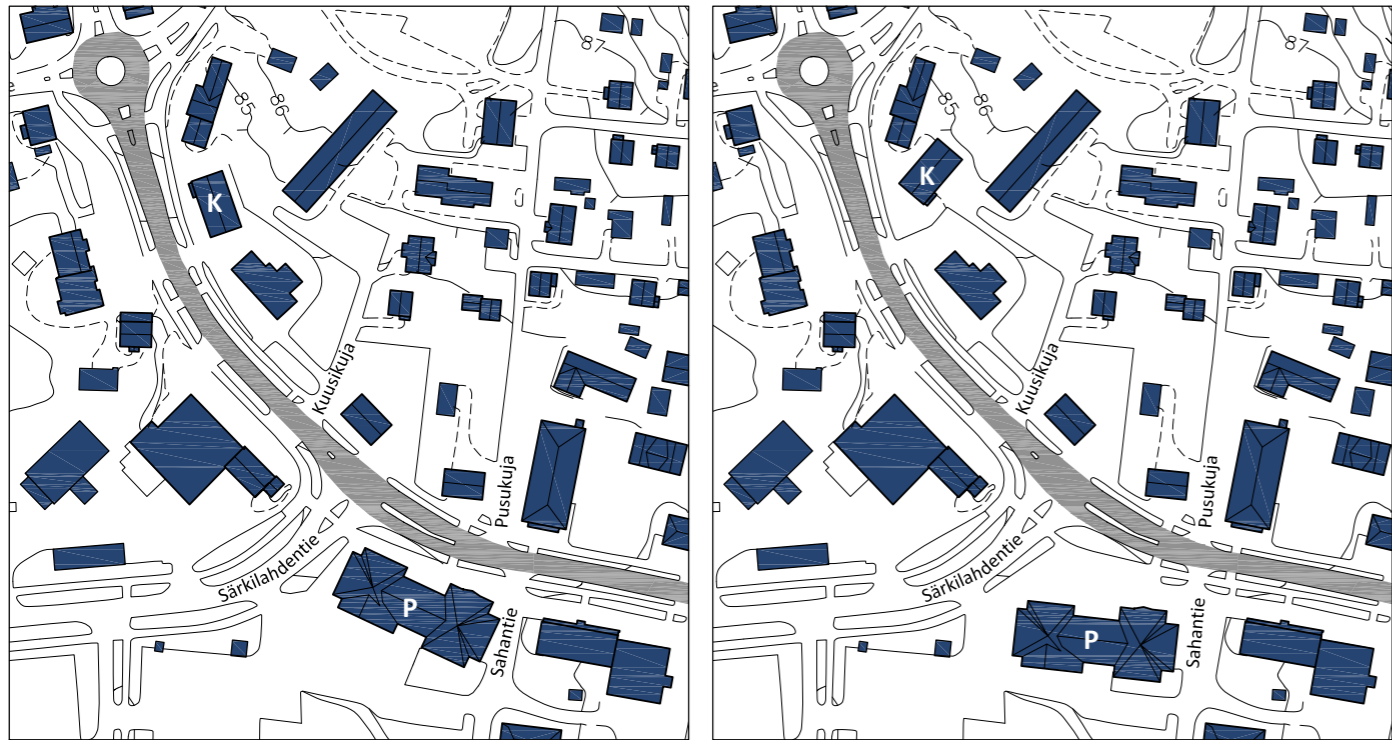
Yläpuolella näkyvät Osuuspankin pihaa johtavat portaat.

Vasemmalla on entisen leipomon tuotantorakennus pihalta kadun suuntaan kuvattuna. Alempi kerros on osittain maan alla.

Yläpuolella on Särkilahdentien ja Sysmäntien risteys kuvattuna Särkilahdentieltä. Oikealla on Säästöpankin rakennus, joka on kulmittain risteyksessä. Vasemmassa reunassa näkyy keskusraitin suuntainen Torinpää.

Alla oikeanpuoleisessa kuvassa on esitetty todellinen tilanne Sysmäntien ja Särkilahden tien risteyksessä ja kiertoliittymän läheisyydessä. Vasemmanpuoleisessa kuvassa näytetään, miten Säästöpankin ja kirjakaupan toisenlaisella sijoittamisella katu rajautuisi paremmin.

Vasemmalla näkymä tieltä järvelle leirintäalueen kohdalla huhtikuussa 2013. Oikealla kuva samasta kohdasta toukokuussa 2012.

Vanhemmat rakennukset sijaitsivat lähempänä katulinjaa. Ne voisivat siksi rajata sitä kauempana kadusta sijaitsevia rakennuksia tiukemmin. Raitin varren rakennukset ovat kuitenkin melko etäällä toisistaan, joten katutila on väkisin avoin ja sen rajat monin paikoin epämääräiset. Rakennusten välisten tilojen lisäksi ne rakennukset, joiden edessä on pysäköintialue, aiheuttavat väistämättä katutilan leviämisen kohdallaan.

Jotkut rakennukset on sijoitettu epäedullisesti suhteessa katuun. Luontevaa olisi, että rakennuksen pääjulkisivu olisi kadun suuntainen. 2000-luvulla rakennettu uusi kirjakauppa ja 1980-luvulla valmistunut Säästöpankin rakennus on sijoitettu katuun huonosti tukevalla tavalla. Säästöpankin talo Sysmäntien ja Särkilahdentien risteyksessä ei viereisen Torinpään talon tapaan sijaitse siinä jämäkästi, vaan päästää katutilan leviämään kohti Särkilahdentien marketteja. Kirjakauppa rakennettaessa ongelman on ilmeisesti muodostanut tontin raja, jota ei ole voitu ylittää. Kadun suuntaisena rakennus kuitenkin sopisi paljon paremmin paikalle. Jälkikäteen rakennusten paikkaa ei voi muuttaa, joten ainakin Säästöpankin osalta voisi miettiä, löytyykö jokin kevyt keino risteysalueen onnistuneemmaksi rajaamiseksi. Tällainen voisi olla esimerkiksi kasvillisuuden lisääminen.

Säästöpankin edessä on kiveyksellä päällystetty pysäköintialue.

Kirjakauppa on rakennettu hieman viistosti pätyä kohti katu.

Suomelan talon ja ajoradan välissä on kaksi pensasaitaa. Toinen rajaa yksityistä tonttia pysäköintialueesta ja toinen rajaa pysäköintialueen ja jalkakäytävän toisistaan.

Vasemmalla olevan Ritvalan takapihalla on puita, jotka peittävät lehdessä ollessaan näkymän uudelle S-marketille.

Ajoradan, viherkaistaleiden ja kevyenliikenteen väylien yhdistelmänä katu on suhteellisen leveä. Viherkaistaleiden puista monet ovat vielä pieniä, joten ne eivät juuri rajaa katutilaa. Raitin varren pihossa on suuria puita, mutta yleensä ne ovat tontin reunolla, kauempana tiestä. Muutamien omakotitalon tonttien reunustaa pensasaita tai puurivi. Ne merkitsevät yksityisen ja julkisen rajaa, vaikka eivät korkeutensa puolesta näkösuojaksi riittäisikään. Huitilanjoen jälkeen, ennen meijeriä, ei rannan puolella ole montaakaan rakennusta katuja rajaamassa. Lehtipuita on kuitenkin runsaasti, joten tässä kohdassa kadun rajautuminen vaihtelee vuodenaikasta riippuen.

Tulevaisuutta ajatellen on aiheellista pohtia, miten katualue muuttuu viherkaistaleiden puiden kasvaessa suuremmiksi. Näyttää siltä, että ajorata rajautuu puiden kasvaessa omaksi uomakseen jättäen kadunvarren

Tien leventämisen vuoksi jalkakäytävä kulkee aivan keltaiseksi maalatun Lepolan edestä. Ei voi olla ihmettelemättä, miksi jalkakäytävää ei ole tässä kohdassa voitu siirtää kulkemaan ajoradan reunassa.

Alla näkymä Huitilanjoen rannalla olevan tyhjilleen jääneen huoltoaseman pihalta kohti Sysmän tiiviimpää keskustaa. Tässä kohdassa katutila ei vielä rajaudu selvästi.

Oikealla: Lepolan julkisivun suojaksi on jalkakäytävän reunaan asennettu metallinen kaide.

Huitilanjoen melko huomaamaton ylitys etelästä keskustaan tultaessa.

rakennukset ja kevyenliikenteen kaistat erilleen. Tällainen kehitys ei ole toivottavaa. Keskustan katualueen ja rakennusten pihoineen tulisi olla samaa aluetta. Toki on hyvä, että alueella on kasvillisuutta luomassa viihtyisää tunnelmaa. Ei kuitenkaan ole toivottavaa, että puut täyttävät kaiken tyhjän tilan piilottaen kadun varren rakennukset. Jo nyt tämänkaltainen ongelma koskee entistä Säästöpankin rakennusta. Sen edessä kasvavat puut peittävät pääjulkisivun lähes kokonaan.

Keskusta-alueetta olisi mahdollista kehittää keskustamaisemmaksi siirtämällä jalkakäytävät kulkemaan ajoradan reunassa. Tämän muutoksen kautta katuja voisi myös kaventaa muutamasta kohdasta, jossa se kulkee liian lähellä rakennuksia. Esimerkiksi Vanhan leipomon ja Lepolan kohdalla jalkakäytävä on liian lähellä taloja. Se on lisäksi väärässä korossa suhteessa rakennusten korkeus-asemaan. Muissa kohdissa jalkakäytävää olisi mahdollista leventää, jolloin ajoradan ja kevyenliikenteen väylien suhde muuttuisi. Leveämmät jalkakäytävät tekisivät kävelijöistä tasavertaisempia kulkijoita autoilijoihin verrattuna.

Sysmän keskustan väljä katualue ei kaikilta osin ole huono asia. Majutveden kohdalla katualueen leviäminen järvelle on luontevaa ja myös toivottavaa. Siten järvi on enemmässä määrin osa keskustaa. Raitin pohjoispuolella tiivistämistä voisi harkita. Toisaalta kaikki nykyisetkin liikerakennukset eivät ole käytössä, joten liiketiloja ei tarvita lisää. Omakotitalojen joukkoon voisi kuitenkin lisätä muutamia rakennuksia. Näin raitinalkupää etelästä tultaessa tiivistyisi.

Tutkimusalueeksi on tässä työssä valittu noin puolentoista kilometrin matka Mäentalolta Sysmän tien päättävälle kiertoliittymälle. Varsinainen tiiviimmin rakennettu raitti alkaa kuitenkin vasta Huitilanjoen ylittävän sillan jälkeen. Huitilanjoki on Sysmäntien alittaessaan ennemminkin oja. Tienalitus on ratkaistu metallisella tierummulla ja tien reunoille on laitettu matalat törmäyskaiteet. Joen ylityskohdalla olisi oiva paikka jollain tavoin ilmaista, että keskusta-alue on alkamassa. Tarkoitukseen sopisi esimerkiksi jonkinlainen nykyistä näyttävämpi siltarakenne. Keskusraitin päätteeksi luoteessa on kiertoliittymä. Se tervehtii pohjoisesta raitille tulevaa liikennettä. Liittymän keskialueelle voisi nurmen sijaan suunnitella myös jonkinlaisen merkin keskustan-alueen alkamisesta.

Entisen säästöpankin edessä kasvaa julkisivun peittäviä puita.

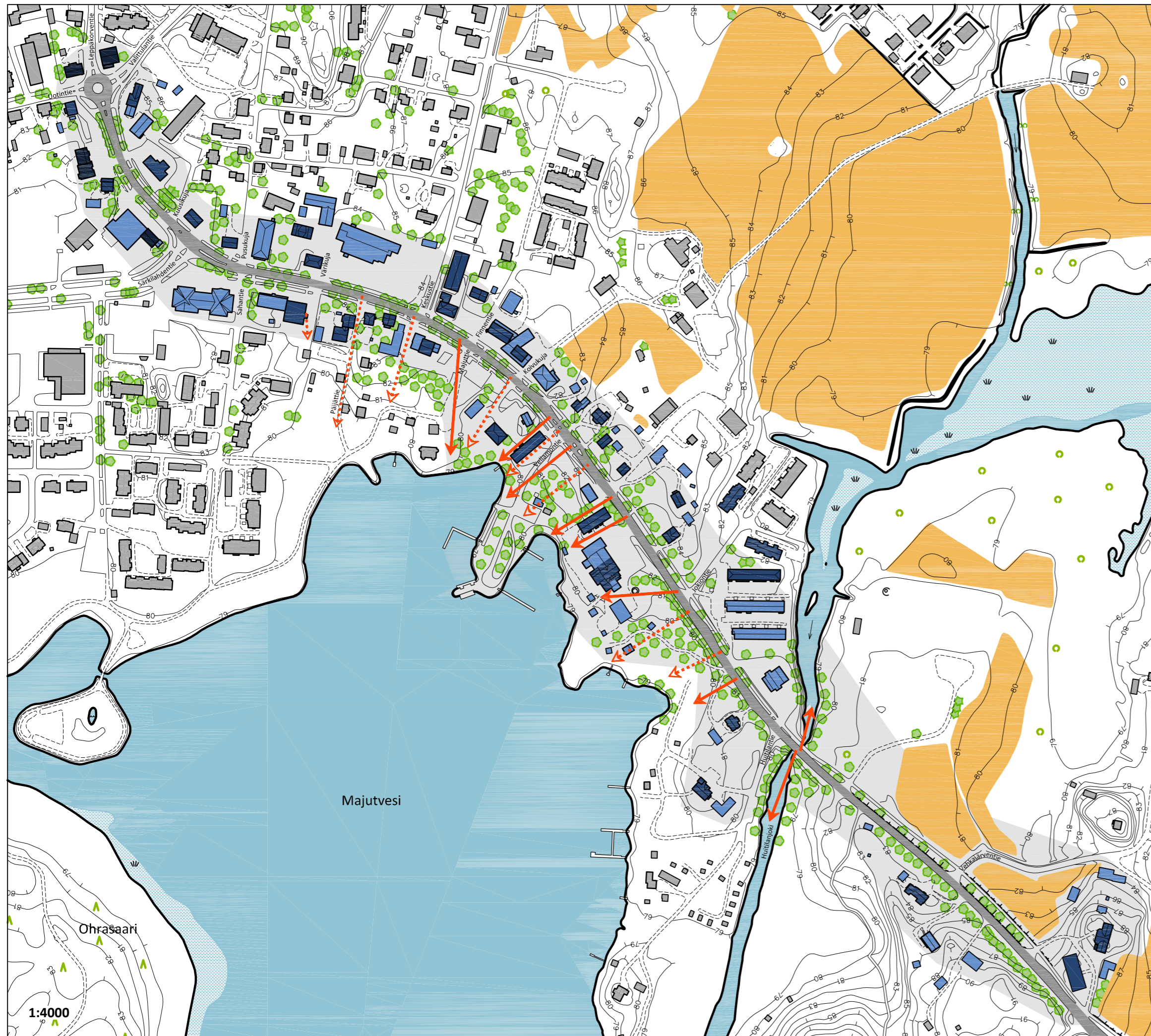

Näkymä järvelle Majuttietä pitkin.

Uudehkon omakotitalon vieressä olisi hyvä paikka täydennysrakennukselle.

Huitilanjoki alittaa tien metallisen tierummun kautta.

Näkymät

- näkymä kaikkina vuodenaikoina
- näkymä puiden ollessa lehdettömät

 pelto

Rakennusten kerroskorkeudet

- 1.krs
- 2.krs
- 3.krs

2.5 Maisema ja näkymät

Viereisen sivun karttaan on ehjillä nuolilla esitetty ympärivuotiset näkymät järvelle. Katkoviivanoilet näyt-tävät paikat, joista järvelle näkee puiden ollessa lehdettömiä. Keltaisella on merkitty viljelyalueet. Kartan puiden sijaintia koskevat tiedot ovat peräisin Sysmän pohjakartasta. Raitin varren osalta karttaa on täyden-netty kuvaamaan paremmin todellista tilannetta puuston suhteen.

Keskusrainin molemmin puolin on tutkimusalueen ulkopuolella pääasiassa asuinrakennuksia. Pohjoispuolella on vanhempi pientaloalue ja eteläpuolella, Majutveden rannassa, uudempia asuinrakennuksia. Sysmäntien päässä olevasta kiertoliittymästä lähtevien teiden varilla on jonkin matkaa julkisia rakennuksia, samoin kuin Särkilahdentien varrella. Melko nopeasti pellot ja metsät kuitenkin valtaavat teiden varret.

Sysmäntieltä lähtevän koivukujan päässä sijaitsee Rantalan talo. Sen ympärillä on viljelymaita, jotka ulottuvat melkein Sysmäntielle saakka aina kirpputorirakennuksen, entisen Alkon ja muutamien asuinrakennusten taakse. Rantalan talo on merkittävä osa Sysmän keskustan historiaa. Suurelta osin keskusta-alueen maat ovat kuuluneet vielä 1900-luvun alussa kartanoksi kutsutun Rantalan tilan maihin [1,3]

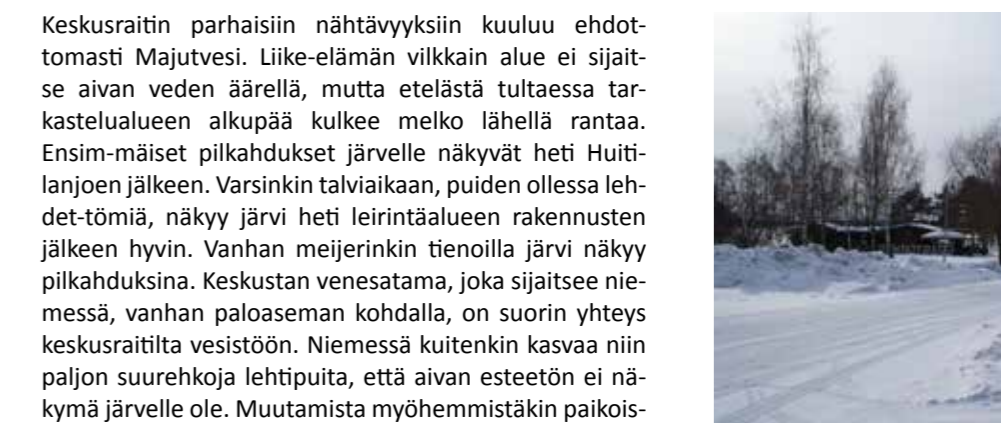
Rantalan talo Koivukujan päässä.

Ylhäällä näkymä Sysmäntieltä leirintä-alueen matkailuvaunualueelle.

Vasemmalla kuva pienvenesataman niemien kärjestä kohti keskusrainia. Puusto peittää näkymän tehokkaasti.

Alla satama-alue Sysmäntieltä kuvattuna. Oikealla entinen leipomo.

Keskusrainin parhaisiin nähtävyyksiin kuuluu ehdottomasti Majutvesi. Liike-elämän vilkkain alue ei sijaitse aivan veden äärellä, mutta etelästä tultaessa tarkastelun alkupää kulkee melko lähellä rantaa. Ensimmäiset pilkahdukset järvelle näkyvät heti Huitilanjoen jälkeen. Varsinkin talviaikaan, puiden ollessa lehdettömiä, näkyy järvi heti leirintäalueen rakennusten jälkeen hyvin. Vanhan meijerinkin tienoilla järvi näkyy pilkahduksina. Keskustan venesatama, joka sijaitsee niemessä, vanhan paloaseman kohdalla, on suorin yhteys keskusrainilta vesistöön. Niemessä kuitenkin kasvaa niin paljon suurehkoja lehtipuita, että aivan esteetön ei näkymä järvelle ole. Muutamista myöhemmistäkin paikois-

Hotelli-ravintola Uoti Keskustien varrella. Oikealla entinen Säästöpankki.

Keskellä kuvaa on Kylä-Mäkelä suuren kuusen ja entisen S-marketin piharakennuksen takana.

Kuvasta näkyy, että työväentalo ja apteekki ovat aiemmin olleet selkeämmin osana keskusraittia. Vasemmassa reunassa Siltasen kukkakauppa. Kuva on otettu Tohtorilan portailta vuonna 1932 [3].

ta (pohjoiseen mentäessä) raitin varrella järvi pilkahtaa näkyviin. Puiden raivaamisen avulla saataisiin avattua useampiin, yllättäviinkin kohtiin näkymä järvelle. Samalla luotaisiin myös näkymiä järveltä keskustaan, mikä varmasti miellyttäisi veneellä Sysmään saapuvia.

Keskusraitin rakennukset sijaitsevat harvahkosti Sysmäntien varrella, kuten edellä on mainittu. Tielle näkyy tästä johtuen monia sellaisia rakennuksia, joita tässä työssä ei tarkemmin käsitellä. Pitkänmallinen hotelli Uoti on merkittävä osa katukuvaa, vaikka se sijaitseekin hieman sivussa, Sysmäntieltä entisen Säästöpankin takana. Koska entisen S-marketin edessä on suurehko parkkialue, hotelli Uoti rajaa omalta osaltaan katutilaa parkkialueen reunalla.

Entisen S-marketin parkkialueen takana on vuonna 1926 rakennettu asuinrakennus, jota on kutsuttu Kylä-Mäkeläksi ja Mattilaksi. Esteetöntä näkymää Sysmäntieltä tähän keltaiseen puurakennukseen hankaloittavat lehtipuut ja entisen S-marketin parkkialueen reunalla oleva ekopiste. Toinen miellyttävä rakennusnäkö Sysmäntielle on Tohtorila, entinen kunnanlääkäriin vastaanottoja asuinrakennus. Talo on ollut jonkin aikaa tyhjiään. Sen julkisivut ovat huonokuntoiset. Keskusrailtilta on taloon hyvä näkö- ja kulkuyhteys. Olisi luontevaa ottaa se tiiviimmin mukaan raitin elämään sopivan käyttötarkoituksen avulla. Kolmas miellyttävä rakennusnäkö on entinen Työväentalo Sysmäntien pohjoispuolen R-kioskin liikerakennuksen takana. Keltainen työväentalo näkyy monesta kohdista Sysmäntielle. Varsinkin talviaikaan moni muukin talo pilkistaa raitin varren rakennusten takaa tuoden näin oman lisänsä sen tunnelmaan.

Kuva kirjaston sisäänkäynnistä. Keskellä kuvaa näkyy pieni pilkahdus järveä.

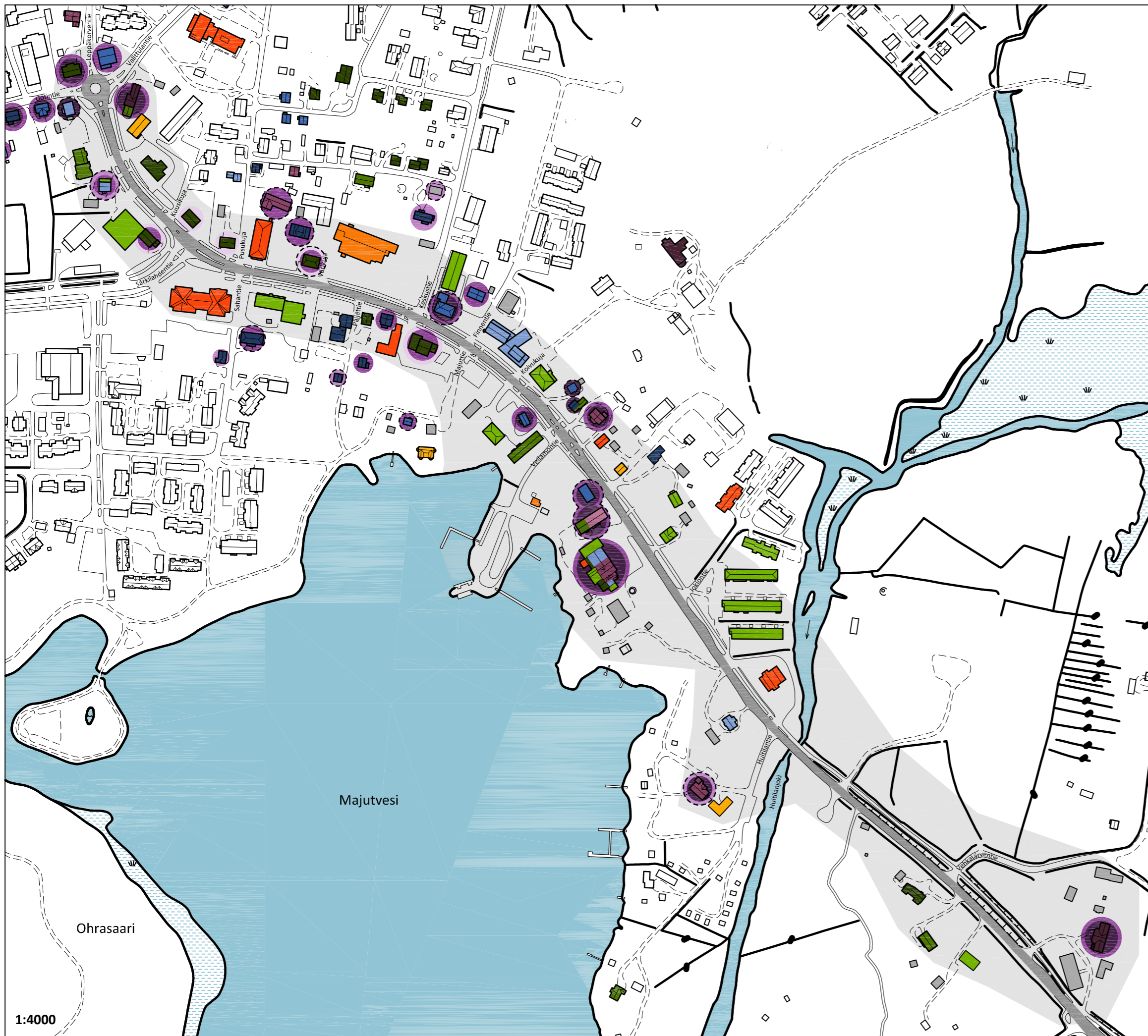
Kuvassa Tohtorila Säästöpankin pihalta kuvattuna.

Työväentalo R-kioskin rakennuksen takana. Vasemmassa reunassa Siltasen kukkakaupan ja hautausmaaston kulma.

Entinen apteekki sijaitsee viistosti entisen yhdyspankin takana (keltainen rakennus, jonka kulma on kuva oikeassa reunassa).

Rakennusten arvotus

- Kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön
- Paikallinen maisemallinen ja/tai kulttuuri- tai rakennushistoriallinen arvo
- Kuuluu Sysmän taajaman alkuvaiheen rakennuksiin
- Tyypillinen pienmittakaavainen asuin- ja liikerakennus
- Säilynyt suurelta osin alkuperäisessä asussa

Rakennusaika

- 1800-loppu
- 1900-1909
- 1910-1919
- 1920-1929
- 1930-1939
- 1940-1949
- 1950-1959
- 1960-1969
- 1970-1979
- 1980-1989
- 1990-1999
- 2000-
- piharakennus

2.6 Rakennusten arvo

Arkkitehtitoimisto Anna-Liisa Nisu teki osana Sysmän rannikkoalueen ja miljöö kehittämissuunnitelman EAKR-hanketta Sysmän kunnan taajama-alueen kulttuuriympäristöselvityksen. Siinä on käyty läpi kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä alueita ja yksittäisiä rakennuksia. Moni keskusraitin ja sen lähiympäristön rakennus on arvioitu merkitykselliseksi. Viereisen sivun arvotuskarttaan on merkitty rakennusten arvot Anna-Liisa Nisun työn pohjalta.

Keskusraitin varrella on sekä maakunnallisesti, että paikallisesti merkittäviä rakennuksia. Maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön kuuluu tarkastelualueella kaikkiaan 12 rakennusta. Tämän joukon muodostavat Mäentalo, leirintäalueen päärakennus Kokkola, entinen Sysmän osuusmeijeri ja sen asuinrakennus, vanha paloasema, muutama omakotitalo Sysmäntien pohjoispuolella, entisen Mäenleipomon pieni puurakennus, entinen Säästöpankki, Markkala, Kemiala ja edellistä vastapäätä sijaitseva Otsola. Noin puolet edellä mainituista rakennuksista on vähäisessä käytössä tai tyhjillään.

Paikallista kulttuuri-, rakennushistoriallista tai maisemallista arvoa on raitin varrella ja sen läheisyydessä vajaalla parillakymmenellä rakennuksella. Rakennushistoriallista arvoa omaavat entinen Sysmän osuusmeijeri ja sen asuinrakennus, vanha paloasema ja entinen Yhdyspankki, joka on 1950-luvulla rakennettu asuin- ja liikerakennus. Siinä toimii nykyisin Sysmän kello ja kulta sekä Fantasia-pizzeria. Näillä ja muilla mainitun joukon rakennuksilla on lähes kaikilla sekä maisemallista, että historiallista arvoa.

Kokkola

Yläkuvasa on taustalla Tuulensuu ja edessä Innilä. Molemmat kuuluvat maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön. Vasemmalla olevassa kuvassa on Tiilimäki.

Entisen Sysmän osuusmeijerin työntekijöiden asuinrakennus.

Vasemmalla entinen Yhdyspankki alkuperäisessä käytössään [25]. Yläpuolella sama rakennus kuvattuna huhtikuussa 2013.

Vasemmalla kiertoliittymän reunalla oleva Porttila huhtikuussa 2013. Oikealla sama rakennus ennen 1950-luvulla tehtyä muodistamista [22].

Entinen S-market

Kuvassa on esimerkki rakennuskokonaisuudesta, jolle ei ole määritetty erityistä arvoa. Kaksikerroksiset rakennukset ovat aiemmin olleet erillään. Yksikerroksinen yhdistävä laajennus on tehnyt kokonaisuudesta varsin merkittävän. Yksittäin rakennukset toimisivat mainiosti, mutta laajennus heikentää niiden arkkitehtuuria merkittävästi. Niillä on kuitenkin tärkeä rooli keskusraitin rajaajina ja ne kertovat myös paikallisesta historiasta.

Huoltorinne

Torinpää

S-marketin takana on asuinrakennus Kylä-Mattila (tai Mäkelä), joka kuuluu raitin alkuvaiheen rakennuksiin, samoin sen piharakennus. Tutkimusalueen rakennuksista samaan joukkoon kuuluvat Markkala, Ritvala ja leirintäalueen päärakennus Kokkola.

1950-luvun kaksikerroksiset liike- ja asuinrakennukset muodostavat keskusraitille tyyppillisten pienimittakaa-vaisten rakennusten joukon. Siihen kuuluvat Huoltorinne, entinen Yhdyspankki, Äyrilä, Onnela ja Torinpää.

Monet raitin rakennukset kertovat Sysmän historiasta ja elinkeinoelämän kehityksestä. Käytännössä tähän joukkoon kuuluvat myös kaikki ne rakennukset, joita ei ole arvotettu taajama-alueen kulttuuriympäristöselvityksessä. Selvityksestä on rajattu pois 1950-luvun jälkeen valmistuneet talot. Kaikilla keskusraitin varteen tätä myöhemmin valmistuneilla rakennuksilla ei ensi silmäyksellä vaikuttaisi olevan suurta arvoa. Esimerkiksi 1980-luvun rakennukset eivät ohikulkijan silmää välttämättä miellytä, mutta jollain tavoin ne kuitenkin kuuluvat katukuvaan. Ne tuovat siihen oman aikakerroksensa. Entinen S-market ei myöskään ole ulkomuoto-tonsua vuoksi säilyttäväksi suositeltava rakennus. Se sijaitsee kuitenkin keskeisellä paikalla. Jos sille löytyy sopiva käyttötarkoitus, on se mahdollista säilyttää. Markettimainen ulkomuoto tulisi kuitenkin tällöin häivyttää julkisivuja muokkaamalla. Remontin ja uuden käyttötarkoituksen kautta se voisi tuoda lisäarvoa raitin katukuvaan. Raitinvarren rakennusten keho arkkitehtuuri tai vähäinen ikä eivät voi olla ainoita perusteita niiden purkamiselle. Jos rakennus on käytössä, on se sinänsä jo riittävä peruste sen säilyttämiseen.

Kuten rakennusten käyttötarkoitusta käsittelevässä kapaleessa mainittiin, raitin suuri ongelma ovat tyhjiään olevat liiketilat. Lähes kaikki niistä on arvotettu joko maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviksi. Olisikin siis syytä löytää keino tyhjien arvorakennusten ottamiseksi uuteen käyttöön.

Rakennusten säilyttämisen lisäksi niiden historiaa olisi hyvä tuoda esille. Monilla raitin varren rakennuksilla on esimerkiksi nimi, joka viittaa alkuperäiseen käyttöön tai omistajaan, kuten alun perin kemikali- ja paperi-kaupaksi rakennettu Kemiala tai entinen matkustajakoti Lepola. Harvan rakennuksen nimi on kuitenkin missään näkyvillä, saati käytössä esimerkiksi nykyisen liiketoiminnan nimessä. Mahdollista on, että nimiperintö katoaa ne tuntevien sukupolvien mukana. Keskusraitille voisikin tämän estämiseksi luoda yhtenäisen tavan merkitä rakennuksen nimi pääjulkisivuun. Lisäksi raitin varteen olisi mahdollista tehdä kartta, jossa raitin rakennuksista kerrotaan enemmän. Rakennuksiin liittyy muun muassa moneen kertaan vaihtuneiden liiketoimijoiden lisäksi myös mielenkiintoista henkilöhistoriaa. Esimerkiksi entisessä Säästöpankissa on asunut runoilijakirjailija Kaarlo Sarkia ja leirintäalueen päärakennuksessa Kokkolassa kirjailija Yrjö Kokko, joka toimi tuolloin kunnan eläinlääkärinä.

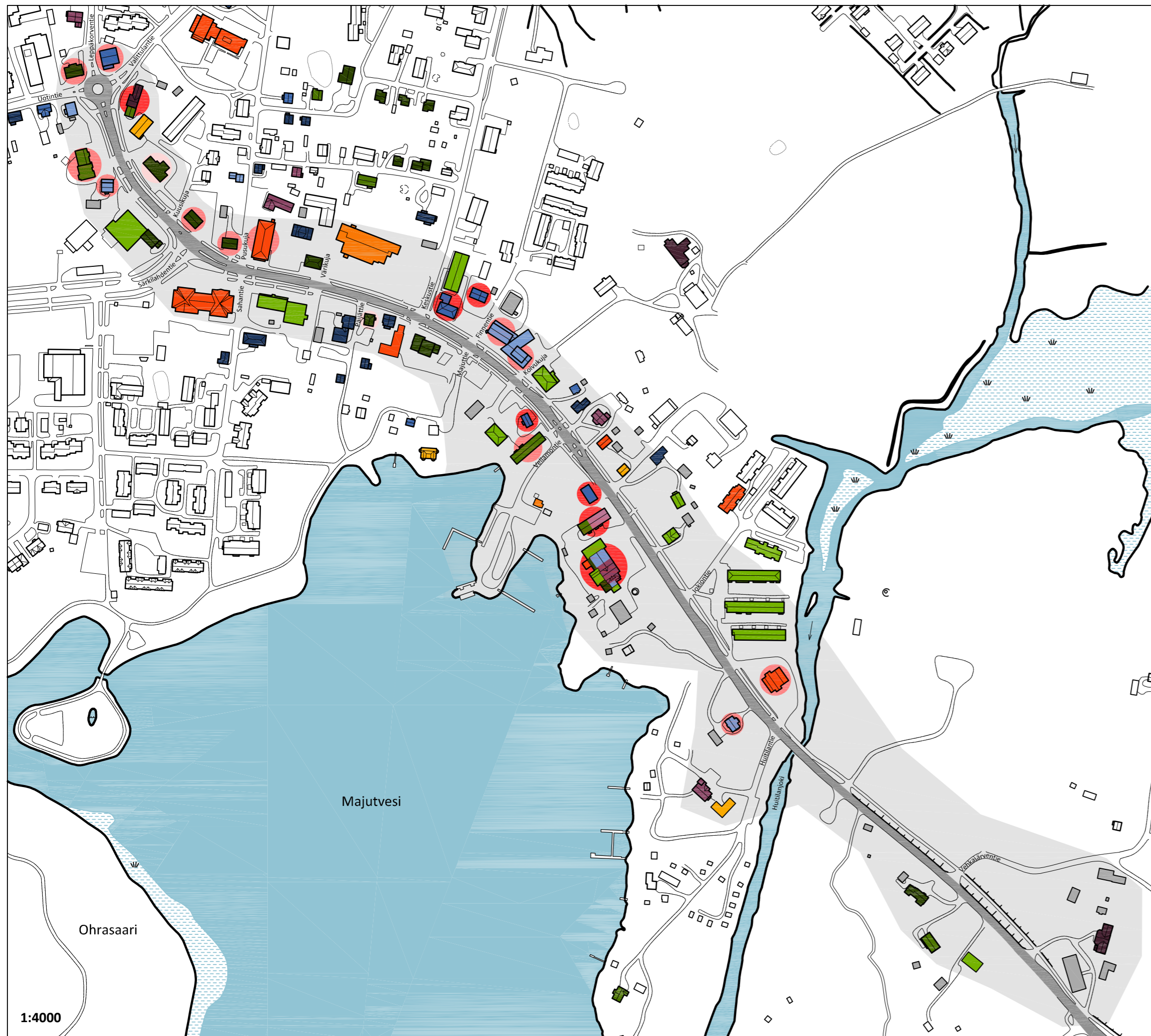
Ritvala (yläpuolella) ja Markkala (alapuolella) kuuluvat keskusraitin alkuvaiheen rakennuksiin.

Kemiala

Lepola

Julkisivujen kunnostustarve

- perusteellisempi julkisivuremontti
- pientä paikkailua
- näyteikkunoiden kohentaminen

Rakennusaika

- 1800-loppu
- 1900-1909
- 1910-1919
- 1920-1929
- 1930-1939
- 1940-1949
- 1950-1959
- 1960-1969
- 1970-1979
- 1980-1989
- 1990-1999
- 2000-
- piharakennus

2.7 Rakennusten kunto

Keskusraitin varren rakennusten kunto on vaihteleva. Vajaaikäisiä olevat rakennukset ovat selvästi jääneet vähäisemmälle hoidolle, kun taas käytössä olevia rakennuksia on pidetty kunnossa paremmin. Monelle rakennukselle olisi hyvä tehdä pieni pintaremontti, jossa maalipintoja paikkailtaisiin ja rappauksia korjattaisiin. Raitin rakennusten joukkoon mahtuu kuitenkin niitäkin, jotka kaipaavat perusteellista julkisivuremonttia. Yksi erittäin huonoon kuntoon päässyt rakennus on Suomela, asuinrakennus entisen Säästöpankin vieressä. Julkisivun tikkurappaus on pahasti rapistunut ja ikkunat sekä ovet ovat ränsistyneet. Myös katto kaipaisi uusimista. Kulttuurihistoriaselvityksessä rakennuksella on määritetty olevan paikallista maisemallista ja kulttuurihistoriallista arvoa. Valitettavasti kaikki eivät rakennuksen arvoa sen nykyisestä kunnosta johtuen ymmärtäne. Koko keskusraitin ilmeen kannalta olisi tärkeää, että kaikki kiinteistöjen omistajat pitäisivät rakennustensa julkisivut hyvässä kunnossa.

Viereisen sivun karttaan on merkitty tummanpunaisella ne rakennukset, jotka kaipaavat julkisivujen kokonaisvaltaista kunnostusta. Vaaleammalla punaisella taas on merkitty ne talot, joiden julkisivuille olisi syytä suorittaa pienempiä korjauksia. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi rappauksen tai maalipinnan paikkaamista sieltä täältä. Myös lyttyyn ajatut syöksytörvien alaosat kaipaisivat kunnostusta. Vaaleimmalla punaisella on karttaan merkitty kaksi liikerakennusta, joiden julkisivumainontaa voisi kehittää. Toisessa mainonta on hyvin runsasta, mahdollisesti tarpeettomankin runsasta. Toisessa taas osa ikkunoista on peitetty epäsiististi ruskealla paperilla. Olisi myös hyvä huolehtia siitä, että toimintansa lopettaneet yritykset poistavat liikkeen nimen rakennuksen julkisivusta.

Oheisissa kuvissa on esimerkkejä julkisivujen korjaustarpeista.

Markkalan julkisivulaudoituksen maalipinta hilseilee kauttaaltaan. Jo pelkän ulkonäön vuoksi rakennus tulisi maalata uudelleen.

Vanhan paloaseman julkisivurappaus on laikukas ja huonokuntoinen.

Suomelassa kaikki julkisivun osat ja katto ovat perusteellisen kunnostuksen tarpeessa.

Yläpuolella: R-kioskin räystäskourut ovat vääntyneet.

Oikealla: Porttilan parvekkeen alapinnan maalipinta olisi syytä poistaa ja korvata uudella maalikerroksella.

Oikealla: Yleinen ongelma keskusraitin varrella ovat muodottomiksi ajetut syöksytorvet. Kuvassa entisen Säästöpankin syöksytorvi. Samalla julkisivulla on toinenkin syöksytorvi, joka niin ikään on ajettu lyttyyn.

Vasemmalla: Monissa rakennuksissa ikkunoiden maalipinta on huonossa kunnossa. Paikoitellen on varmasti tarpeellista myös kunnostaa puuosia.

Entisen Mäen leipomon pihapiirin vanhin rakennus on huomattavan paljon jalkakäytävää ja ajotietä alempana. Kadunpuolen julkisivun sokkeli on kokonaan maan ja nurmen peitossa. Näyttää siltä, että kadulta laskevan rinteeseen vedet valuvat puurakennuksen sokkeliä vasten, mikä ei ole sen kunnossa pysymisen kannalta hyvä asia.

Ritvalan liiketoiminta on lopetettu, joten kyltin voisi poistaa.

Lepolan vieressä olevan liikerakennuksen mainonnan selkeyttämistä ja ehkä myös vähentämistä olisi hyvä harkita.

Ylemmässä kuvassa entisen Kansallisosuuspankin kaakkoispään liiketilojen ikkunat maaliskuussa 2013. Alemmassa kuvassa samat ikkunat kuukautta myöhemmin. Tilanne on muuttunut parempaan suuntaan.

Entisen Sysmän osuusmeijerin katto on uusittu kauttaaltaan, mutta julkisivut kaipaavat silti vielä kunnostusta. Kallistunut tiilipiippu olisi hyvä oikaista.

Karttoja ja valokuvia tutkiessani, sekä Google Mapsin katu-näkymä-toiminnolla kohdealueella ”liikuttaessani”, havaitsin Sysmän keskusraittiin liittyviä erilaisia ongelmia olevan runsaasti. Rakennukset on sijoitettu har-kitsemattoman oloisesti, julkisivut ovat ränsistyneet, parkkialueita on liikaa, katu kulkee paikoin liian lähellä rakennuksia, järvelle ei ole riittävästi näkymiä, liian moni rakennus on tyhjillään, katu on liian leveä ja monessa paikassa rakennusten kannalta väärässä korossa. Kokonaisuus tekee kaiken kaikkiaan sekavan vai-kutelman. Paikanpäällä käydessäni havaitut ongelmat osoittautuivat kuitenkin olettamaani pienemmiksi. Montaa asiaa raitilla ja sen ympäristössä on mahdollista kehittää varsin pienin keinoin.

3.1 Rakennusten käyttö ja täydennysrakentaminen tai purkaminen

Kuten aiemmin tässä työssä on mainittu, harmillisen moni rakennus Sysmän keskusraitin varrella on tyhjillään. Siihen, että liiketoiminta Sysmän kokoisessa kunnassa ei välttämättä ole kannattavaa, on arkkitehdin varsin vaikea vaikuttaa. Entisen S-marketin tiloihin olisi kuitenkin tärkeää löytää uusi käyttäjä. Väljät tilat voisivat sopia jollekin raitin varren nykyisellekin toimijalle. Kannattavien liiketoimintojen laajentaminen viereisiin rakennuksiin voisi muutamassa tapauksessa olla mahdollista. Entinen Mäen leipomo kaipaava myös uutta käyttöä. Jotta asuminen tontin omakotitalossa olisi jatkossakin miellyttävää, tulisi yksityinen ja julkinen alue jollain tavoin erottaa toisistaan.

Rakennuksen purkaminen on mahdollinen vaihtoehto niiden liikerakennusten kohdalla, joita ei ole arvotettu maisemallisesti tai historiallisesti merkittäviksi. Jos uutta liiketoimintaa on mahdoton tiloihin löytää, tuntuu koko raitin kannalta huonolta vaihtoehdolta antaa tyhjien rakennusten autoit-taa katukuvaa. Toisaalta jokainen rakennus kertoo Sysmän ja sen keskustaajaman historiasta, minkä vuoksi purkamista tulee harkita tarkoin. Vanha Alkon rakennus on yksi niistä rakennuksista, joiden kohdalla purkaminen mahdollisesti tulisi kysymykseen. Se sijaitsee omakotitalojen jatkeena, joten sen tontille voisi suhteellisen luontevasti sijoittaa esimerkiksi paritalon. Omakotitalojen rivistä löytyy myös muutamia muita täydennysrakennuspaikkoja. Täydennysrakentamisella kadun pohjoispuoli saataisiin rajautumaan tiiviimmin ja keskustaan tulisi lisää elämää.

Liikerakennukset sijaitsevat väljästi kadun varressa. Harkittu täydennysrakentaminen voisikin näin ollen paikka paikoin selkeyttää katutilaa. Sysmäntien loppupäässä asuminen on sijoitettu pääasiassa liikerakennusten toiseen kerrokseen. Tämä tulisi edelleen säilyttää johtoajatukseksi. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin se, ettei Sysmään välttämättä enää tarvita pienimuotoisia liikerakennuksia. Liiketilaa on turha rakentaa, ellei sille löydy käyttöä. Nykyiset tyhjät tilat tulisi ottaa käyttöön ennen kuin kaavaillaan uusien rakentamista.

3.2 Liikenne ja paikoitus

Sysmän keskusraitin yksi ongelma on koko matkaltaan saman levyinen tie. Jalkakäytävä alkaa molemmin puolin ajokaistoja jo hyvissä ajoin ennen liikerakennusten keskittymää. Voisi olettaa, että vilkkaimmalla keskusta-alueella katu jollain tavoin muuttuisi. Sysmässä näin ei kuitenkaan ole. Viherkaiset jakavat kevyen liikenteen ja autoilijat omiin uomiinsa koko matkan kiertoliittymälle saakka. Ainoa muutos perustilanteeseen on kivetty osio entisen S-marketin lähellä. Katua muokkaamalla olisi mahdollista jäsentää keskusraittia ja selkeyttää sen ytimen sijaintia.

Keskusraitin varrella on useampia selkeyttämistä kaipaavia risteyskohtia. Suurin ongelma on Särkilahdentie, joka kilpailee päätien asemasta keskusraitin kanssa. Suurten vähittäistavarakauppojen lisäksi Särkilahdentien varrella on Sysmän keskus-torian alue. Keskusraitin arvon ja elävyyden tukemiseksi tori tulisi siirtää Sysmäntien varrelle.

Paikoitus sekä asfaltin suuri määrä ovat yksi ongelma Sysmän keskustassa. Luultavasti pienelläkin viheralu-eiden määrän ja alan lisäämisellä saataisiin jo paljon aikaa. Parkkialueita toki tarvitaan, mutta joissain tapauksissa ne olisi kenties mahdollista sijoittaa rakennusten taakse tai sivuille. Jalankulkureittejä ja parkkialueita voisi liiketilojen pihalla erottaa esimerkiksi erilaisilla kiveyksillä. Pihaliittymien määrää olisi myös mahdollista harkita, mikäli niitä on enemmän kuin yksi.

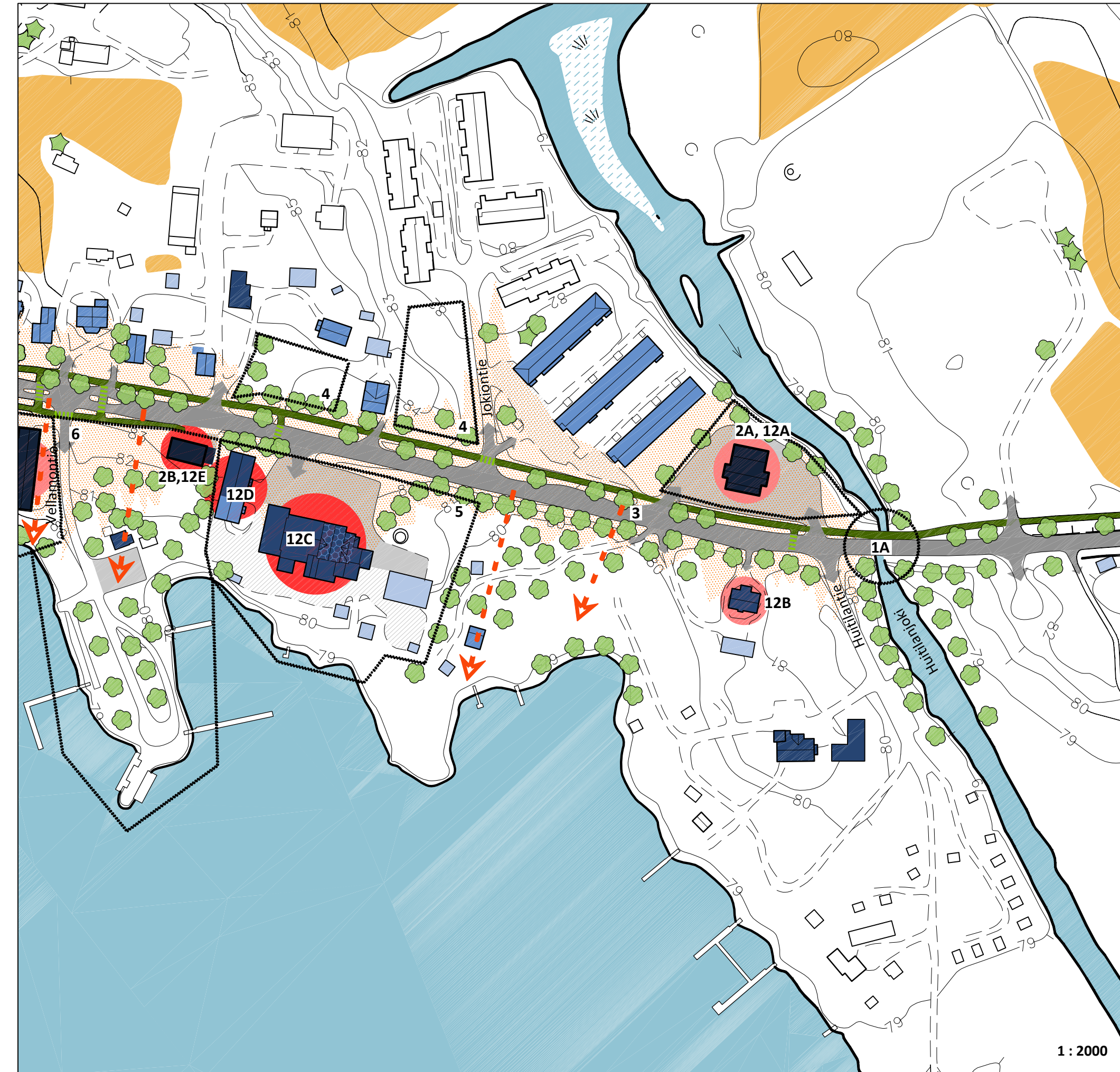
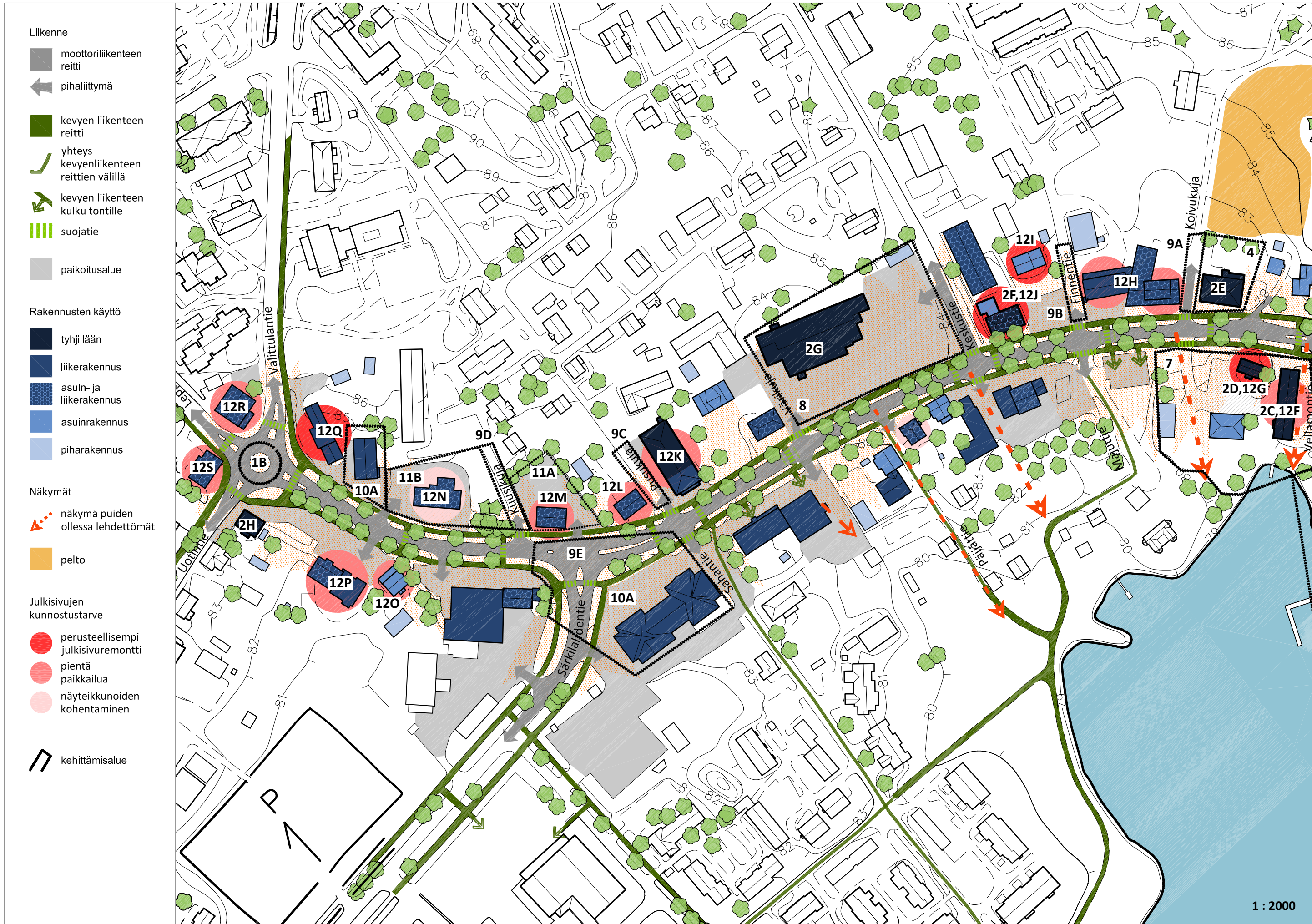
3.3 Katutila ja ympäristö

Näkymiä keskusraitilta järvelle voitaisiin lisätä raivaamalla puustoa sopivista paikoista. Myös Majutveden rannassa kulkevaa kevyenliikenteen reittiä voisi mahdollisuuksien mukaan jatkaa leirintäalueelle saakka joko rantaa pitkin tai lähellä Sysmäntietä. Keskustan pienvenesatamasta on mahdollista kehittää monipuolisempi virkistysalue rantareitin varrelle.

Raitin varren huonokuntoisten rakennusten julkisivut tulisi kunnostaa. Paikoin yritysten mainontaa olisi syytä selkeyttää ja toimintansa lopettaneiden yritysten nimikyltit poistaa rakennusten julkisivuista. Keskusraitin historiaa voidaan tuoda esille lisäämällä rakennusten julkisivuihin niiden nimet ja sijoittamalla keskusta-alueelle raitin rakennusten vaiheista kertova kartta.

Raitin molempiin päihin, kiertoliittymän keskelle ja Huitilanjoen ylityksen yhteyteen voitaisiin sijoittaa jonkinlaiset maamerkit. Ne ilmaisisivat keskusta-alueelle saapumista ja toivottaisivat tulijat tervetulleeksi.

Seuraavan aukeaman karttaan on koottu analyysien pohjalta havaitut kehittämistarpeet.

4 KEHITTÄMISSUUNNITELMAT

Seuraavilla sivuilla esitetään ajatuksia analyyseissä havaittujen ongelmakohtien kehittämiseksi. Suunnitelmat eivät ole yksityiskohtaisia. Enemminkin ne tarjoavat ajatuksia suunnasta, johon raitin eri osa-alueita on mahdollista kehittää. Suunnitelmissa ei käsitellä kaikkia raitila havaittuja ongelmia, vaan kustakin ongelmaryhmästä on poimittu yksi tai useampi kehittämiskohde.

Ennen yksittäisiä suunnitelmia seuraavalla aukeamalla on kartta, jossa esitetään kaikki suunnitelmissa käsiteltävät asiat.

Suunnitelmaosioissa muutos nykytilanteeseen esitetään kuva- ja karttaparien avulla. Karttapareissa suunnitelma-kartan rakennukset ovat oransseja. Nykytilannekarttojen talot on Rakennusten käyttötarkoitus-kartan mukaisesti esitetty sinisen eri sävyillä. Karttojen mittakaava on 1:1000.

Kartassa esitetyt suunnittelualueet:

- 1 Saapuminen: Huitilanjoen portti
- 2 Purkaminen: entinen huoltoasema
- 3 Näkymien lisääminen
- 4 Arvon palauttaminen: entinen meijeri
- 5 Virkistysalue: vanhan paloaseman ympäristö ja rantareitti
- 6 Täydennysrakentaminen
- 7 Yksityisen ja julkisen erottaminen: entinen leipomo
- 8 Uusi toiminta: entinen Säästöpankki
- 9 Tori, kirjasto ja kadun muokkaaminen
- 10 Risteysalueen parantaminen ja rakennuksen huonon sijainnin häivyttäminen
- 11 Asfalttialueiden viihtyistäminen

Muut suunnittelu osiot:

- 12 Julkisvujen kunnostaminen
- 13 Rakennusten historia näkyviin

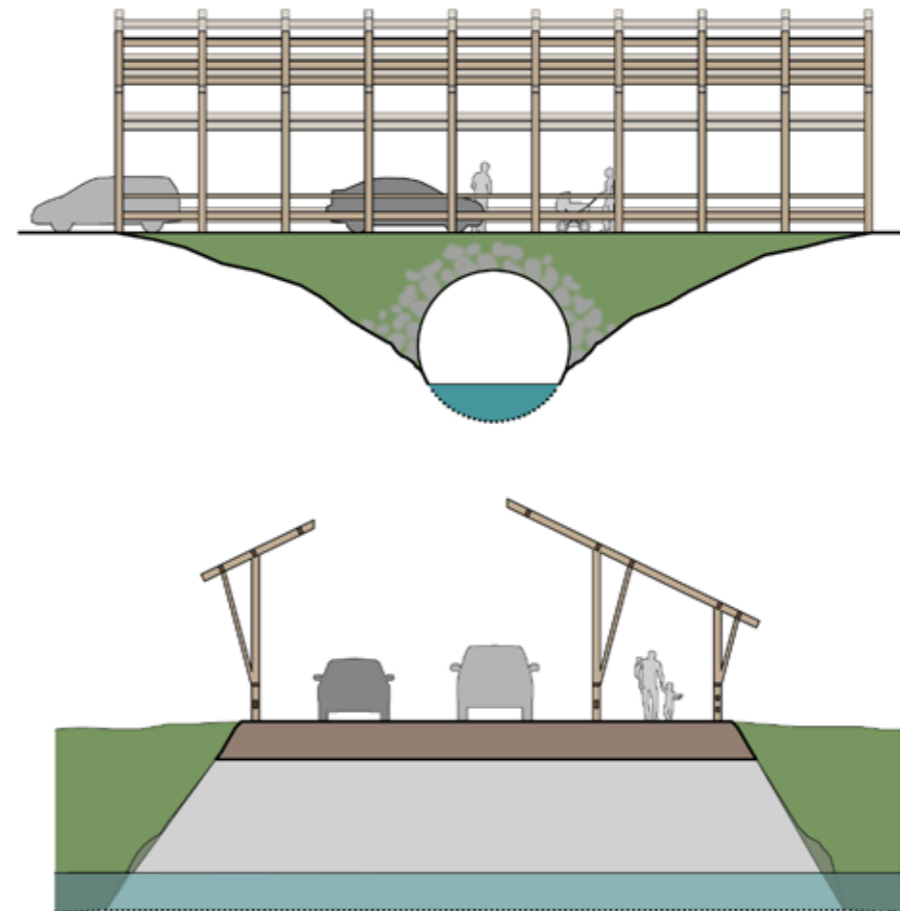
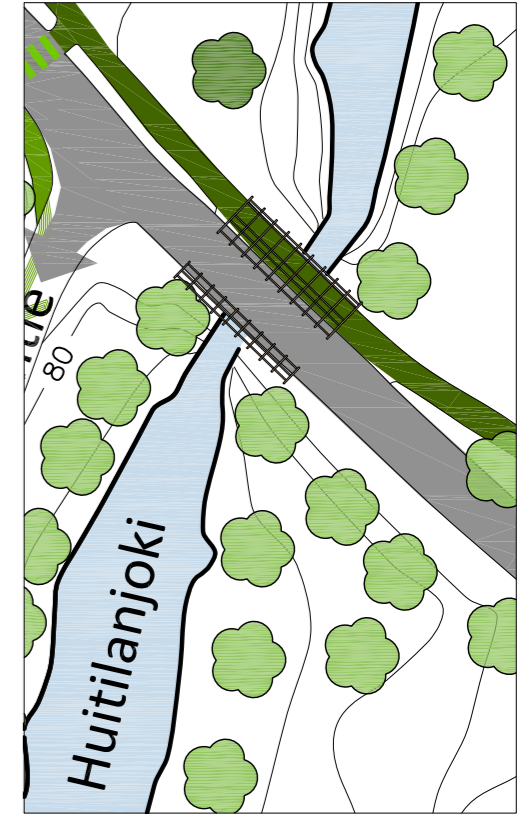

4.1 Saapuminen: Huittilanjoen portti

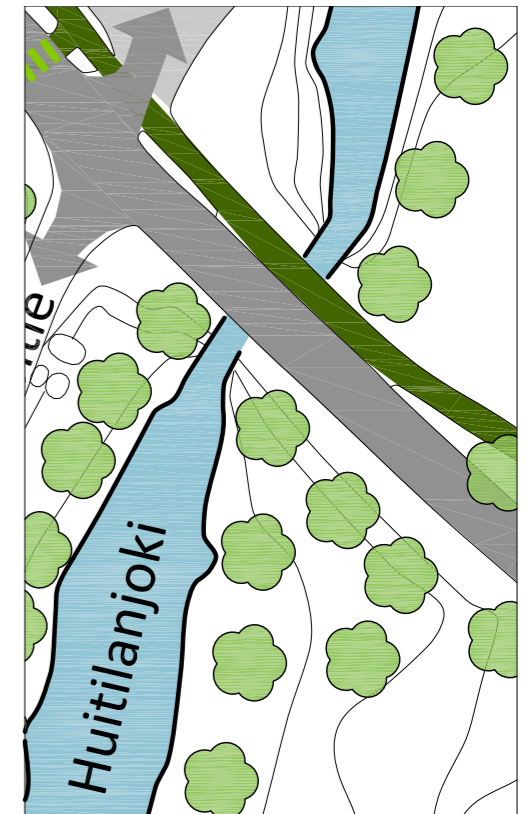
Suuri osa autoliikenteestä saapuu Sysmän keskusta Sysmäntietä pitkin etelästä. Selkeä alku keskusta-alueelle on Huittilanjoen ylitys. Tällä hetkellä joen yli ei kulje varsinaista siltaa, vaan vesi ohjataan tien ali metallisen tierummun kautta. Joen ylityksen kohdalla tien reunoilla on matalat metalliset törmäyskaiteet. Joen uoman leventämistä ja sillan rakentamista voidaan toki harkita, mutta nykyistään ylitystä muokkaamalla ja täydentämällä saadaan aikaan hyvä keskusraitin aloittaja, ja toisaalta myös lopettaja.

Koska Huittilanjoen uoma on hyvin kapea Sysmäntien kohdalla, voisi olla hyvä ajatus myös leventää uomaa. Joen ylityksen yhteyteen sijoitettu portti- tai vastaava rakenne vaatii jonkinlaiset perustukset. On mahdollista, että nykyistä rakennetta jouduttaisiin näin ollen joka tapauksessa muokkaamaan varsin paljon. Siksi voi olla järkevää rakentaa varsinainen silta. Joenuoman leventäminen saattaisi veden riittävydestä riippuen myös mahdollistaa melomisen ja veneilyn.

Joen ylityksen korostamiseksi on monia erilaisia mahdollisuuksia. Oheisissa kuvissa on esitetty luonnoksia porttimaisesta vaihtoehdosta. Siinä Huittilanjoen ylitykseen rakennetaan tien molemmille puolille puukehikot. Yhdessä ne muodostavat ikään kuin harjakattoisen talon, jonka läpi kuljetaan Sysmän keskusta. Kauempaa rakenne näyttää umpinaiselta, mutta todellisuudessa se on väljä, ikään kuin rakennuksen puinen runko. Portin läpi ajaessa voi ihastella jokea molempiin suuntiin. Porttiin voidaan lisätä esimerkiksi jokin keskusta-alueen alkamiseen liittyvä teksti tai Sysmän vaakuna. Portti voitaisiin rakentaa esimerkiksi maalammattomasta puusta. Näin se viittaisi Sysmän aikanaan laajaan sahateollisuuteen.

Hahmotelma uudesta porttirakenteesta 1:200

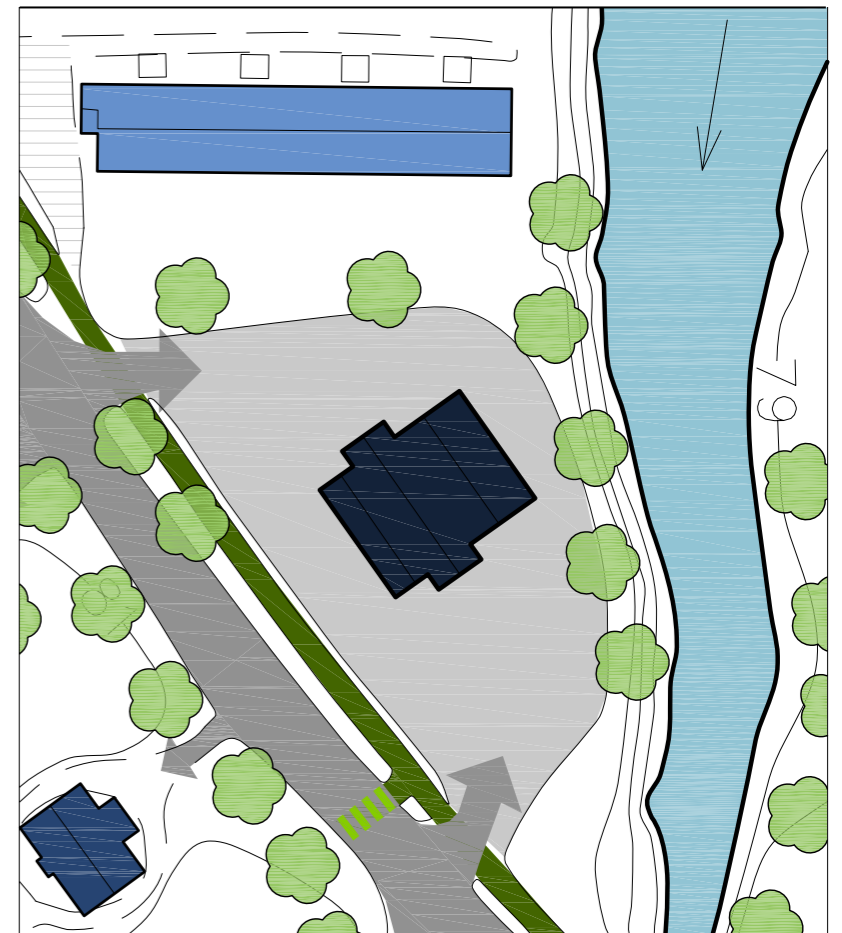
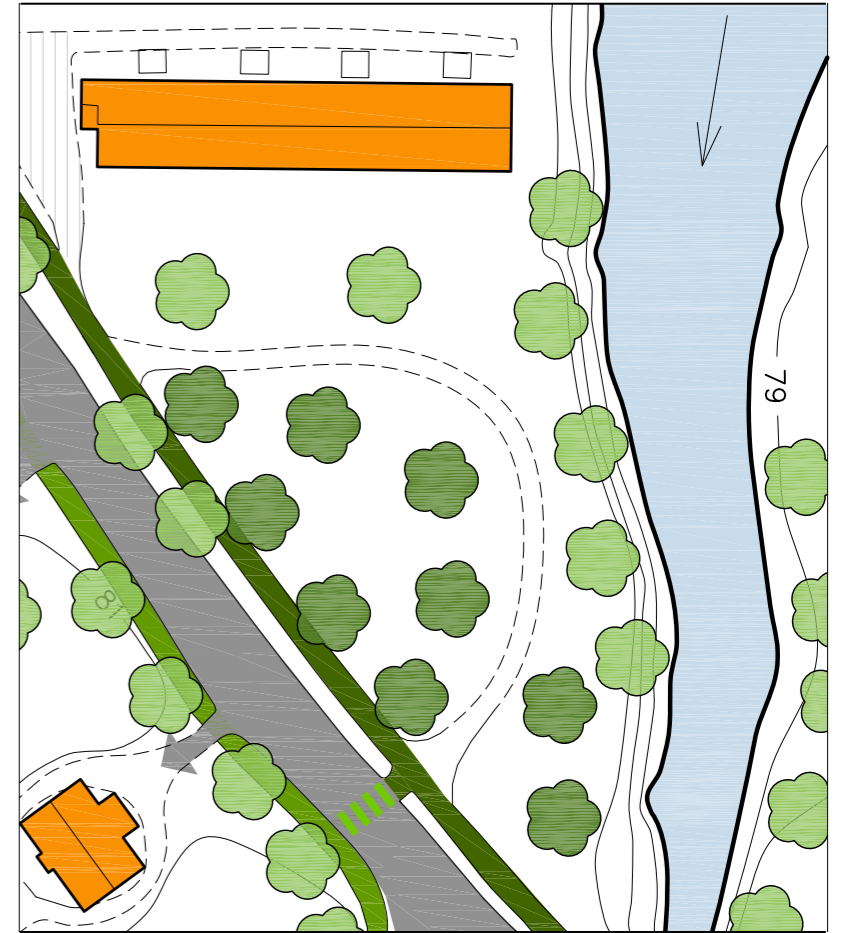
4.2 Purkaminen: entinen huoltoasema

Lähtökohtaisesti jokainen kunnostettavissa oleva rakennus Sysmäntien varrella tulisi säilyttää. Purkamista voidaan kuitenkin harkita, jos rakennuksella ei arvioida olevan esimerkiksi historiallista tai maisemallista arvoa, tai jos se on tyhjillään, eikä näköpiirissä ole uutta käyttäjää. Tähän kuvaukseen sopii entinen huolto-asema Sysmäntien oikealla puolella etelästä tultaessa heti Huitilanjoen ylityksen jälkeen. Sen arkkitehtuuri ei puolla säilyttämistä, julkisivut ovat hie-man rapistuneet ja rakennus on vailla käyttöä. Nämä tekijät tekevät yhdessä rakennuksesta huonon aloituksen keskusraitille.

Huoltoaseman tontille on tietenkin mahdollista rakentaa uusi, paremmin paikalle sopiva rakennus. Huitilanjoen ja Sysmäntien risteyksessä sijaitseva tontti ei ole kuitenkaan luonteva paikka omakotitalolle. Se on tarkoitukseen ikään kuin liian merkittävä. Sysmän kunnalla on ollut aiko-muksia kehittää Huitilanjoen ja sen varren aluet-ta. Niihin ei sovellu omakotitalo joen rannalla Sysmän keskustan välittömässä läheisyydessä. Koska kaikki nykyisetkään liikerakennukset eivät ole käytössä, ei uusia ole raitin varteen järkevää rakentaa.

Huoltoaseman viereisellä tontilla on rivitaloja. Reunimmaisen talon takapiha aukeaa viistosti Sysmäntielle huoltoaseman tonttia vasten. Rivitalon takapihan reunalla on matala pensasaita, joka ei aivan riitä näköesteeksi. Huoltoaseman tonttia olisi mahdollista tarjota rivitalojen viheralueeksi. Tontti on kuitenkin siinä määrin julkisella paikalla, ettei siihen omakotitaloa pa-remmin sopisi esimerkiksi rivitaloasukkaiden yhteinen grillikatoks. Tontin aiemmasta käyttö-tarkoituksesta johtuen jouduttaisiin luultavasti tekemään melko mittavia maanvaihtoja, sekä tietysti purkamaan nykyinen rakennus. Maan-vaihdon kustannukset eivät tulisi uuden käyttä-jän maksettaviksi, mutta jo rakennuksen purka-misen ja pinnanmuokkaustöiden kustannukset olisivat luultavasti liian suuret.

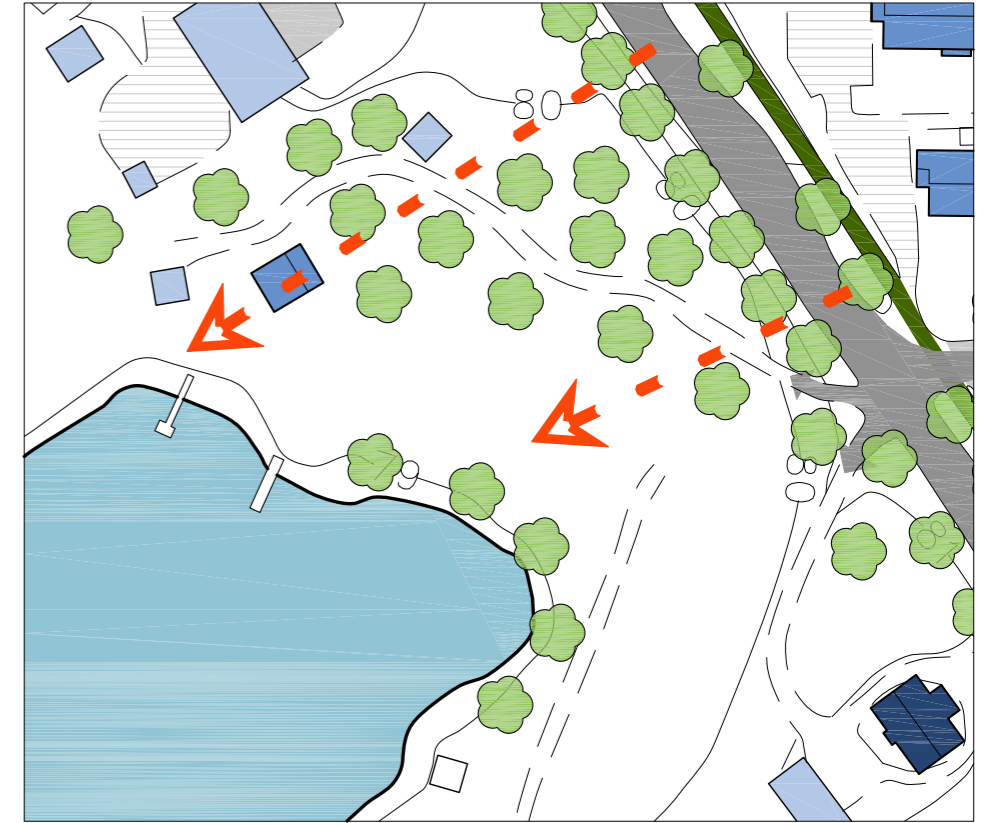
Julkinen, kaikille avoin viheralue olisi mahdolli-esti hyvä ratkaisu tontin tulevaa käyttöä ajatel-len. Entisen huoltoaseman purkamisen ja tontin puistoalueeksi muuttamisen kautta voitaisiin lisätä myös rivitalon takapihan yksityisyyttä. Alue olisi mahdollista esimerkiksi nurmettaa. Sille voitaisiin istuttaa väljästi lehtipuita ja tehdä hiekkapintainen kulkureitti. Yhteisessä käytössä oleva pieni viheralue mahdollistaa kulkemisen esi-merkiksi joen rannan laiturille. Erityisen vil-kas oleskelupaikka alueesta ei todennäköisesti tulisi, sillä sen lähellä asutusta ei ole kovin ti-heästi. Pelkästään maisemallisesti puisto olisi kuitenkin nykyistä käyttämätöntä huoltoasemaa ja asfalttipihaa parempi.

4.3 Näkymien lisääminen

Kuten kappaleessa 2.5 Maisema ja näkymät todettiin, on keskusraitin varren näkymiä Majutvedelle mahdollista lisätä nykyisestä. Sysmäntien järvenpuoleisella alueella on runsaasti lehtipuita, jotka peittävät näkymät lehdessä ollessaan. Talviaikaankin näkyvyys on huono tiheimmän puuston alueella. Kaikkea puustoa ei ole mielekästä kaataa näkymien lisäämiseksi. Analyysissä havaittujen potentiaalisten näkymien kohdilla puustoa on mahdollista raivata siten, että muodostuu eräänlaisia näkymätunneita. Puita kaadetaan tällöin aivan tien reunasta rantaan saakka. Lisäksi koko ranta-alueella, leirintäalueelta Huoltorinteelle saakka, tulisi puustoa vähentää. Puiden pitäisi kasvaa selkeästi yksittäin siten, ettei esimerkiksi neliömetrin alueella ole viittä koivua. Raitin alueella tulisi siistiä vapaasti kasvavat pöheiköt, puuston olisi hyvä olla hoidettua, ja kullekin puuyksilölle pitäisi antaa hyvät kasvumahdollisuudet.

Näkymätunneita olisi syytä tehdä ja maisemaa avartaa ainakin alkaen leirintäalueen jälkeisestä kohdasta (etelästä tultaessa), jossa ranta on lähinnä tietä. Avarrustoimia olisi hyvä tehdä ainakin meijerin läheisyydessä, pienvenesataman tuntumassa ja Huoltorinteen tienoilla. Näistä paikoista on lehdettömään aikaan jo nyt näkymä järvelle. Lisäksi olisi hyvä, jos keskeiseltä paikalta entisen S-marketin tienoilta olisi näkymätunneli järvelle Päijättietä pitkin.

4.4 Arvon palauttaminen: entinen meijeri

Keskusraitin alkupäässä on järven puolella entinen Sysmän osuusmeijeri. Meijerirakennus valmistui Majut-veden rannalle 1907. Sijainti keskustan laivalaiturin vieressä oli tuolloin hyvä, sillä huonojen tieyhteyksien vuoksi tuotteita kuljetettiin vesiteitä pitkin. [15] Meijerin maantasokerroksessa olivat aikanaan tuotantotilat, varastot ja lastaustilat. Toisessa kerroksessa oli toimisto-, sosiaali- ja asuintiloja. Toiminnan kasvaessa rakennusta laajennettiin useaan otteeseen. Liite 1 sisältää kaavion eri rakennusvaiheista. 1980-luvulla meijeri oli Sysmän suurin työnantaja. Osuusmeijeri fuusioitui Tuottajain maidon kanssa vuonna 1990, ja vuonna 1992 meijerin toiminta lopetettiin. [3] Meijeritoiminnan lakattua tiloissa on toiminut eri alojen yrittäjiä. Tällä hetkellä tiloissa toimii Tuottajain maidon Paimenpoika-myymä, jonka valikoimiin kuuluu muun muassa elintarvikkeita sekä työvaatteita ja -välineitä.

Meijerin pihapiirissä on työntekijöiden asunnoiksi vuonna 1916 valmistunut hirsirakennus, jota on laajennettu Majut-veden puoleisesta päästä vuonna 1949. Laajennuksessa on edelleen asuntoja. Sysmäntien puolella toimii Kahvila Lintan kammari. Meijerin pihapiirissä on myös suurehko varastorakennus ja rannassa pieni hirsisauna vuodelta 1951.

Meijeri ja sen pihapiiri ovat merkittävä osa Sysmän historiaa. Tällä hetkellä alue ei ole arvoisessaan kunnossa. Rakennukset ovat epäsiistejä, pihaa ei ole hoidettu, ranta on pusikoitunut ja pihamaalla on myymälän tavaraa varastoituna. Meijeri-rakennuksen hienoimmat ja vanhimmat jugend-tyyliä edustavat osat ovat jääneet myöhempien laajennusten peittoon. Tie puoleinen pääjulkisivu on kuitenkin säilyttänyt paljon alkupeäisestä ilmeestään, vaikka siihen onkin tehty monia ikkuna- ja ovimuutoksia. Meijerin katto on uusittu joitakin vuosia sitten, mutta julkisivut ovat huonokuntoiset.

Maisemallisesti olisi hyvä, että meijerin uudemmat laajennukset purettaisiin ja rakennus palautettaisiin esimerkiksi 1950-luvun lopun muotoonsa. Näin rakennuksen massa yksinkertaistuisi huomattavasti. Entisissä, rakennuksen sisään jääneissä järvenpuoleisissa julkisivuissa on edelleen kaari-ikkunoiden aukot. Pääjulkisivun ikkunoista osa on muutettu suorakulmaisiksi, mutta myös ne voidaan palauttaa kaari-ikkunoiksi. Näin rakennuksesta tulisi yhtenäinen kokonaisuus.

Asuinrakennusta ei ole laajennusta lukuun ottamatta juuri muutettu vuosien saatossa. Sysmäntien puoleisessa päädyssä oleva kahvila on ilmeisesti kannattava, sillä se on toiminut jo pitkään. Rakennus on hieman rapistunut. Julkisivujen ja katon kunnostus olisi hyvä tehdä niin rakennuksen itsensä kuin meijerin pihapii-rinkin kannalta. Asumisen ja liiketoiminnan yhdistäminen toimii Sysmässä luontevasti. Tässäkin tapauksessa sitä voisi edelleen jatkaa.

Ellei asuinrakennuksen vastaisella puolella meijeriä olevalle suurehkolle piharakennukselle ole käyttöä, se voitaisiin purkaa. Keskusraitin rannan puoleinen avoin ranta-alue ja hyvät näkymät järvelle paransivat siten entisestään. Rannan tuntumassa oleva pieni hirsirakenteinen sauna voitaisiin säilyttää ja kunnostaa. Saunan paikkaa olisi mahdollista vaihtaa sen mukaan miten, ja mihin käyttöön, pihaa muokataan.

Oleellisinta meijerin-aluetta kehitettäessä on löytää järkevä käyttötarkoitus itse meijerille. Hyvä puoli nykyisessä myymäläkäytössä on se, että rakennus on pysynyt kaikille avoimena. Uudempien laajennusten purkamisen, sekä vanhimpien osien perusteellisen kunnostuksen myötä rakennukselle olisi mahdollista suunnitella vaativaakin käyttöä. Vanha meijeri olisi oivallinen paikka esimerkiksi ravintolalle ja juhlatilalle. Rannan-puolen suurien kaari-ikkunoiden palauttamisen myötä järvelle aukeaisivat upeat maisemat. Rakennus voisi toimia myös näyttelytilana. Sen osittaisesta purkamisesta huolimatta rakennukseen tulee jäämään tilaa runsaasti. Rakennukseen mahtuisi näin ollen useampikin toimija. Jotta jokaisella sysmälaisellä ja paikkakunnalla vierailijalla olisi mahdollisuus tutustua meijeriin, on tärkeää että uusi käyttö on kaikille avointa.

Olisi myös hienoa, jos meijerialueen historia olisi jollain tavoin esillä. Esimerkiksi entiseen laboratoriohuoneeseen olisi mahdollista koota vanhoja valokuvia ja muuta materiaalia meijerin historiasta. Laboratorioon pääsee meijerin sivussa olevan sisäänkäynnin kautta, joten museuhuone voisi toimia myös erillään muusta toiminnasta. Samasta sisäänkäynnistä pääsee meijerin toisen kerroksen asuin- ja toimistotiloihin. Ne olisi mahdollista muuttaa esimerkiksi majoitustiloiksi. Tiloista voisi muokata joko asuntoja tai yksittäisiä huoneita. Työn liitteenä ovat meijerin nykytilannepiirustukset sekä kaksi esimerkkiä rakennuksen mahdollisesta tarkemmasta suunnittelusta uuteen käyttötarkoitukseen. (Liite 2).

Meijerin piha kaipaa rakennusten tapaan kunnostamista. Mikäli osa meijerirakennuksesta puretaan, täytyy vapautuville alueille suunnitella pintamateriaalit ja mahdolliset istutukset. On hyvä, että rannassa meijerin takana on puita, mutta tässäkin tapauksessa määrä ei korvaa laatua. Ranta tulisi raivata siten, että puista jätetään kasvamaan muutamia hienoimpia ja sopivilla paikoilla sijaitsevia yksilöitä. Meijerin tontin Sysmäntien puolella on vanhaa puustoa, joka tulisi ehdottomasti säilyttää. Tien vieressä meijerin edessä on parkkialue. Osin asfaltti- ja osin hiekkapintainen piha kiertää meijerirakennusta. Etupuolen parkkipaikka olisi hyvä säilyttää, sillä se on aina ollut liikenteelle omistettua aluetta. Järvenpuolen asfaltti- ja hiekkaluoteista voitaisiin suuri osan nurmettaa. Mikäli Majutveden rannalla kulkevaa kevyenliikenteen reittiä jatketaan tulevaisuudessa leirintäalueelle saakka, rannassa meijerin takana on tätä tarkoitusta varten riittävästi tilaa.

4.5 Virkistysalue: vanhan paloaseman ympäristö ja rantareitti

Heti meijerialueen jälkeen etelästä tultaessa keskusrainin järvenpuolella on vanha tyyliään funktionalismia edustava paloasema. Vapaapalokunnan toiminta alkoi Sysmässä 1920-luvun lopulla [16] ja paloasema valmistui 1930-luvun puolessavälissä [12]. Rakennuksessa on noin 85 neliömetrin kokoinen autohalli, kahden huoneen ja keittokomeron asunto sekä letkutorni. Liitteenä paloaseman pohja- ja julkisivupiirustukset (liite 3). Vuonna 1979 valmistui uusi paloasema Sysmän keskustan pohjoispuolelle [12]. Neljä vuosikymmentä palvellut tiilirakenteinen rapattu paloasema siirtyi muuhun käyttöön. Rakennusta on vuokrattu eri yrittäjille. Nykyään se on vähäisessä käytössä Sysmän kunnan teknisentoimen apuvarikkona. Paloasemasta on teetetty kuntotutkimus, jossa todettiin, että rakennuksessa on runsaasti haitta-aineita [17]. Uusi käyttötarkoitus, esimerkiksi keskustan pienvenesatamaa käyttävien veneilijöiden huoltorakennuksena, vaatisi erittäin kalliin remontin. Käytännössä rakennusta voi käyttää vain kesäaikaan, jolloin suuria ovia on mahdollista pitää auki. Tällöin

ilma vaihtuu riittävän tehokkaasti. Näin toimien on paloasemalla järjestetty ainakin taidenäyttely.

Paloaseman takana ja sivulla on nurmialuetta, puita ja niemi, jossa on Sysmän keskustan satama. 1900-luvun alussa Sysmän kunta osti vanhan Rantalan laiturin tontteineen ja rakensi paikalle uuden laiturin. Tuolloin raivattiin vesireitti Sysmän keskustaan, ja laivaliikenne vilkastui. [15] Autojen yleistyessä vesitien merkitys väheni. Lopulta laivaliikenne hiipui kokonaan. Vielä 1960-luvulla satamassa oli puisia tavaran varastointiin käytettyjä makasiineja. [18] Venesatamassa pidettiin myös markkinoita, mistä johtuen siitä on käytetty nimitystä Markkinaranta [15]. Sysmän keskustan laivalaituri oli vielä tuolloin tärkeä kokoontumispaikka. Siellä järjestettiin muun muassa uimaopetusta ja uimaanäytöksiä. [19] Nykyisin niemessä on pienvenesatama, josta myös laivaristeilyt kesäaikaan lähtevät.

Venesataman niemen kärkeen on suunniteltu uutta kahvila-ravintolaa nykyisen pienen ja epäsiistin rakennuksen tilalle. Samalla uuteen rakennukseen tehdään huoltotiloja veneilijöille. Koska ravintolasuunnitelmat ovat pitkällä, ei tässä työssä oteta kantaa venesataman kehittämiseen. Oheisessa kartassa näkyy suunniteltu ravintolarakennus ja niemessä kulkeva tie muokattuna.

Sysmän keskustassa ei ole puistoa, jossa ihmiset voisivat esimerkiksi viettää vapaa-aikaa perheen kanssa. Kun entinen 1990-luvulla rakennettu ravintola ja sen vieressä oleva wc-rakennus puretaan, jää venesataman parkkialueen ja vanhan paloaseman väliin runsaasti tilaa, jonka voisi muokata yhteiseksi virkistysalueeksi. Alueelle olisi mahdollista rakentaa leikkipuisto keinuineen, hiekkalaatikoineen, liukumäkineen ja kiipeilytelineineen. Jonkinlaiselle ulkoilmateatterille saattaisi myös olla käyttöä. Maasto laskee sen verran keskusraililta rantaa kohti, että rinteeseen voidaan pengertää katsomo. Leikkipuisto ja katsomo on pengerryksillä mahdollista yhdistää yhtenäiseksi alueeksi. Alueelle voidaan sijoittaa myös ulkokuntoilulaitteita ja puis-tosoittimia.

Paloasema voitaisiin ottaa uuteen käyttöön ulkoilmateatterin aputilana. Sitä olisi silti mahdollista hyödyntää edelleen teknisen toimen huoltokaluston varikkona. Rakennuksessa voitaisiin jatkossakin järjestää kesäaikaan taidenäyttelyitä. Rakennus tulisi sen käytöstä riippumatta kuitenkin kunnostaa perusteellisesti. Katon, julkisivujen, ikkunoiden ja ovien remontoiminen on rakennuksen säilymisen, ja myös keskusraitin ilmeen, kannalta tärkeää. Myös sisätilat olisi hyvä siistiä. Letkutornin yläsanteelle olisi mahdollista sijoittaa valo. Tällöin torni toimisi eräänlaisena Sysmän keskustan majakkana.

Uuden virkistysalueen ja järven välissä sijaitseva parkkialue ei ole ihanteellisella paikalla. Sen nykyiselle sijainnille ei toisaalta ole hyviä vaihtoehtoja, sillä Sysmäntien viereenkään ei soisi sijoitettavan nykyistä enempää parkkialueita. Majutveden rannalla kulkeva kevyenliikenteen reitti päättyy nykyisin Majuttielle. Mikäli sitä tulevaisuudessa saadaan jatkettua leirintäalueelle saakka, se voisi venesataman kohdalla kulkea uuden virkistysalueen ja venesataman parkkialueen välistä. Siten se jakaisi puiston ja venesataman pysäköintialueineen omiksi alueikseen. Venesataman ja puiston välistä reitti jatkuisi luontevasti meijerin tontin poikki rantaa pitkin ja yhtyisi lopulta leirintäalueen tieverkkoon. Kuten aiemmin on todettu, rantareitin jatkaminen ei välttämättä ole mahdollista vuosikymmeniin yksityisomistuksessa olevista rantatonteista joh-tuen. Meijerin alueen ja venesataman välille olisi siitä huolimatta mahdollista tehdä jonkinlainen yhteys.

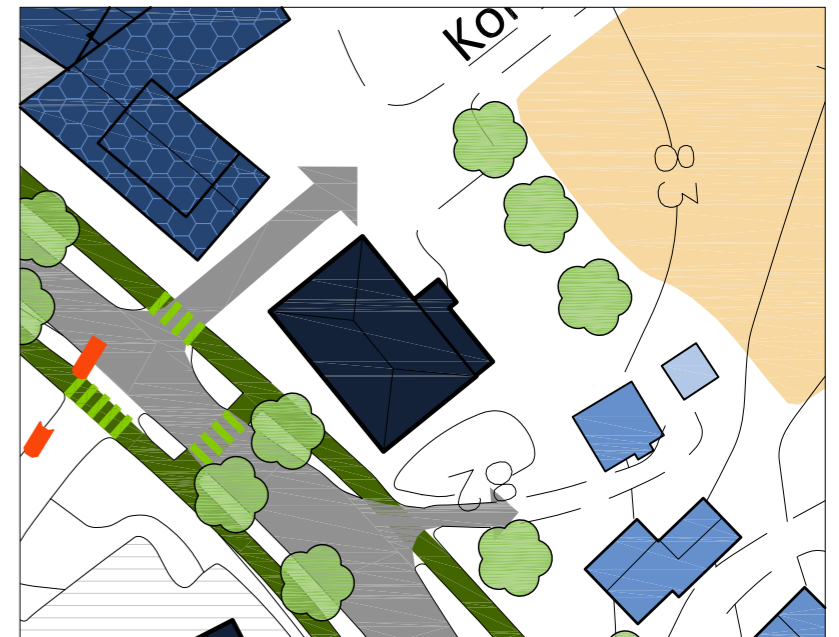
4.6 Täydennysrakentaminen

Kuten analyyseissä todettiin, on Sysmäntien pohjoispuolen pientalojen väleissä joitakin potentiaalisia paikkoja täydennysrakentamiselle. Jokion- ja Sysmäntien risteyksessä on rivitaloja vastapäätä pitkämallinen tontti, jolle mahtuisi kaksikin taloa. Pihojen kannalta talot olisi helpoin sijoittaa peräkkäin, mutta periaatteessa ne voisi sijoittaa myös raitin varteen. Tällöin ne voitaisiin kytkeä toisiinsa esimerkiksi jollain kevyellä rakennus-massalla. Omakotitalojen rivin keskivaiheilla on niin ikään tilaa uudelle talolle, sillä siinä kohdin nykyiset rakennukset sijaitsevat melko kaukana tiestä.

Sysmäntien pohjoispuolen omakotitorivi päättyy aumakattoiseen tiilitaloon, jossa on aiemmin toiminut Alko. Nyt se on tyhjillään. Rakennuksella ei ole erityistä arvoa historiallisesti tai maisemakuvallisesti. Tässä kohdin voisikin olla oiva paikka jatkaa pientaloriviä kohti ydinkeskustaa. Alkon tontti on varsin suuri, joten siihenkin lienee mahdollista rakentaa kaksi kohtuullisen kokoista omakotitaloa. Myös paritalo olisi hyvä vaihtoehto. Liikerakennustenkin joukkoon saattaa mahtua joitakin täydennysrakennuksia, mutta kuten aiemmin on todettu, ei liiketiloja tarvita lisää, eivätkä omakotitalot sovellu keskusraitin liikerakennusten joukkoon. Sen sijaan nykyisten liikerakennusten laajentamisen kautta keskustaa voitaisiin tiivistää. Tämä tietenkin edellyttää sitä, että nykyiset liiketilat ovat liian pieniä mahdollisille uusille tai nykyisille toimijoille.

Täydennysrakennusten ei ole tarpeen mukailla raitin varren olemassa olevien rakennusten arkkitehtuuria, koska selkeää yhtenäistä ilmettä niillä ei ole. Paremminkin olisi toivottavaa, että uudet rakennukset edustaisivat omaa aikaansa ja toisivat siten oman lisänsä keskusraitin monenkirjavaan ja monenikäiseen rakennuskantaan. Olisi kuitenkin hyvä, että rakennusmassat olisivat suurin piirtein raitin varrella olemassa olevien omakotitalojen massan luokkaa. Nykyiset rakennukset ovat pääosin puolitoistakerroksisia. Uusien rakennusten olisi hyvä noudattaa samaa linjaa. Rakennukset tulisi sijoittaa tien reunalle, kuitenkin siten, että kävelytien ja rakennuksen väliin mahtuu hyvin jokin yksityistä ja julkista rajaava elementti, kuten pensasaita. Uudisrakennusten pihojen olisi syytä sijoittaa rakennusten taakse, eikä kadun puolelle. Uusien omakotitalojen pääjulkisivujen olisi hyvä olla joko pihan puolella tai sivuttain Sysmäntiehen nähden. Mikäli mahdollista, pihaliittymä olisi mielekästä sijoittaa sivutielle Sysmäntien sijaan. Aina-kin entisen Alkon tontille ja rivitalojen viereiselle tontille liittymät on mahdollista tehdä Koivukujalta ja Jokiontieltä.

Viereisen sivun kuvaparissa ei oteta kantaa täydennysrakennuksen arkkitehtuuriin. Suunnitelma-kuvassa esitetään ainoastaan rakennusmassan koko ja sijoittaminen.

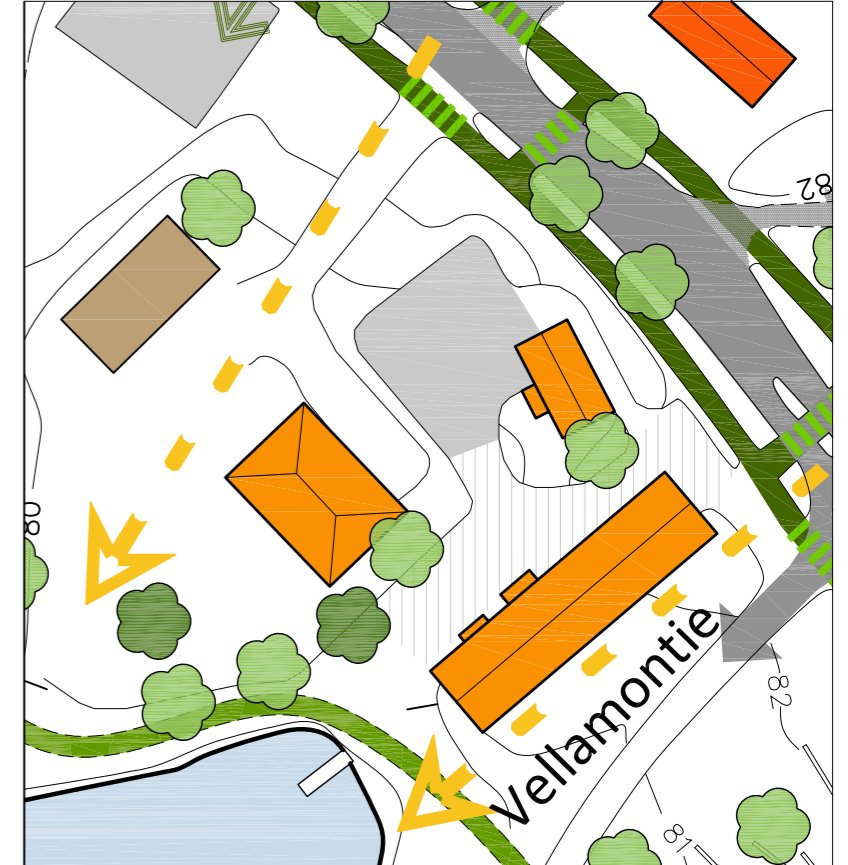
4.7 Yksityisen ja julkisen erottaminen: entinen leipomo

Entinen Mäen leipomo on yksi ehkä ongelmallisimmista pihapiireistä keskusraitin varrella. Tontti on oivallisella paikalla Sysmäntien ja Majutveden välissä. Se on hyvin avoin keskusraitin suuntaan, sillä pihan puut ovat rannassa, Sysmäntieltä katsottuna rakennusten takana. Pihapiirissä on pitkämallinen pulpettikattoinen tiilirakennus, joka valmistui vuonna 1969. Rakennuksen yläkerrassa oli leipomon tuotantosali ja alakerrassa sosiaali-, varasto- ja pakkaustilat. Pieni puurakennus aivan Sysmäntien varrella on vuodelta 1936. Se toimi leipomon toimistona. Yritys lopetti toimintansa 2000-luvun alussa. Siitä lähtien leipomon rakennukset ovat olleet tyhjiillään. Pihapiirissä on lisäksi tiilipintainen omakotitalo ja autotalli.

Leipomon rakennukset olisi hyvä ottaa johonkin julkiseen käyttöön. Asuinkäytössä oleva omakotitalo hankaloittaa kuitenkin asiaa. Mikäli omakotitalossa halutaan edelleen asua, tulisi tontti jotenkin jakaa selkeästi julkiseen ja yksityiseen käyttöön. Leipomorakennus voisi toimia tulevaisuudessa esimerkiksi jonkinlaisena huoltopaikkana, jossa ihmiset saisivat huoltaa vaikkapa veneitään ja autojaan. Leipomon rantaan olisi mahdollista rakentaa veneiden vesillelaskupaikka, vaikkakaan ei välttämättä kovin suurille veneille. Leipomosta voitaisiin kehittää myös varasto vuokrattaville kanooteille ja polkupyörille sekä talviliikuntavälineille, mikäli talvimatkailu Sysmään vilkastuu. Diplomityön pohjana toimineen projektityön idealuonnoksissa esitettiin myös entisen leipomon muuttamista kirjastoksi. Työn liitteenä ovat leipomon nykytilannepiirustukset ja kirjaston pohjapiirustus (liite 4).

Leipomon tonttia ei ole mahdollista jakaa luontevasti kahteen alueeseen, koska omakotitalo on keskellä pihaa. Omakotitalolle ja autotallille voitaisiin kuitenkin muodostaa uusi, suorakaiteen muotoinen tontti Majutveden rantaan. Tällöin leipomon rakennuksille jäisi L-kirjaimen muotoinen tontti, johon kuuluisi myös hiukan rantaviivaa. Kulku omakotitalon tontille pysyisi nykyisessä paikassa. Leipomorakennusten tontille olisi mahdollista kulkea Vellamontien kautta. Tämä saattaa kuitenkin olla hieman liian ahdas reitti, mikäli siitä kuljetaan esimerkiksi perävaunun kanssa. Vanhaa liittymää tulisikin siksi mahdollisesti muokata niin, että sen kautta on kulku molempiin pihoihin.

Tonttien rajalle voitaisiin istuttaa pensasaita, joka kasvettuaan toimisi näköesteenä. Aidan kasvamisen kestää aikansa, joten rajalle voisi alkuun rakentaa siistin puuaidan. Mikäli Majutveden rannan kävelyreittiä tulevaisuudessa jatketaan venesatamaan, ja siitä leirintäalueelle, jää entisen leipomon pihapiirin omakotitalo saarroksiin tontin julkisen osan ja rantareitin väliin. Lienee kuitenkin niin, että rantareitin jatkaminen ei ole mahdollista niin kauan kuin entisen leipomon tontti on yksityisessä omistuksessa.

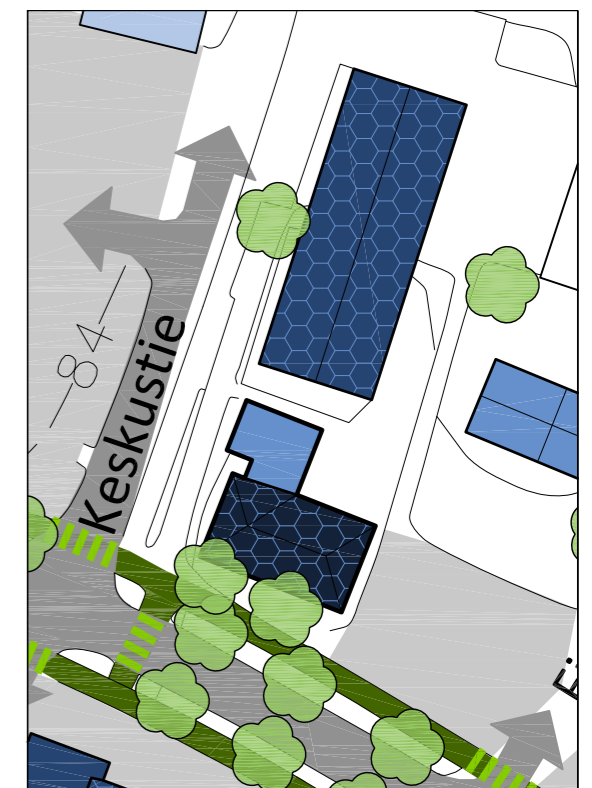
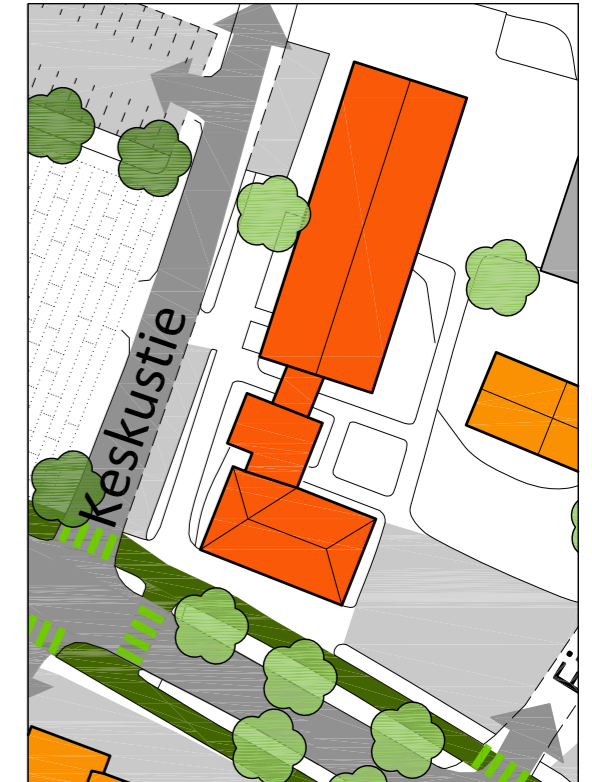
4.8 Uusi toiminta: entinen Säästöpankki

Yksi keskusraitin vähäisessä käytössä viime vuosina olleista rakennuksista on vuonna 1937 valmistunut entinen Säästöpankki Keskustien ja Sysmäntien risteyksessä. Viimeksi liiketiloissa on ollut ravintola, joka kuitenkin melko nopeasti lopetti toimintansa. Päämassa on kaksikerroksinen. Toisessa kerroksessa on asuintiloja. Myös toisessa korkeammassa massassa rakennuksen päämassan takana on asuntoja, jotka edellä mainittujen tapaan ovat käytössä. Rakennus on luokiteltu paikallisen historian kannalta arvokkaaksi. Lisäksi sillä on paikallista ja maakunnallista maisemallista arvoa.

Entisen Säästöpankin takana, Keskustien suuntaisesti, on hotelli-ravintola Uoti. Rakennus on kaksikerroksinen ja pitkämallinen. Yrityksen internetsivut antavat vaikutelman, että toiminta on painottunut suurelta osin monipuolisiin ravintolapalveluihin. Hotellissa on vain kahdeksan majoitushuonetta. Matkailun edistämisen kannalta olisi toivottavaa, että Sysmästä löytyisi majoituspalveluita suurillekin turistiryhmille. Mikäli linja-autollinen matkustajia pitäisi majoittaa eri puolille kuntaa, jatkaa moni ryhmä mieluummin matkaa lähimpään riittävän suureen majoituspaikkaan muiden kuntien puolelle. Sysmässä on toki muitakin majoituspalveluita hotelli Uotin lisäksi, mutta mikään niistä ei pysty majoittamaan kovin suurta ihmismäärää samanaikaisesti.

Jos nykyisen hotellin toimintaa laajennettaisiin entisen Säästöpankin rakennukseen, saavutettaisiin mahdollisesti riittävän suuri majoituskapasiteetti. Lisäksi entinen pankki saataisiin jälleen käyttöön. Nykyistä hotelliä näyttävämpänä rakennuksena se olisi oivallinen paikka vieraiden vastaanottoon ja neuvontaan. Nykyiset asunnot olisi mahdollista muuttaa hotellihuoneiksi ja alakertaan vastaanoton yhteyteen tehdä oleskelutilat vieraille. Suomelan talon edessä, entisen Säästöpankin vieressä on pysäköintialue, jota muutoksen myötä huomattavasti kasvavan hotellin asiakkaat voisivat käyttää.

Hotelli ja pankki on mahdollista yhdistää toisiinsa kevyesti esimerkiksi pääosin lasisella käytävällä. Rakennuksia yhdistävä osa voisi olla ainoastaan kulkureitti, sillä lisätilaa ei rakennusten lisäksi enää tarvittane. Nykyisen hotelli-ravintolarakennuksen julkisivuja ja mainontaa olisi hyvä siistiä ja yksinkertaistaa. Yhdistettävien rakennusten julkisivuja tulisi myös yhtenäistää ainakin värityksen osalta. Entinen pankki edustaa funktionalistista tyyliä, hotelli puolestaan 1970-luvun arkkitehtuuria. Molemmat rakennukset ovat kuitenkin muodoiltaan melko selkeät ja yksinkertaiset, joten riittävän yhtenäisen kokonaisuuden muodostaminen on mahdollista. Entisen pankin julkisivut eivät ole parhaassa mahdollisessa kunnossa. Rakennusten yhtenäistämismontin yhteydessä pankkirakennus tulisikin kunnostaa. Entisen pankin edessä kasvaa kaksi suurehkoa puuta, jotka peittävät pääjulkisivun. Vähintäänkin pääsisäänkäynnin vieressä oleva puu tulisi siksi poistaa.

4.9 Tori, kirjasto ja kadun muokkaaminen

Sysmän nykyinen tori, jota kutsutaan Hyvien ihmisten toriksi, on Särkilahdentien varressa Säästöpankin rakennuksen ja K-kaupan välissä. Suhteessa keskustaraitiin se on ikään kuin takapihalla. Huomattavan paljon luontevampaa olisi, että tori sijaitsisi keskustaraitin varrella. S-kaupan siirryttyä uusiin tiloihin Särkilahdentien varrelle jäivät vanhat tilat tyhjilleen, samoin nykyistä toria suurempi parkkipaikka. Se olisi siis mahdollista muuttaa toriksi. Läheistä asuinalueita voitaisiin laajentaa nykyisen torin paikalle vaikkapa muutamalla rivitalolla.

Tyhjä rakennus torin laidalla ei ole torille eduksi. Rakennukselle tulisikin löytää torin kanssa yhteen sopiva käyttötarkoitus. Viistosti entistä S-markettia vastapäätä on Osuuspankin rakennus, jossa toimii nykyisin Sysmän kirjasto. Kirjaston valikoiman kasvaessa sen tilat ovat käyneet liian pieniksi. Entinen S-market ei sovi sellaisenaan kirjastoksi, mutta sopivaksi muokattavaa tilaa on riittävästi. Sysmä on tunnettu kirjallisesta kulttuuristaan. Mikä olisikaan näin ollen luontevampaa kuin sijoittaa raitin keskeisimmälle paikalle sekä tori että kirjasto. Yhdessä ne muodostaisivat oivallisen paikan monille Sysmässä järjestettävillä tapahtumilla.

Entisen S-marketin parkkialue on siinä määrin suuri, että sitä ei tarvitsisi ottaa kokonaan torikäyttöön. Tori voitaisiin sijoittaa tontin itäreunaan, keskustien ja Sysmäntien risteykseen. Torin taakse, tontin pohjoisreunaan jäisi vielä tilaa noin 30 auton parkkialueelle. Lisäksi kivenheiton päässä, Huoltorinteen vieressä on yleinen parkkialue, joka tähän asti on ollut melko vähäisessä käytössä. Torin taakse tehtävä parkkialue olisi hyvä erottaa torista esimerkiksi pensasaidalla tai puurivillä. Kirjastokäyttöä varten rakennusta tulisi muokata varsin paljon. Koska tilaa on runsaasti, on osan rakennuksen etuosasta ja itäpäästä mahdollista purkaa. Samalla rakennusmassa yksinkertaistuisi. Purkutöiden avulla olisi mahdollista muodostaa torille eräänlainen sisäkulma kirjaston kainaloon, torin luoteiskulmaan. Nurkkaan voitaisiin rakentaa katos ja mahdollisesti myös koroke, joka toimisi tapahtumien esiintymislavana. Kirjastosta olisi mahdollista avata suuret ikkunat torinkulmaan ja lisätä näin kirjaston ja torin yhteyttä. Rakennuksen itäsiipeä voitaisiin hyödyntää markkinoilla ja muissa tapahtumissa tarvittavien varusteiden säilyttämisessä. Nykyisellä torilla on infopiste, joka olisi luontevaa siirtää kirjaston yhteyteen. Kirjastorakennukseen voitaisiin tehdä myös wc-tilat, joita torilla kävijät voivat käyttää myös kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella. Rakennus on riittävän suuri, jotta siellä olisi mahdollista järjestää tarvittaessa myös eri toritapahtumiin liittyviä, tai muunkaltaisia, näyttelyitä.

Kirjaston pääjulkisivulle voitaisiin tehdä koko julkisivun mittainen katos jatkamalla rakennuksen kattoa rakennusmassan yli. Sen lisäksi, että katos tarjoaisi suojaisen oleskelupaikan sekä ihmisille että mahdollisesti polkupyörille, se voisi toimia myös yksittäisten torimyyjien kauppapaikkana silloin, kun torilla ei ole markkinoita. Kirjaston eteen jää runsaasti entistä parkkialuetta. Sen voidaan muokata venesataman vihreän puis-toaluen

urbaaniksi vastineeksi. Sysmässä on Yksi Sysmä -ohjelma, jonka avulla Sysmästä pyritään kehittämään valtakunnallisesti erottuva, menestyvä pitäjä. Ohjelman kautta löydetäisiin varmasti ideoita kirjaston edustan kehittämiseksi. Oheisessa kartassa alue on jaettu neljään osaan, joiden välissä on reitti kirjaston sisäänkäynnille. Yksi Sysmä -ohjelman logossa on tuotu esiin vesistö ja veneily, musiikki, kirjallisuus, sekä perhe ja yhteisöllisyys. Näiden teemojen kautta voisi kehittää kirjaston edustan neljää eri aluetta esimerkiksi kiveyksessä, veistoksissa, istuimissa ja istutuksissa teemoja käyttäen. Lopputuloksen olisi tarkoitus olla yhtenäinen kokonaisuus, joka tuo esiin Sysmän eri vahvuuksia. Koko alue, tori mukaan lukien, tulisi ehdottomasti asfaltin sijaan päällystää kiveyksellä. Nykyiselle torille sysmälaiset ovat tehneet persoonallisia laattoja, jotka voitaisiin siirtää uudelle torialueelle, mikäli ne on mahdollista irrottaa ehjinä nykyiseltä paikaltaan.

Kirjaston ja torialueen muokkaamiseen liittyy myös keskusraitin muuttaminen ainakin niiden kohdalla. Tällä hetkellä jalkakäytävät on erotettu ajoradasta, ja usein myös raitin varren tonteista, viherkaistaleella. Keskusta-alueen korostamiseksi voitaisiin viherkaistaleet siellä poistaa ja jalkakäytävää levennää. Keskusraitin pohjoispuolella viherkaistaleet poistettaisiin torin alueelta alkaen R-kioskin rakennuksen paikoille. Raitin eteläpuolella jalkakäytävä voisi kulkea ajoradan vieressä ensin Huoltorinteen nurkalta alkaen kapeampana, leveten Lepolan jälkeen. Tällä hetkellä jalkakäytävä kulkee haitallisen lähellä Lepolan nurkkaa. Asia pitäisikin ehdottomasti korjata tiemutosten yhteydessä. Jalkakäytävä voisi jatkua leveämpänä aina Särkilahdentien risteykseen saakka.

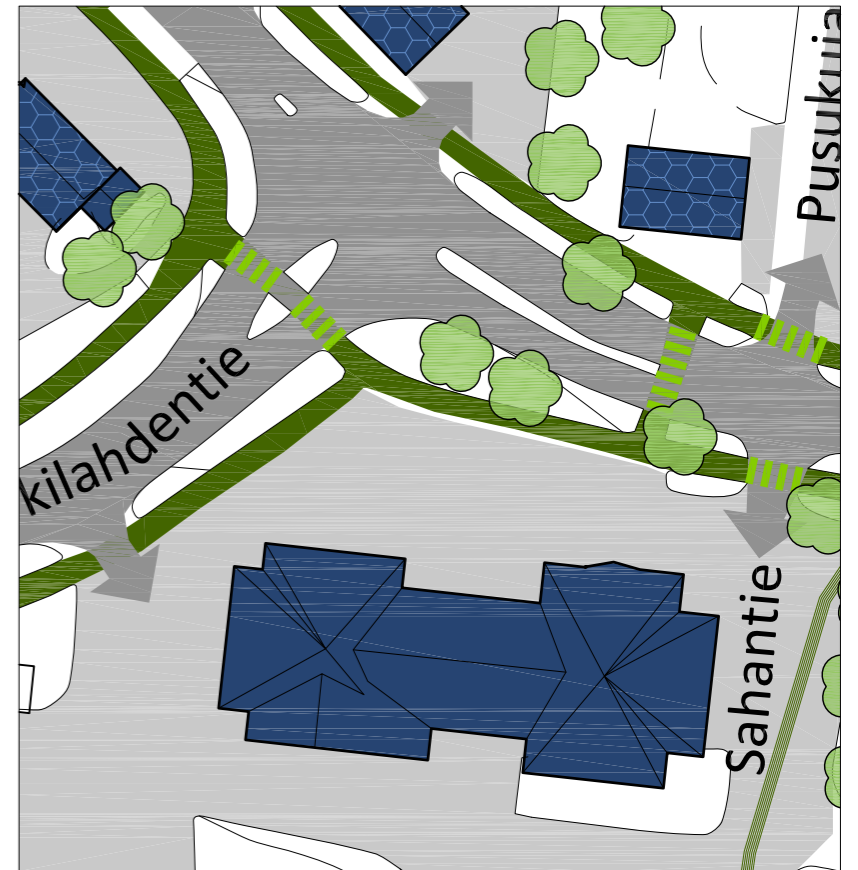
Entisen S-marketin parkkialueen reunalla on melko suuria puita, jotka pitäisi jalkakäytävää muokatessa poistaa. Näin Lepolan eteen saataisiin rakennuksen julkisivujen hyvän kunnon säilymisen kannalta riittävästi tilaa. Uuden torin reunalle voitaisiin istuttaa muutamia uusia puita, ei kuitenkaan tiheää puuriviä, jotta tori ja katu olisivat yhtenäistä tilaa. Torin ja kadun voisi tehdä samalle korkeudelle ja ajoradan sekä jalkakäytävät kivetä asfaltin sijaan. Nopeusrajoitus olisi torin kohdalla mahdollista laskea muun raitin rajoitusta alhaisemmaksi.

4.10 Risteysalueen parantaminen ja rakennuksen huonon sijainnin häivyttäminen

Rakennuksia on jälkikäteen hankalaa siirtää paremmalle paikalle tontillaan. Kuten analyysissä todettiin, mo-nimuotoinen Säästöpankin rakennus on sijoitettu sivuun Sysmäntien ja Särkilahdentien risteyksestä, missä sen luonteva paikka olisi. Rakennus ikään kuin ajalehti risteysalueen laitamilla, olematta kummankaan tien varrella. Koska rakennusta ei voi siirtää, täytyy tilannetta parantaa muilla keinoin. Säästöpankin rakennuksen huonon sijainnin lisäksi itse Särkilahdentien ja Sysmäntien risteys on ongelmallinen. Särkilahdentiellä on risteyksessä vähintään yhtä merkittävä, ellei jopa merkittävämpi, asema kuin Sysmäntiellä. Mikäli Sysmäntien halutaan olevan Sysmän pääkatu, pitäisi sen tulla risteysalueella ilmi.

Tällä hetkellä jalankulkijat ylittävät Särkilahdentien lyhyen matkan päässä sen ja Sysmäntien risteyksestä. Mikäli katua uuden torialueen läheisyydessä muokattaisiin, olisi luontevaa ulottaa muutos särkilahdenristeykseen saakka. Jalkakäytävän ja ajoradan välistä tulisi poistaa viherkaistale. Samalla levennetäisiin jalkakäytävää ajoradan reunaan saakka. Särkilahdentien ylityksen voisi siirtää huomattavan paljon lähemmäs keskusraittia. Tällöin pankkirakennuksen pihaan tulisi hieman lisää tilaa. Samalla loiva käänнос Särkilahdentielle muuttuisi tiukemmaksi. Tontin kulmaan voitaisiin muokata nykyistä suurempi istutusalue. Sysmäntien puoleiseen pihaan jätettäisiin vain rakennuksen eteen pysäköitävien autojen vaatima tila. Istutusalueeseen voitaisiin istuttaa lehtipuita ja pensasaita, joiden avulla katujen risteys saataisiin selkeästi rajattua. Samalla tontti tulisi viihtyisämmäksi ja keskusraitti rajautuisi tontin kohdalla edullisemmin.

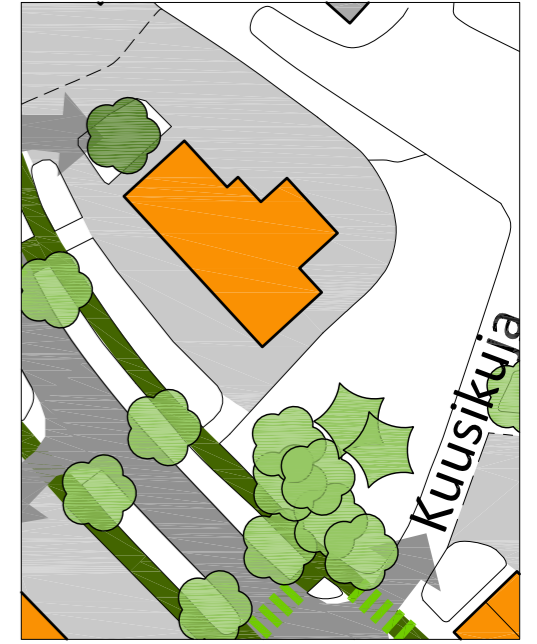
4.11 Asfalttialueiden ”viihtyistäminen”

Keskusraitin varrella on liian monta pääasiassa asfalttipintaista tonttia. Niiden osalta olisi hyvä tutkia, kuinka suuri alue paikoitukselle ja tontin sisäiselle liikenteelle todellisuudessa tarvitaan. Muut alueet voitaisiin omistaa istutuksille tai muille pihaa viihtyisämmäksi tekeville asioille. Pihan eri toimintoja voisi samalla jäsentää paremmin. Keskusraitin pää, jossa liikerakennukset sijaitsevat, on suhteellisen väljästi rakennettu, eikä uusia liikerakennuksia tarvita. Tästä johtuen olisi rakennusten väleihin mahdollista istuttaa puita aukkoja täyttämään. Monissa paikoissa näin onkin jo toimittu.

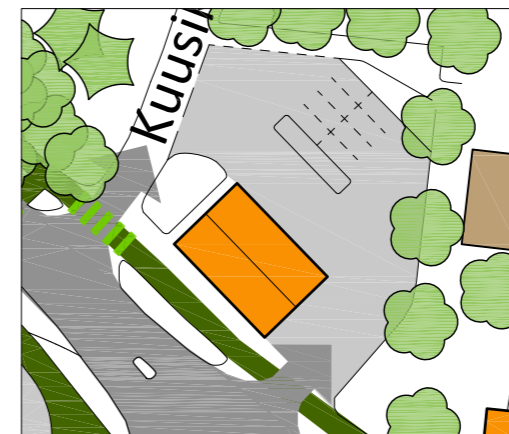
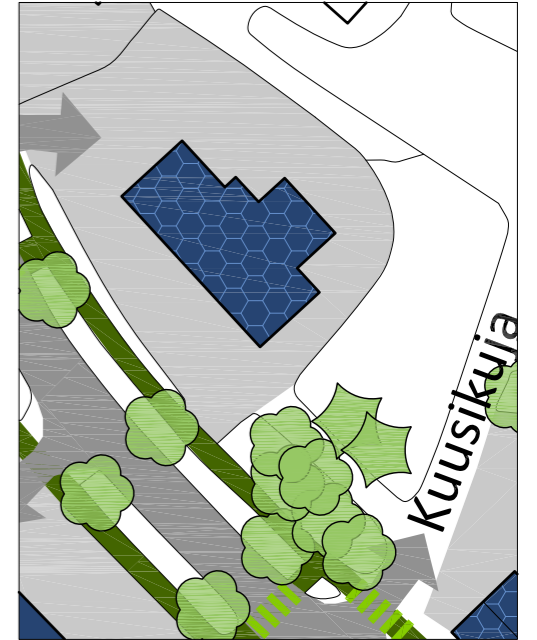
Lähellä kiertoliittymää sijaitseva entisen Kansallispankin piha on hyvä esimerkki liiallisesta asfaltin käytöstä pihan pintamateriaalina. Talon takana on runsaasti tilaa pysäköinnille, joten rakennuksen sivuille ja eteen viheralueita voisi lisätä. Rakennuksen itäpäässä on suuria havupuita, joten olisi luontevaa istuttaa havupuu myös länsipäätyyn. Puun istutusalueen voisi sijoittaa siten, että autot mahtuvat edelleen kulmaan takapihan pysäköintialueelle. Rakennuksen edessä, jalkakäytävän ja ajoradan välissä, on viherkaistale, jossa kasvaa lehtipuita. Jalkakäytävän ja pihan väliin ei ole syytä lisätä puustoa. Näin varmistetaan, että rakennus näkyy jatkossakin tielle. Matalan kasvillisuuden istuttamista voitaisiin kuitenkin harkita rakennuksen etualalle.

Entisen kansallispankin vieressä sijaitsevalla tontilla on Onnela-niminen rakennus, jossa toimii Matka-Baari ja Matkahuolto. Entisen Kansallispankin pihalta on asfaltoitu yhteys Kuusikujalle, jonka alkupää on käytännössä osa Onnelan pihaa. Yhteyden tarpeellisuutta on syytä epäillä. Ilman tarkempaa tietoa sen käytöstä voitaisiinkin ajatella, että se poistettaisiin, ja entisen Kansallispankin tontin itäreunan nurmialue yhtenäistettäisiin.

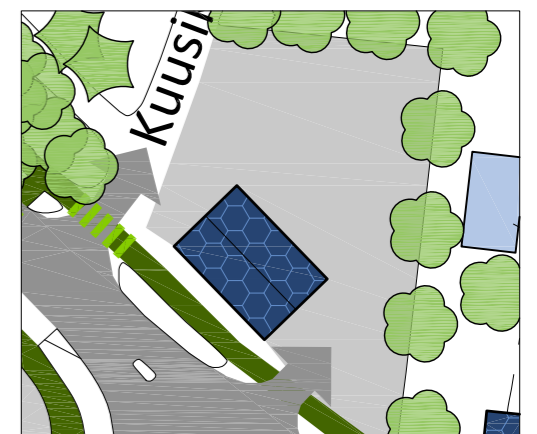
Myös Onnelan tontti on ankeahko asfalttikenttä. Rakennuksen ympärillä on toki siinä toimivasta Matka-huollosta johtuen oltava runsaasti tasaista päällystettyä piha-aluetta jo linja-autoja ajatellen. Luultavasti pihamaalla on kuitenkin korkeintaan yksi linja-auto kerrallaan, joten nykyisestä asfalttialasta voisi jonkin verran tinkiä. Piha toimii ilmeisesti siten, että linja-autot ajavat rakennuksen toista puolta sen taakse ja poistuvat vastakkaista puolta takaisin tielle. Pihalla ei siis tarvitse kääntää linja-autoa. Mikäli osaa tontin pinta-alasta ei voida esimerkiksi nurmettaa, voisi pihaa jäsentää esimerkiksi kiveyksillä. Niillä voisi merkitä selkeästi, mikä alue on pysäköintiä varten, mihin linja-autot pysähtyvät ja mistä matkustajat nousevat kyytiin. Lisäksi Kuusikuja olisi hyvä erottaa selkeästi omaksi alueekseen. Onnelan pihan pinta voisi olla hivenen tien pintaa korkeammalla. Mikäli koko pihaa ei haluta kivetä, voisi ainakin Kuusikujan ja Onnelan pihan rajalle laittaa kiveyksen.

Entinen Kansallispankki

Onnela

4.12 Julkisivujen kunnostaminen

Keskustaraitin varrella on useita julkisivuiltaan huonokuntoisia rakennuksia. Pienellä pintaremontilla ja maalilla voisi sekä yksittäisten rakennusten että kadunvarren kokonaisuuden ilmettä kohentaa merkittävästi. Sysmän taajaman kulttuuriympäristöselvityksestä käy ilmi, että monet rakennukset ovat säilyneet lähes alkuperäisessä asussa. Olisikin tärkeää tehdä julkisivuremontit alkuperäinen ilme säilyttäen.

Monet rakennukset ovat myös muuttuneet paljon vuosien saatossa. Julkisivujen kunnostusta suunniteltaessa tulee selvittää, mikä rakennuksen alkuperäinen pintamateriaali on ollut, ja pohtia olisiko perusteltua palauttaa se. Mikäli pintamateriaali on alkuperäinen, julkisivuis-ta olisi hyvä tehdä väritutkimukset. Näin myös aiempi värimaailma voidaan selvittää. Uuden värin ei tarvitse olla sama kuin alkuperäisen, kunhan se on rakennuksen edustaman arkkitehtuurityylin mukainen.

Lähtökohtaisesti alkuperäiset ikkunat ja ovet tulisi säilyttää, mikäli ne ovat riittävän hyvässä kunnossa kunnostettaviksi. Jos ne kuitenkin joudutaan uusimaan, tulisi ikkunoissa noudattaa puitteiden alkuperäistä jakoa ja mielellään myös materiaalia. Samoin ovet tulisi rautakaupan vakio-ovien hankkimisen sijaan valmistaa alkuperäisen kaltaisiksi, tai muuten rakennuksen arkkitehtuuriin sopiviksi.

Tiilikattoa jäljittelevä peltikate olisi syytä kieltää kokoraitin alueella, jopa niissä rakennuksissa, joissa se on saattanut olla alkuperäinen katemateriaali. Julkisivuille levittäytyneet köynnöskasvit ovat kauniin näköisiä, mutta eivät tee hyvää julkisivuille. Mikäli niitä kuitenkin halutaan kasvattaa, on syytä huolehtia, ettei kasvi esimerkiksi pääse tunkeutumaan räystäältä rakenteisiin tai vaurioita muutoin julkisivuja.

Pienen kadun varressa sijaitsevan entisen leipomon puurakennuksen ympärillä olisi syytä huolehtia myös pintavesien ohjaamisesta pois rakennuksen juurelta. Tällä hetkellä vaikuttaisi, että jalkakäytävältä vedet valuvat katua matalammalla olevan rakennuksen julkisivua vasten. Rakennuksen reunalle voisi esimerkiksi kaivaa matalan niskaojan, johon kadulta valuvat vedet kerättäisiin ja ohjattaisiin rakennuksen ohi pihamaalle. Muutenkin olisi rakennusten ulkoisen kunnostuksen yhteydessä hyvä laittaa myös piha-alueet kuntoon.

Kaiken kaikkiaan julkisivuremontit tulisi tehdä alkuperäiset kunnostuskelpoiset rakennusosat säilyttäen, alkuperäisen kaltaisia pintamateriaaleja käyttäen ja rakennuksen arkkitehtuuria kunnioittaen.

4.13 Rakennusten historia näkyviin

Sysmän keskusraitti on vuosien varrella elänyt monenlaisia vaiheita. Rakennukset ja niiden toimijat ovat vaihtuneet. Tietäkin on muokattu. Raitin aiemmat vaiheet unohtuvat helposti, ellei niitä tuoda helposti tavoitettavalla tavalla ihmisten tietoon. Kuten tässä työssä on aiemmin mainittu, monilla rakennuksilla on esimerkiksi alkuperäisestä käyttötarkoituksesta juontuva nimi, joka ei kuitenkaan ole millään tavoin itse rakennuksessa esillä. Analyysivaiheessa esitettiin ajatus kartasta, jossa kerrottaisiin raitin vaiheista. Kartan voisi sijoittaa uudelle torille, esimerkiksi kirjaston seinustalle. Siinä voitaisiin tarkemmin kertoa rakennusten vaiheista ja raitin kehityksestä.

Nimikyltti voitaisiin kiinnittää niiden rakennusten seinään, joilla on selkeä nimi. Kyltti ei tietenkään saisi viedä huomiota esimerkiksi rakennuksessa toimivan yrityksen nimeltä. Vanhan paloaseman seinään voisi aiemmin siinä olleen tekstin tapaan kirjoittaa "Vanha paloasema", sillä rakennuksella ei varmaankaan tule olemaan mitään kaupallista käyttöä. Kaikilla raitin rakennuksilla ei kuitenkaan ole nimeä. Monilla on myös ollut lukuisia käyttäjiä, joten esimerkiksi "entinen apteekki"-kyltti johtaisi harhaan. Talossa kun on saattanut toimia vuosien saatossa myös pankki ja kauppa. Tällaisissa tapauksissa voisi harkita kylttiä, jossa mainitaan alkuperäinen käyttötarkoitus, tai vaihtoehtoisesti jättää kyltti kokonaan pois. Viereisen sivun kuvassa on esitetty tapa, jolla nimikyltti voitaisiin sijoittaa.

Kirjastolle sijoitettavasta kartasta olisi mahdollista tehdä myös vihkonen, jossa olisi esitelty raittia nykyisen tilanteen lisäksi muutamien eri vuosikymmenten näkökulmasta. Kaikissa raitin varren rakennuksissa tulisi olla katunumero näkyvästi esillä, jotta ihmisten on helppo nimikyltin puuttuessa hahmottaa, mitä rakennusta milloinkin tarkoitetaan.

Yksittäin toteutettuina edellä esitetyt suunnitelmat parantaisivat kukin enemmän tai vähemmän määrin Sysmän keskusraitin ilmettä ja tunnelmaa. Yhdessä toteutettuina ne aikaansaisivat melko suuren muutoksen. Keskusraitin omaleimainen ilme ja persoonallinen tunnelma kuitenkin säilyisivät. Toisaalta, vaikka kaikki suunnitelmat toteutettaisiin, ei yksin niillä pystyttäisi varmistamaan raitin säilymistä elävänä. Siihen tarvitaan sysmälaisten päättäjien ja yrittäjien tahtoa, sekä paljon asiakkaita.

LÄHDELUETTELO

- [1] Niina Könönen (2005)
Sysmän rakennetun kulttuuriympäristön selvitys
Kuntien ympäristöselvitys KUKUSE
Hartola, Hausjärvi, Heinola, Orimattila, Sysmä
Hämeen ympäristökeskuksen moniste 98/2005
- [2] Henrik Wager (2006)
Päijät-Hämeen rakennettu kulttuuriympäristö
Päijät-Hämeen liitto, A159
- [3] Sakari Korhonen, Pauli Leimio, Pentti Pesari, Kyösti Piippo (2003)
Sydämessä Sysmä
Sysmän kirjakylä
- [4] Tilastotietoja Sysmästä, Elinkeinojakauma 31.12.2008 [viitattu: 25.3.2013]
Saatavissa: http://sysma.fi/index.php?PAGE=435&NODE_ID=435&LANG=1
- [5] Tilastotietoja Sysmästä, Alue ja väestö [viitattu: 25.3.2013]
Saatavissa: http://sysma.fi/index.php?PAGE=433&NODE_ID=433&LANG=1
- [6] Tilastokeskus, Kuntien avainluvut, Sysmä [Viitattu 22.3.2013]
Saatavissa: <http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/781.html>
- [7] Suomen virallinen tilasto (SVT): Suomalaisten matkailu [verkkajulkaisu].
ISSN=1798-8837. 2011, Liitetaulukko 10. Kotimaan vapaa-ajanmatkojen suosituimmat kohdekunnat matkatyypeittäin vuonna 2011 . Helsinki: Tilastokeskus
[viitattu: 25.3.2013].
Saatavissa: http://www.stat.fi/til/smat/2011/smat_2011_2012-05-30_tau_012_fi.html
- [8] Marketta Kitkiöjoki (2011)
Kesäkunta Sysmä esittäytyy
Inno kylän blogi, 2.7.2011 [viitattu:16.4.2013]
Saatavissa: <http://innokyla.blogspot.fi/2011/08/kesakunta-sysma-esittaytyy.html>
- [9] Sysmän kunnan internetsivut, menionfo.fi [viitattu 15.4.2013]
Saatavissa: http://sysma.fi/index.php?PAGE=518&NODE_ID=520&LANG=1
- [10] Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkajulkaisu].
ISSN=1798-5137. 2004, Väestöennuste kunnittain ja maakunnittain vuoteen 2040 - Muuttoliikkeen sisältävä laskelma.
Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 25.3.2013].
Saatavissa: http://www.stat.fi/til/vaenn/2004/vaenn_2004_2004-09-20_tau_002.html
- [12] Arkkitehtitoimisto Anna-Liisa Nisu (2012)
Sysmän taajama-alueen kulttuuriympäristöselvitys 6.11.2012
Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämisohjelma EAKR-hanke
- [13] Arkkitehtuurireitit Sysmä [viitattu 29.3.2013]
Saatavissa: <https://maps.google.fi/maps/ms?msid=204192976679660667057.0004c2cc75eeca67563ae&msa=0&ll=61.505133,25.672216&spn=0.035748,0.132093>
- [14] Martti Miettinen (1978)
Sysmän osuusmeijeri, maidonkäsittelytila, rakennuslupapiirustukset 27.10.1978
- [15] Keijo K. Kulha (1966)
Sysmän pitäjän historia III
Sysmän pitäjän historiatoimikunta
- [16] Sysmän vapaapalokunnan internetsivut [viitattu 16.4.2013]
Saatavissa: <http://www.palokunta.net/sysmanvpk/default.aspx>

- [17] FCG Finnish Consulting Group Oy (2012)
Sysmän entisen paloaseman kuntotutkimus 15.6.2012
- [18] Heikki Helin (2011)
Sysmän laivarannan muodonmuutos
Lähilehti 5.1.2011
- [19] Heikki Helin (2010)
Sysmän Laivaranta -keskeinen paikka
Lähilehti 20.10.2010

Kuvalähteet:

Kuvat joissa ei ole lähdeviitettä ovat tekijän.

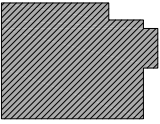
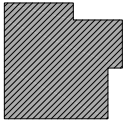
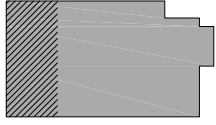
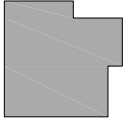
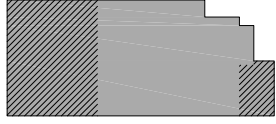
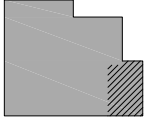
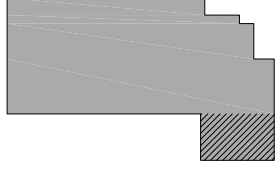
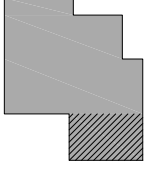
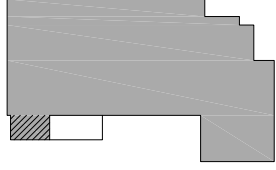
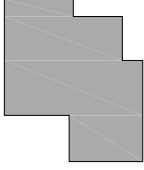
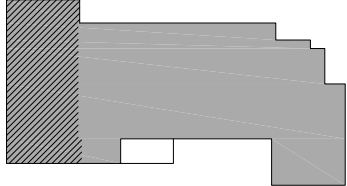
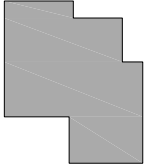
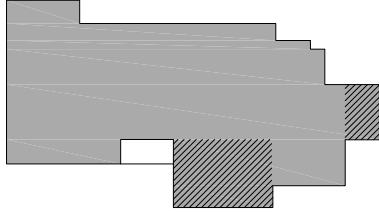
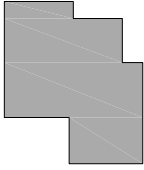
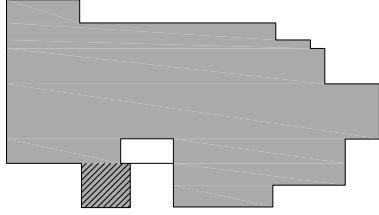
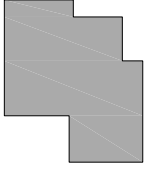
- [3] Sakari Korhonen, Pauli Leimio, Pentti Pesari, Kyösti Piippo (2003)
Sydämessä Sysmä
Sysmän kirjakylä
- [11] Timo Alanen, Saulo Kepsu, Henrik Ekberg (1989)
Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805
Suomalaisen kirjallisuuden seura
- [15] Keijo K. Kulha (1966)
Sysmän pitäjän historia III
Sysmän pitäjän historiatoimikunta
- [20] Yksi Sysmä opas 2012-2013 [viitattu 27.4.2013]
Saatavissa: <http://www.e-julkaisu.fi/yksisysmaopas/2012-2013/>
- [21] Sysmä 2011-lehti
Toimituskunta Matti Karhos ynnä muut
- [22] Helin Heikki (2009)
Sysmän muuttuva keskus I - Lapperista Markkalan risteyksen kautta Simolaan
Sysmän Liikolan Nuorisoseura
- [23] Heikki Helin (2010)
Ilmakuva vuodelta 2006
Lähilehti 13.1.2010
- [24] Sysmä-seuran arkisto
- [25] Suomen elinkeinoelämän keskusarkisto

LIITTEET

- Liite 1** Sysmän entisen osuusmeijerin rakentumiskaavio
- Liite 2** Sysmän entisen osuusmeijerin nykytilannepiirustukset ja idealuonnokset A ja B
- Liite 3** Vanhan paloaseman nykytilannepiirustukset
- Liite 4** Entisen leipomon nykytilannepiirustukset ja idealuonnos (kirjasto)

Kaikki liitteet on tehty osana projektityötä ”Idealuonnoksia Sysmän keskustan satama-alueen ja sen ympäristön kehittämiseksi”. Aineiston on tehnyt diplomityön tekijä Kaisu Fränti os. Latvala. Projektityön aineisto on ollut apuna diplomityön kysymyksen asettelussa, mutta ei sellaisenaan ole osa diplomityötä.

Liite 1

1906			
?	- puinen laajennus (?)		
ennen 1949	- puinen laajennuksen purku, tilalle uusi suurempi kivinen (?) - uusi höyrykattilahuone		
1957	- vesi-, höyry-, lämpö- ja viemäriputkien uusiminen - uusi lämmönvarastuhuone ja sosiaalitilat laajennukseen - uusi maidon vastaanottohuone - konttori ja isännöitsijän asunto korjattiin perusteellisesti		
ennen 1961	- jäävesiallas		
1976	- lastauskatos		
1978	- maidonkäsittelytila - höyrykattilahuone		
ennen 1984	- jäävesiallas		

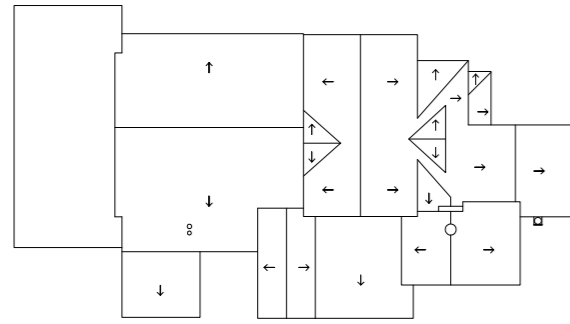
Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

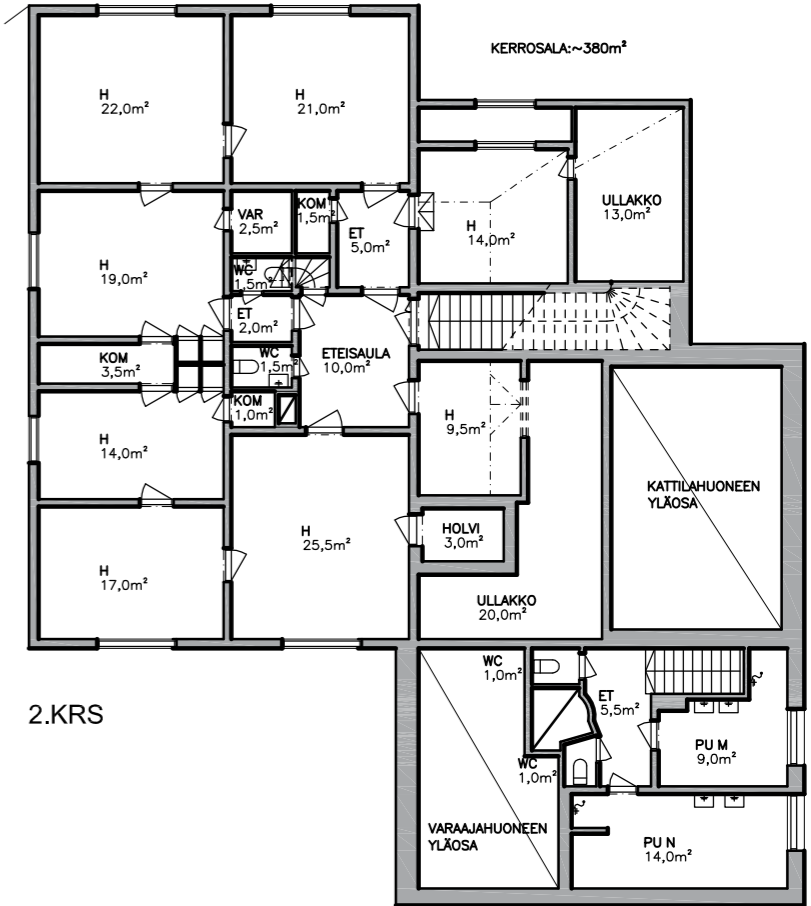
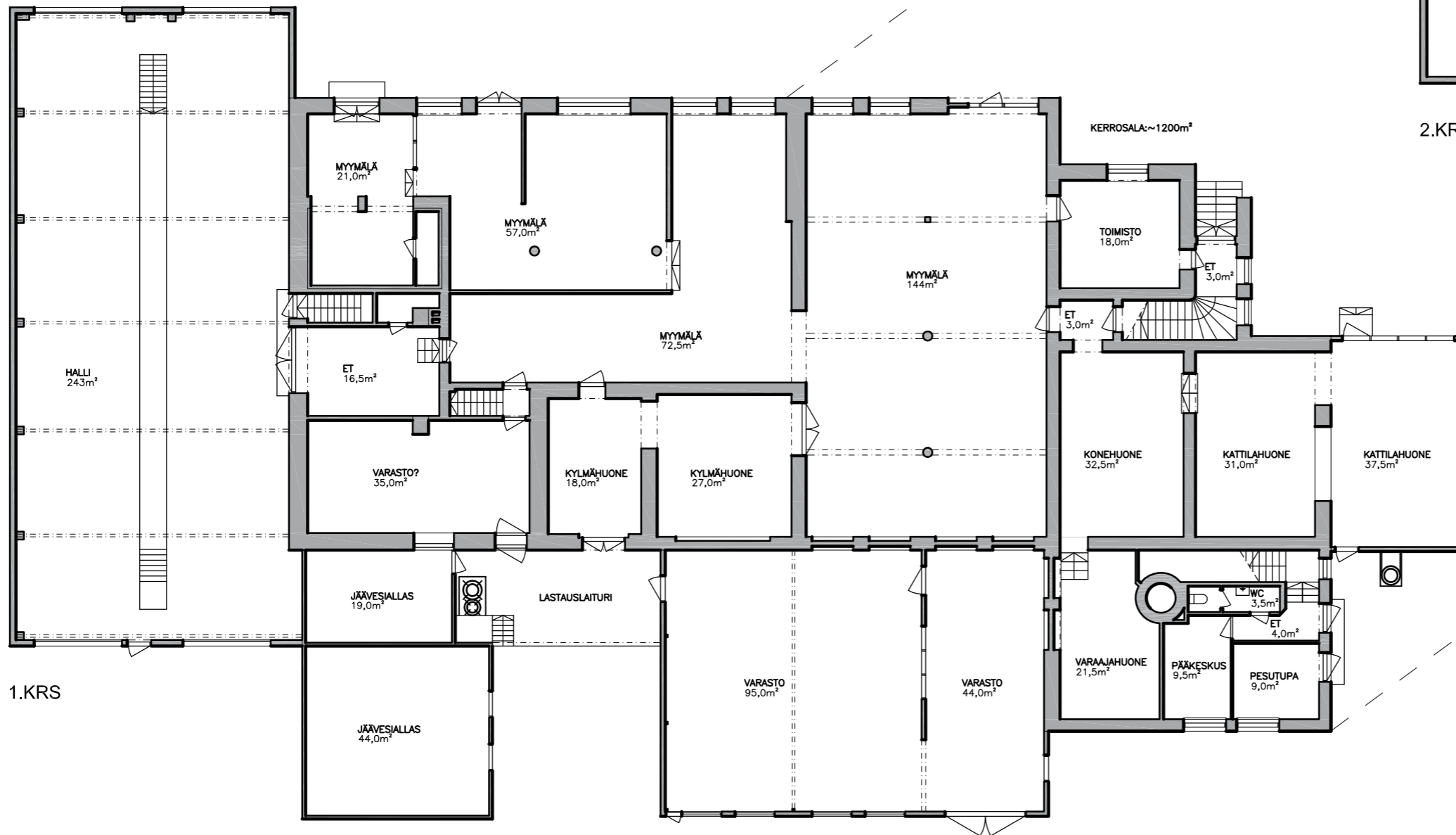
MEIJERIN RAKENNUSVAIHEET

03.11.2011
Kaisu Latvala

Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämissuunnitelma -EAKR-hankkeelle

KATTOKUVA

Kuvat eivät ole mittatarkat. Ne on laadittu vanhojen piirustusten ja silmämääräisen arvioinnin pohjalta.

MEIJERI 01

NYKYTILANNE
POHJAPIIRUSTUKSET 1:200
KATTOKUVA 1:750

16.09.2011
Kaisu Latvala

Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljööhön kehittämissohjelma -EAKR-hankkeelle

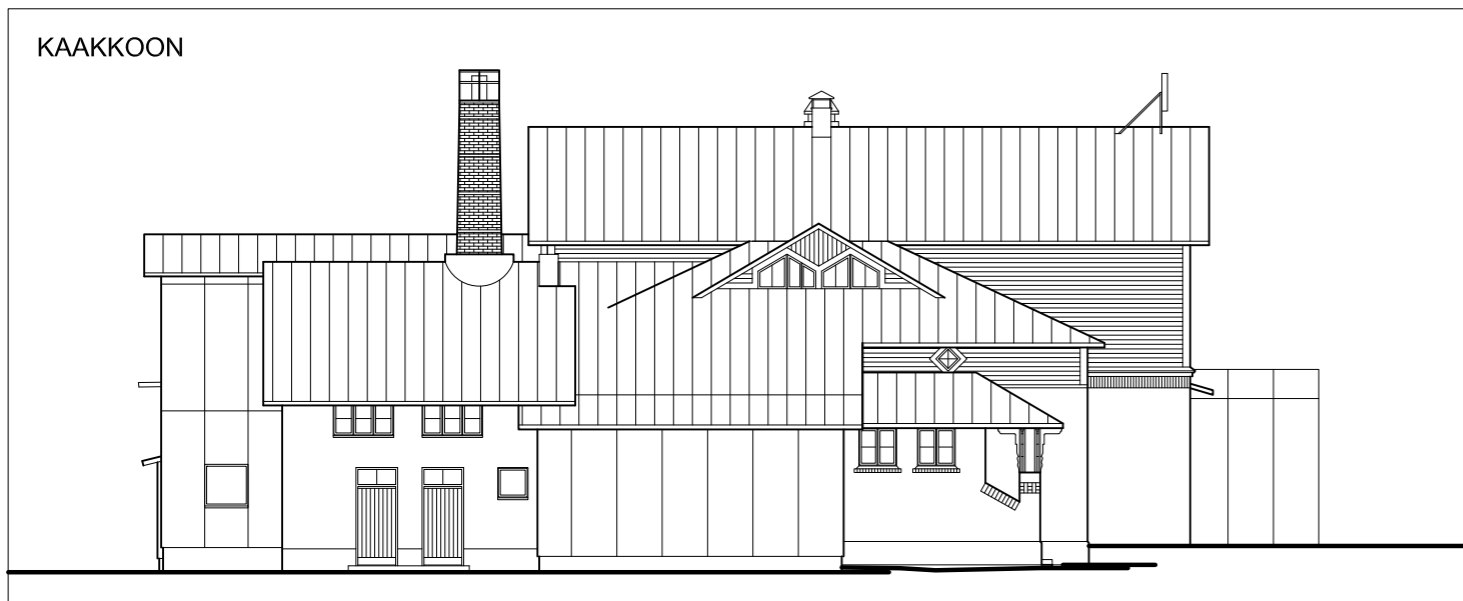
KOILLISEEN

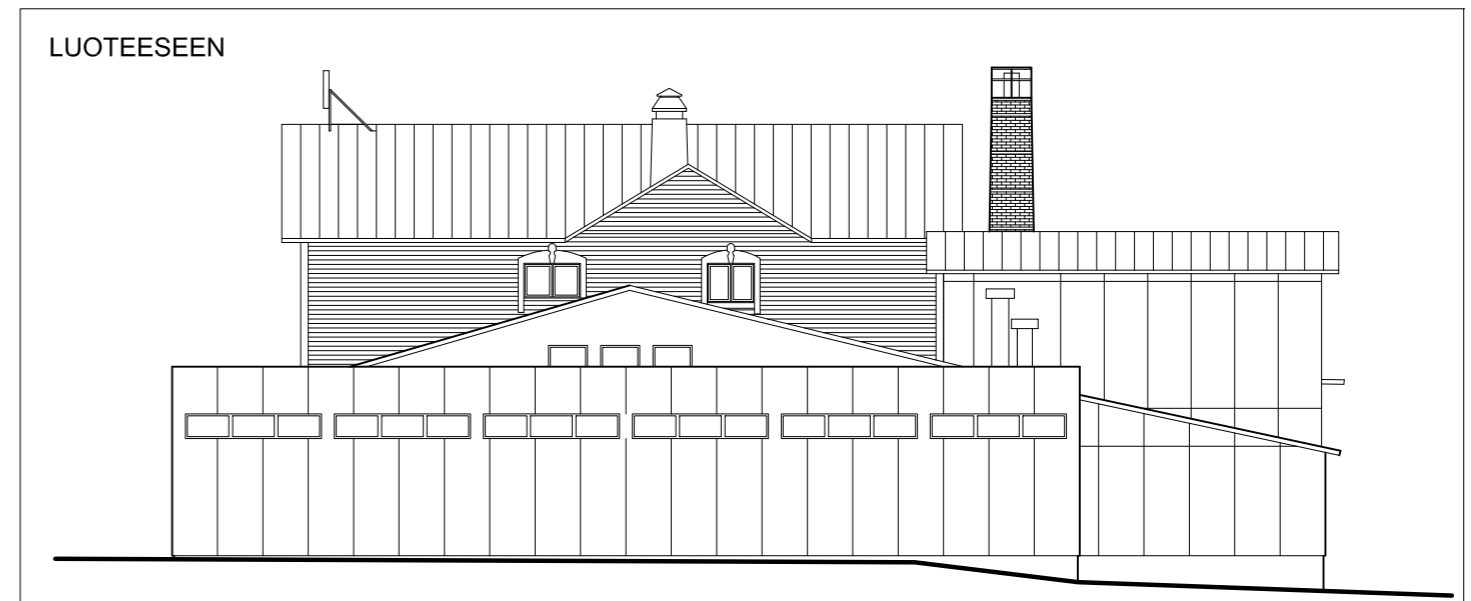
LOUNAASEEN

KAAKKOON

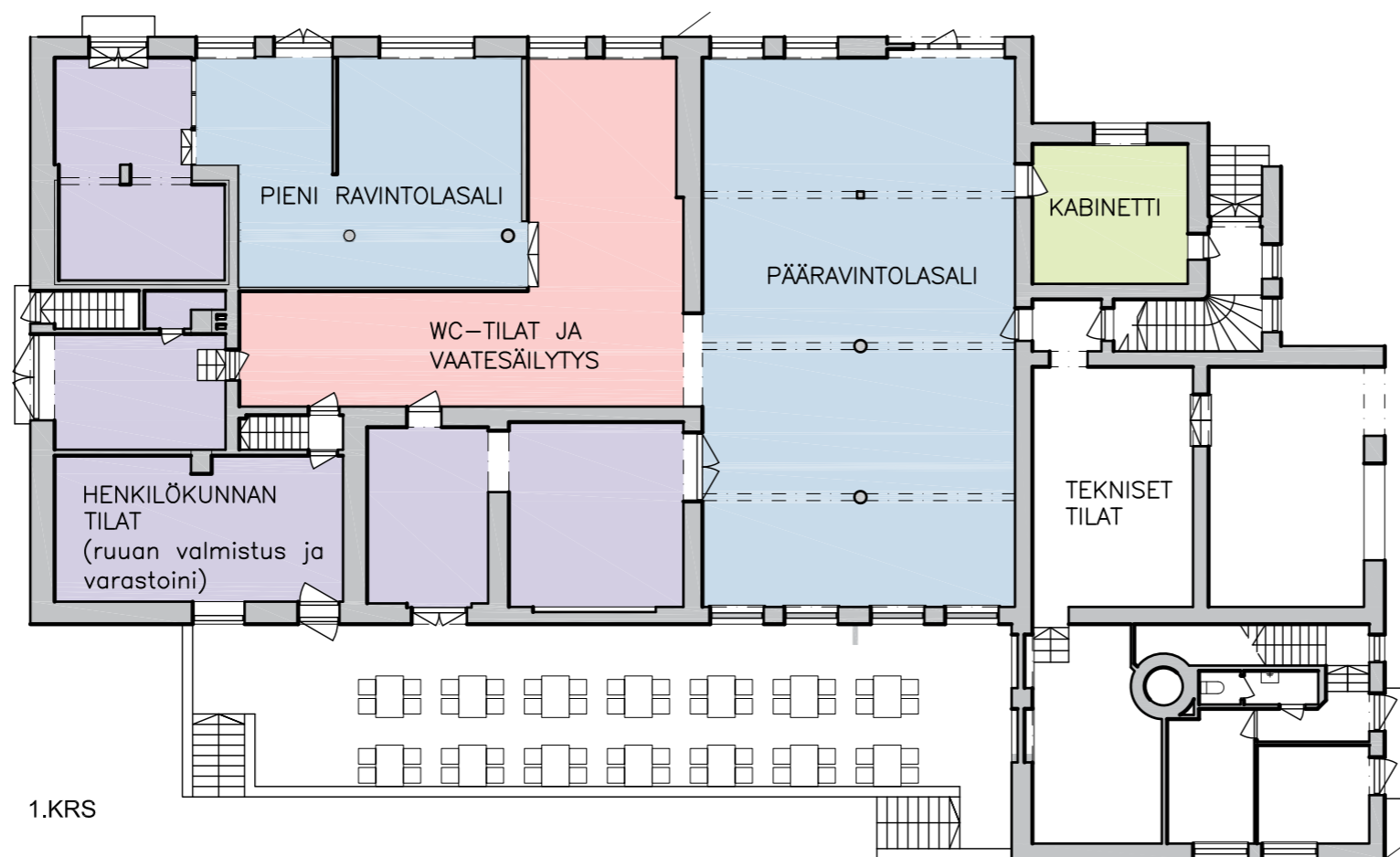
LUOTEeseen

Ravintola ja juhlatila

Sysmässä on jo useampia kauniita juhlatiloja, mutta siitäkin huolimatta meijeristä saisi yhden lisää. Pohjakerroksen alkuperäisen osan suuri halli toimisi mainiosti pääravintolasalina ja erilaisten juhlien pitopaikkana. Tässä järven puolelle on esitetty suuri terassi, joka monipuolistaa juhlien järjestämistä ja on lisäarvo ravintolalle. Ravintolan ei ole tarkoitus kilpailla venesataman kioski tyyppisen ravintolan kanssa, vaan tarjota elämyksiä hyvän paikalla valmistetun ruuan ja vaikuttavien tilojen avulla.

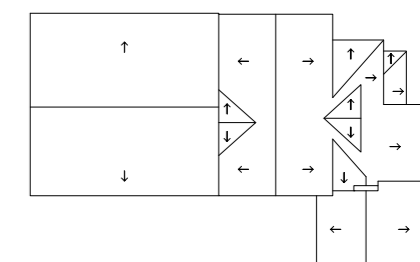
Toiseen kerrokseen on muokattu neljä erikokoista asuntoa. Niitä voidaan vuokrata joko lyhyemmiksi ajoiksi matkailijoille, tai pidemmäksi ajaksi paikallisille asunnontarvitsijoille.

1.KRS

2.KRS

KATTOKUVA

Kurssi- ja leirikeskus

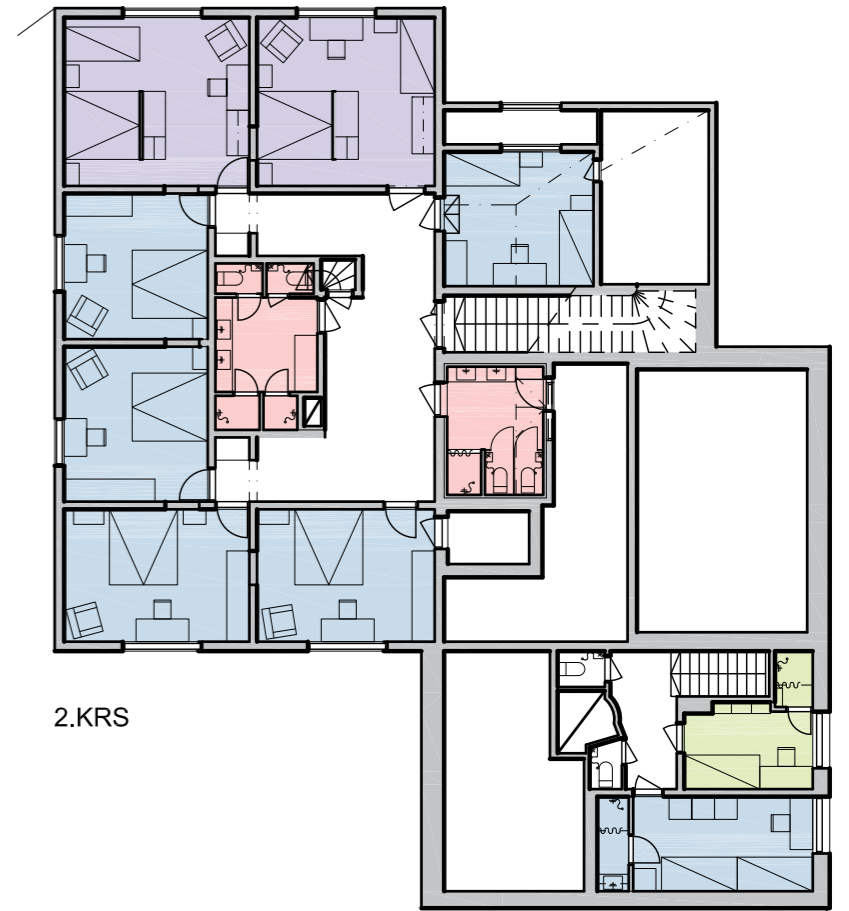
B vaihtoehdossa meijeri on kaavailtu kurssikeskukseksi. Kursseja ja leirejä voitaisiin järjestää ympäri vuoden. Toiminnan järjestävä voisi toimia yhteistyössä venesataman urheiluvälinevuokraamon kanssa.

Rakennuksen alakerrassa on suuri kokoontumistila, jossa muun muassa ruokailtaisiin, pienempiä ryhmätiloja, verstas ja keittiö. Vanhassa laboratorioissa on matkailuinfo.

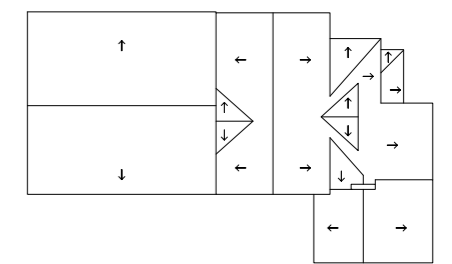
Toisessa kerroksessa on yhden (vihreä), kahden (sininen) ja kolmen (punainen) hengen huoneita, sekä yhteiset peseytymistilat. Osa kurssien osanottajista voi majoittua kesäaikaan leirintäalueelle.

1.KRS

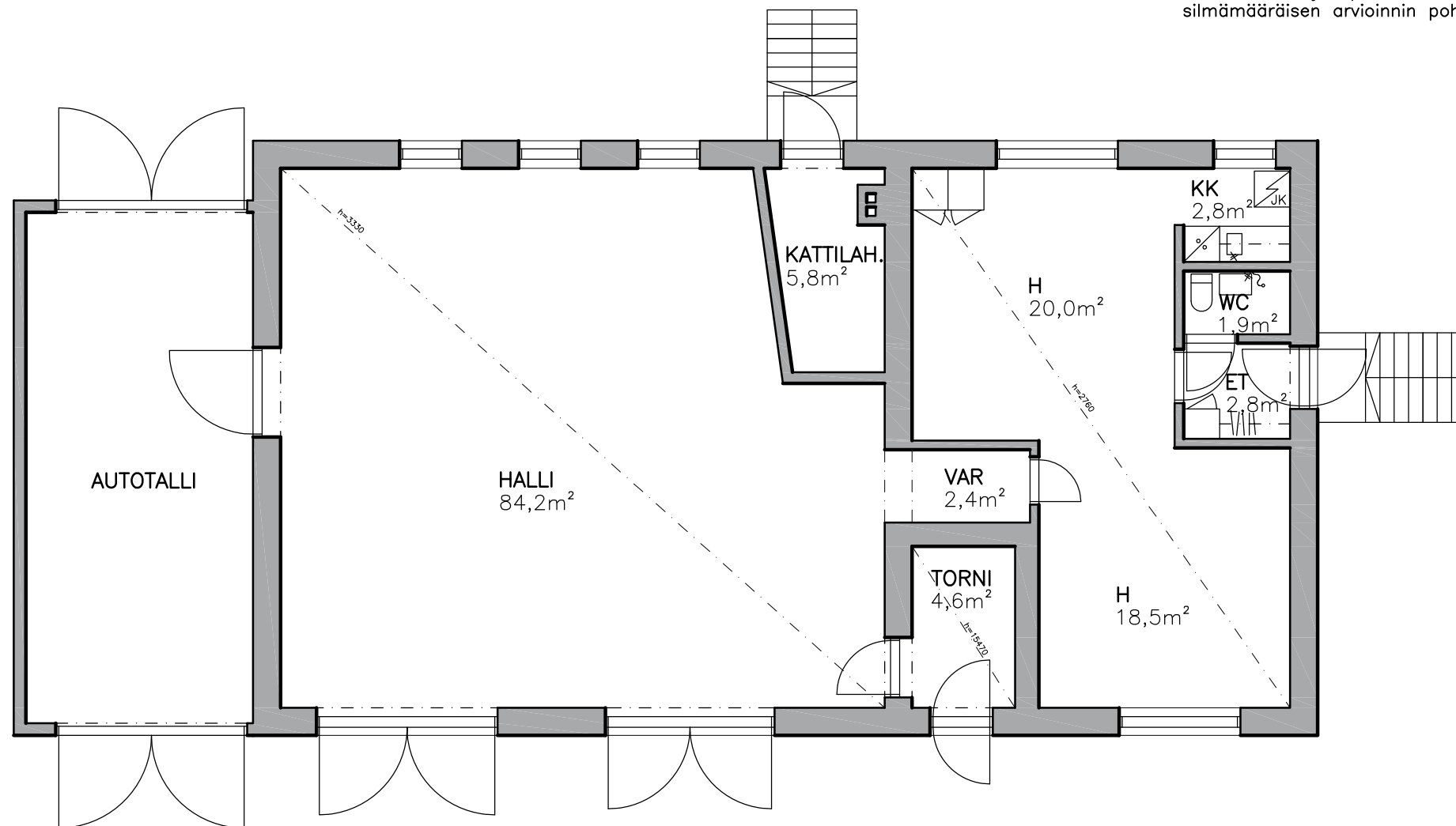
2.KRS

KATTOKUVA

Kuvat eivät ole mittatarkat. Ne on laadittu vanhojen piirustusten ja silmämääräisen arvioinnin pohjalta.

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

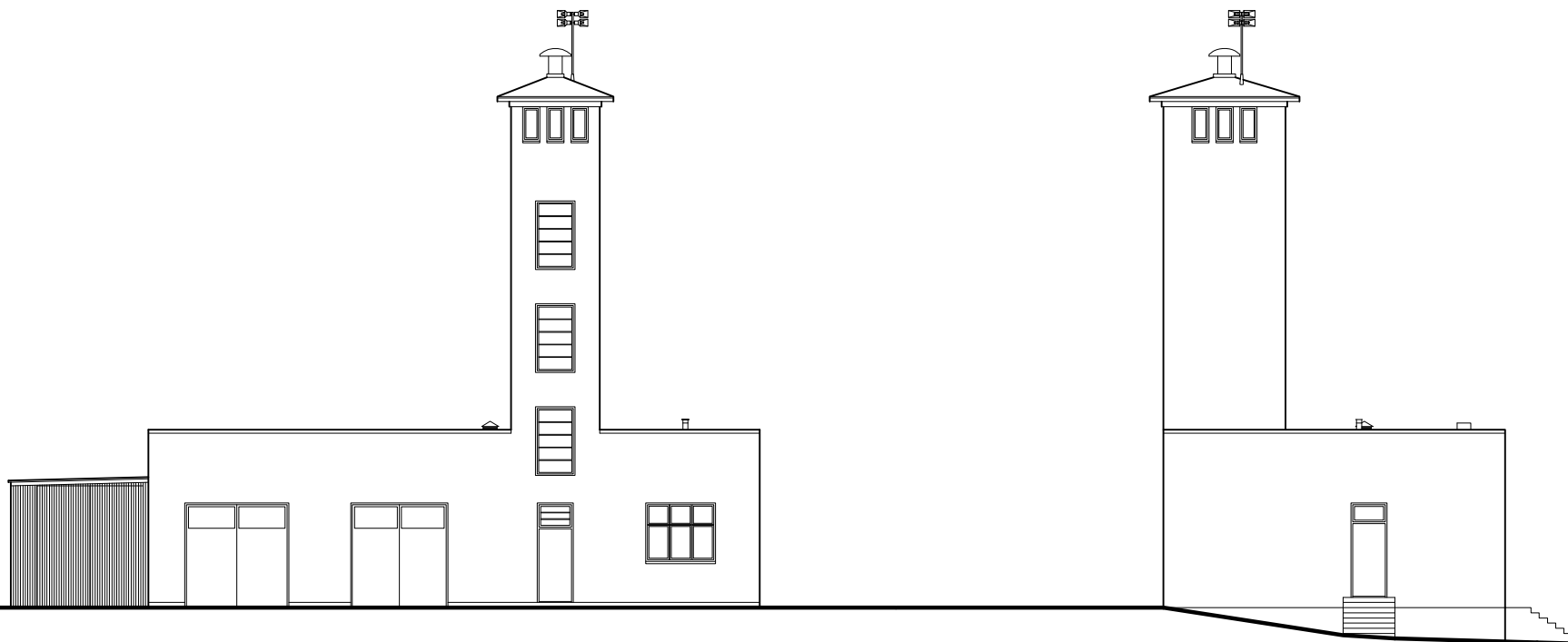
PALOASEMA 01

NYKYTILANNE
POHJAPIIRUSTUS 1:100

17.09.2011
Kaisu Latvala

Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämisselitys -EAKR-hankkeelle

Kuvat eivät ole mittatarkat. Ne on laadittu vanhojen piirustusten ja silmämääräisen arvioinnin pohjalta.

KOILLISEEN

LUOTEeseen

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

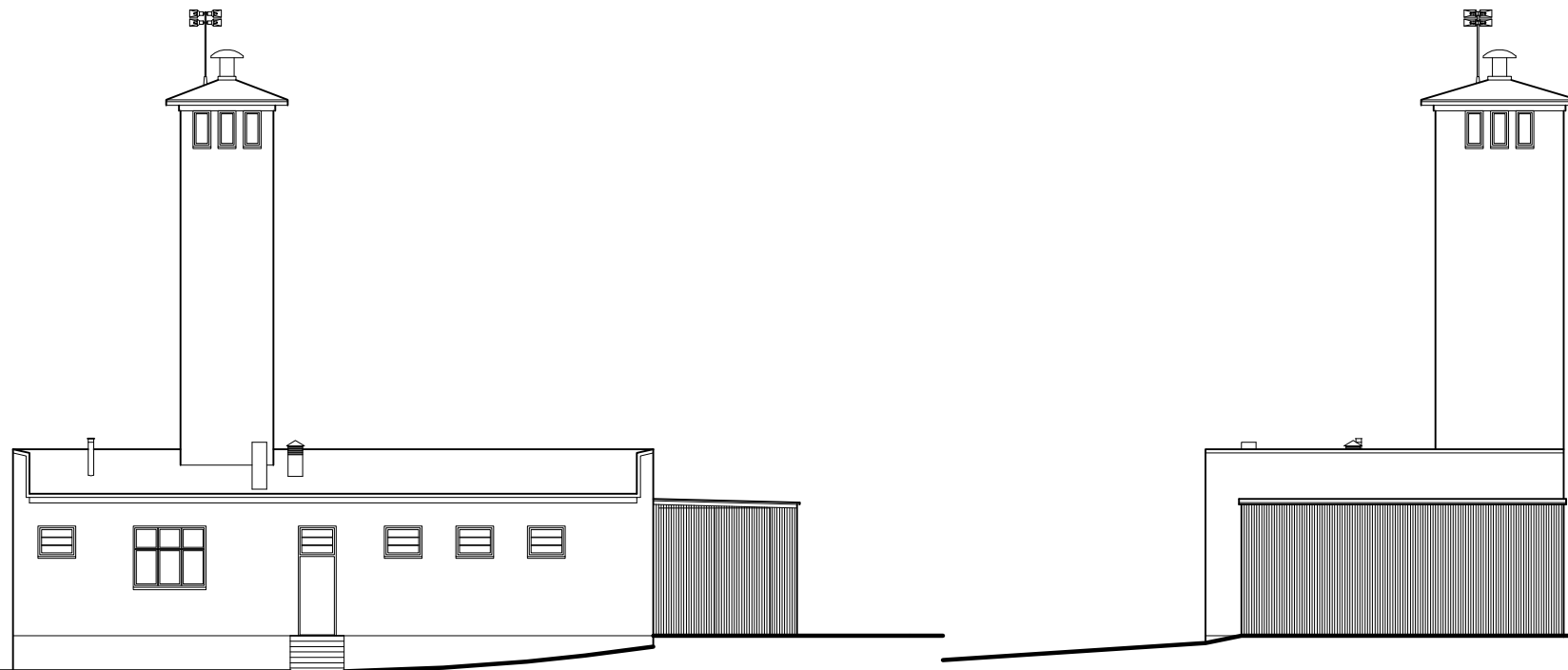
PALOASEMA 02

NYKYTILANNE
JULKISIVUT 1/2 1:200

17.09.2011
Kaisu Latvala

Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämisohjelma -EAKR-hankkeelle

Kuvat eivät ole mittatarkat. Ne on laadittu vanhojen piirustusten ja silmämääräisen arvioinnin pohjalta.

LOUNAASEEN

KAAKKOON

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

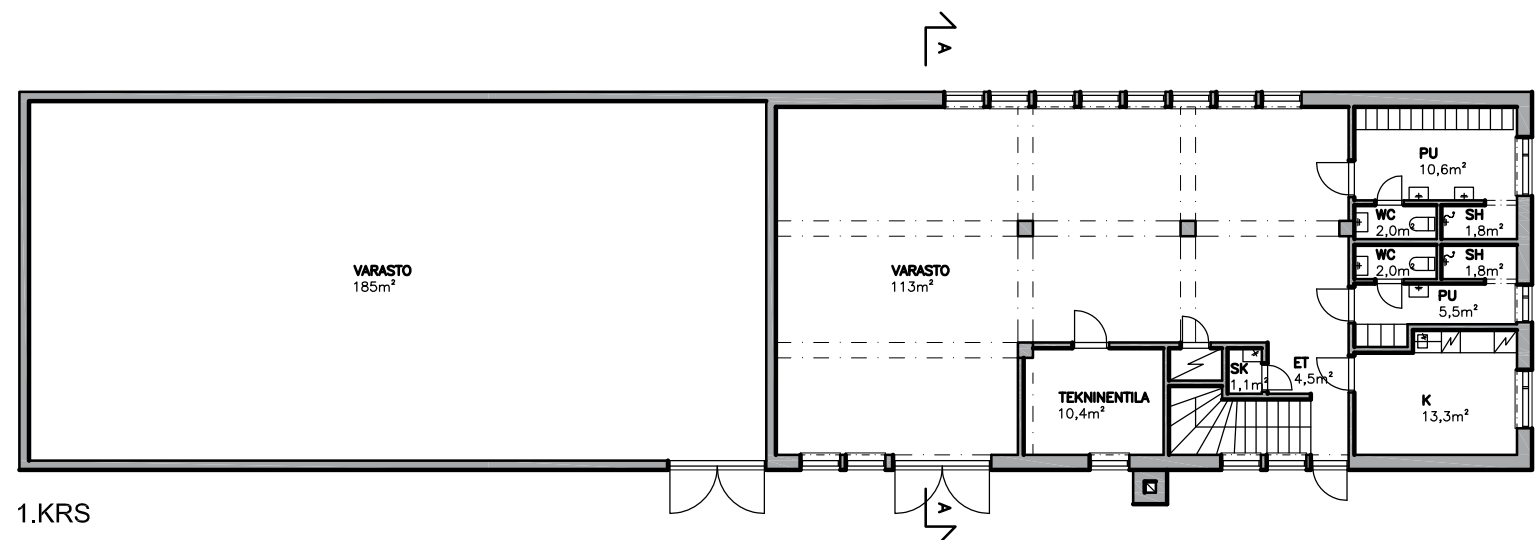
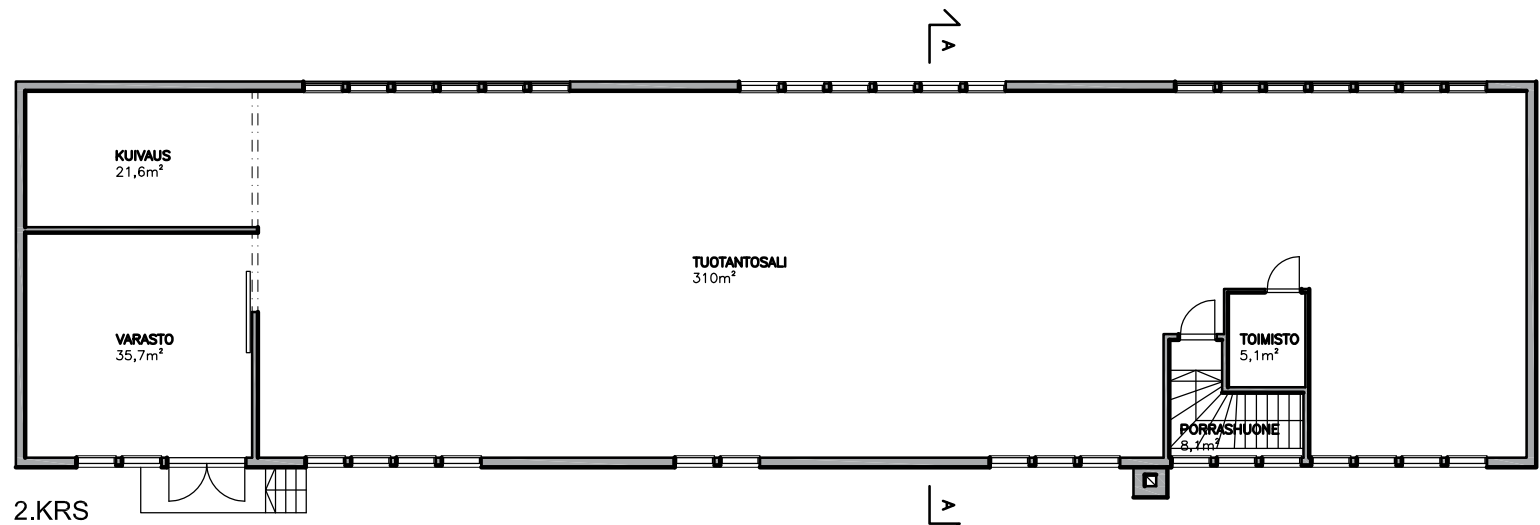
PALOASEMA 03

NYKYTILANNE
JULKISIVUT 2/2 1:200

17.09.2011
Kaisu Latvala

Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämisohjelma -EAKR-hankkeelle

Kuvat eivät ole mittatarkat. Ne on laadittu vanhojen piirustusten ja silmämääräisen arvioinnin pohjalta.

40000

10000

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

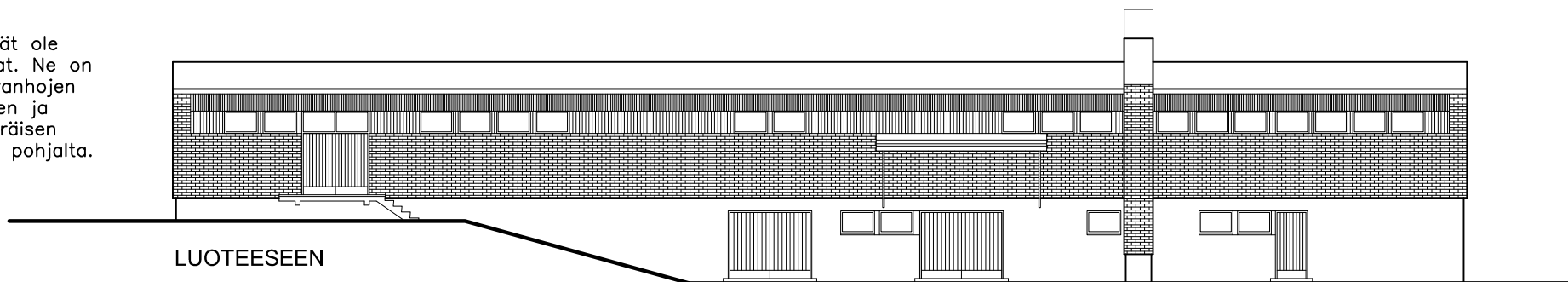
LEIPOMO 01

NYKYTILANNE
POHJAPIIRUSTUKSET 1:200

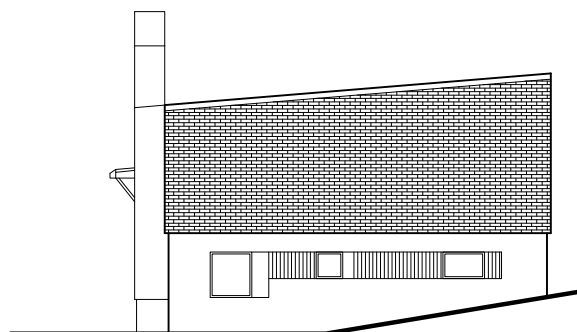
16.09.2011
Kaisu Latvala

Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljöö kehittämissohjelma -EAKR-hankkeelle

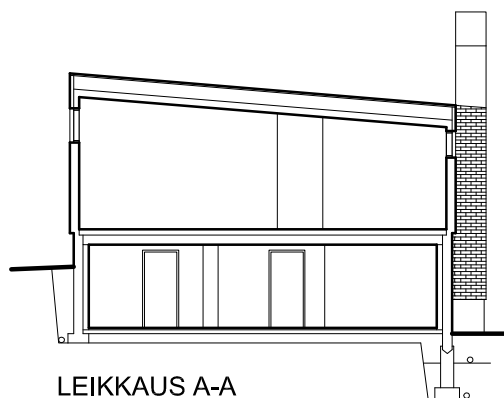
Kuvat eivät ole mittatarkat. Ne on laadittu vanhojen piirustusten ja silmämääräisen arvioinnin pohjalta.

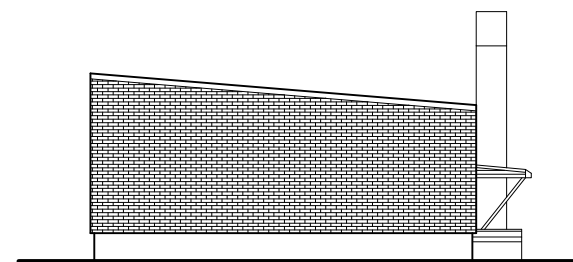
LUOTEeseen

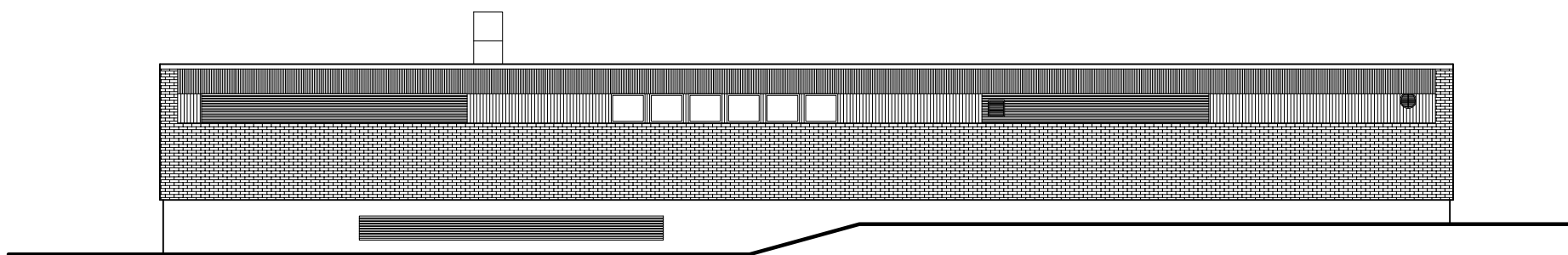
KOILLiseen

LEIKKAUS A-A

LOUNAS

KAAKKOON

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

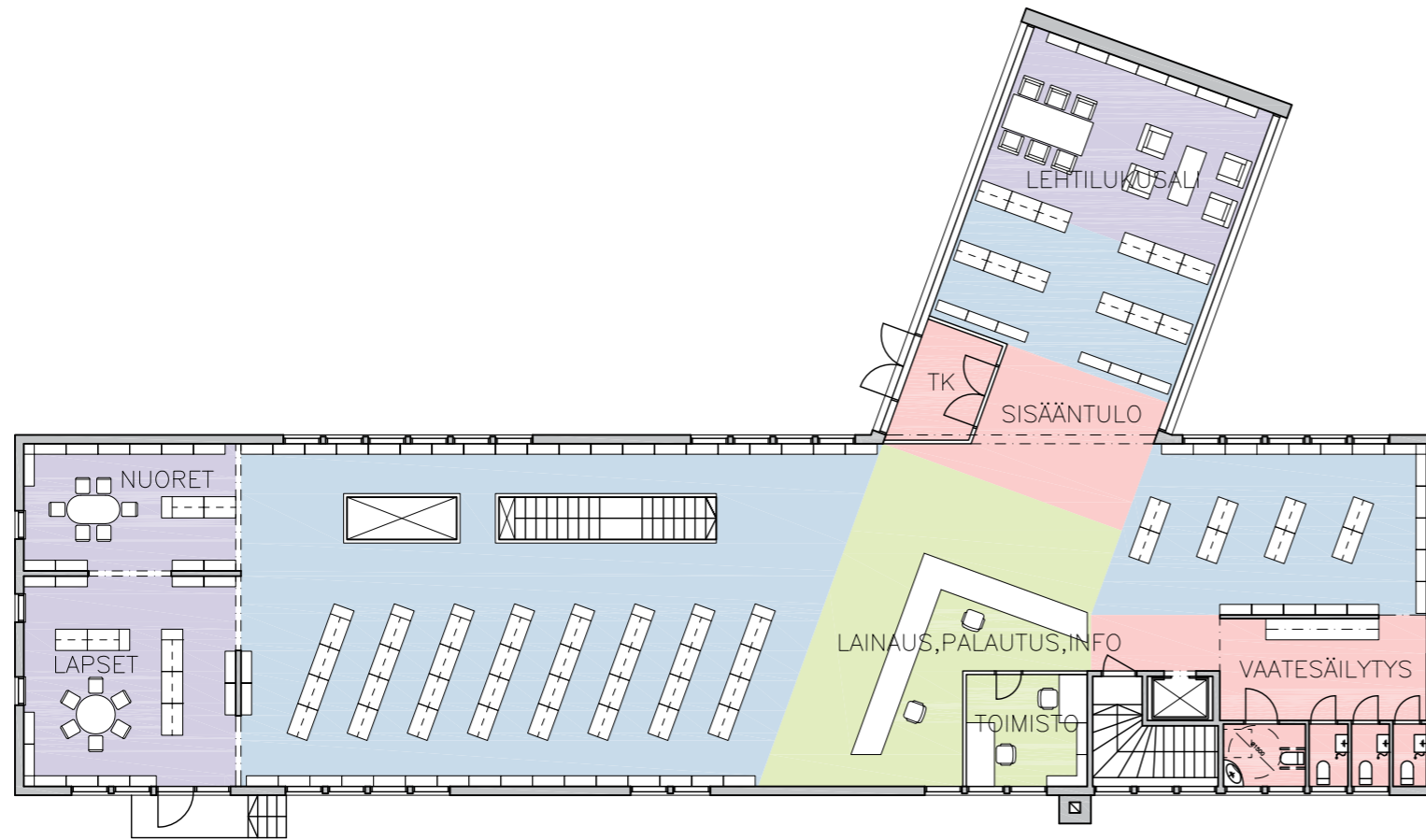

LEIPOMO 02

NYKYTILANNE
LEIKKAUS- JA
JULKISIVUPIIRUSTUKSET 1:200

16.09.2011
Kaisu Latvala

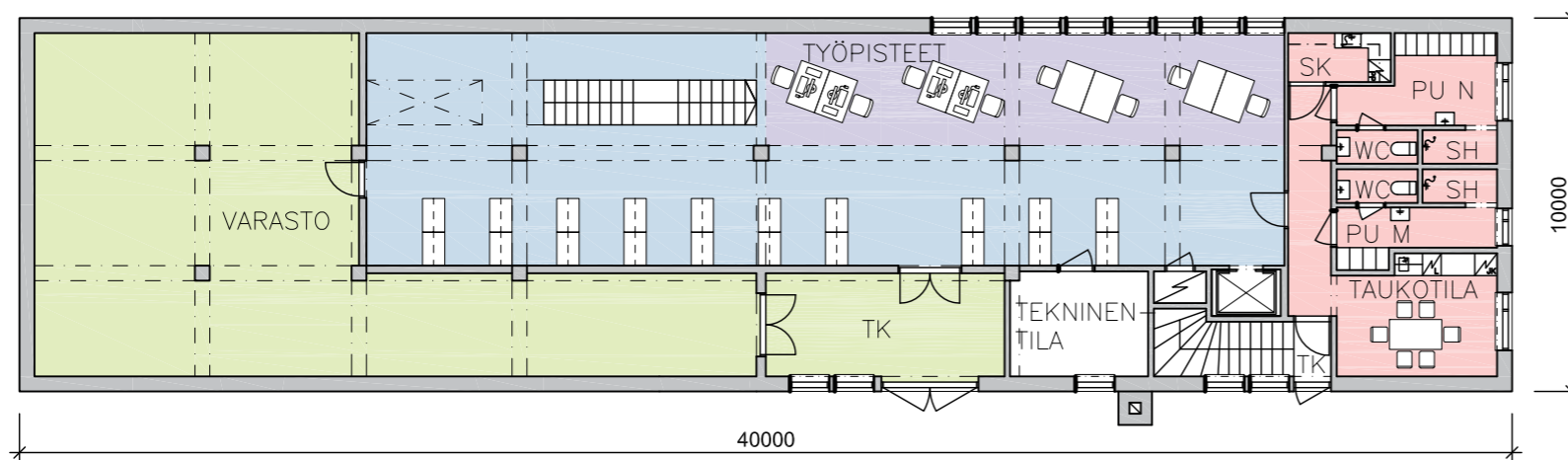
Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämisohjelma -EAKR-hankkeelle

ETEIS- JA WC-TILAT	
vaatesäilytys	~17m ²
wc:t	~10m ²
muut	~32m ²
	yhteensä ~65m ²

ASIAKASTILAT	
lehtilukusali	~35m ²
nuoret	~23m ²
lapset	~35m ²
muut	~227m ²
	yhteensä ~320m ²

lainaus+palautus	
toimisto	~57m ²
	~11m ²
	yhteensä ~68m ²

ASIAKASTILAT	
työpisteet	~42m ²
muut	~103m ²
	yhteensä ~145m ²

HENKILÖKUNNAN TILAT	
sosiaalitilat	~47m ²
varasto	~108m ²
	yhteensä ~155m ²

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

LEIPOMO

KIRJASTO, LUONNOS
Pohjapiirustukset 1:200

03.11.2011
Kaisu Latvala

Suunnittelutyö Sysmän rannikkoalueen ja miljöön kehittämisohjelma -EAKR-hankkeelle